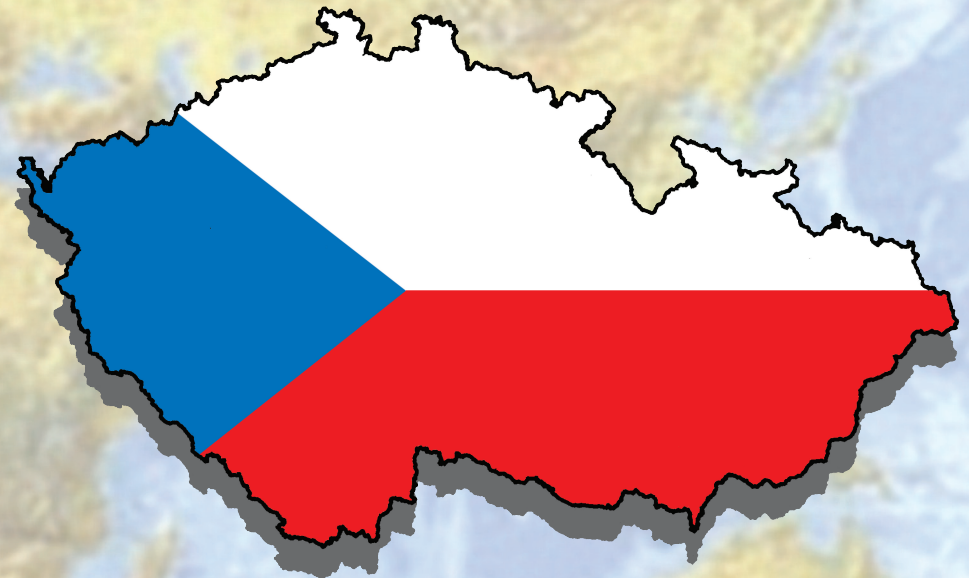

Ghidul informativ pentru străini în republica Cehă prevede un ansamblu de informații de bază despre republica Cehă pentru a fi un ajutor, mai ales pentru străini, care provin din state, ce nu sunt membri ai Uniunii Europene, mai ușor să se orienteze în situațiile de viață de zi cu zi și pentru ai fi de ajutor în situații cu care se întâlnesc în republica Cehă în procesul de integrare în societatea cehă. Pe lângă informații de bază despre Republica Cehă, ghidul acesta oferă și informații despre structura și funcționarea administrației publice, gestionarea situațiilor de criză și urgență, despre sistemul de învățământ, despre asistența de protecție a sănătății și asigurare socială, informații despre ocupația forței de muncă, despre modul de obținere a locuinței, informații despre transport, etc. Această publicație este un ghid cuprinzător de instrucțiuni practice și utile, care în caz de interes într-un anumit domeniu oferă link-ul la surse de informații mai detaliate. Informațiile cuprinse în această publicație se referă la situația de până la 1.9.2009, dacă nu este specificat altfel.

Prezentul ghid este disponibil în format electronic la site-ul <http://www.cizinci.cz>, în secțiunea de Ghiduri și Publicații. Acest ghid informativ pe lângă versiunea în limba cehă a fost publicat și în limbile engleză, ucrainenă, rusă, mongolă, limbile vietnameză și moldovenească.

Ghid informativ pentru cetățeni străini în republica Cehă

2009

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Ghid Informativ pentru cetățeni străini în Republica Cehă

Praga 2009

CONȚINUT:

1. INTRODUCERE	5
2. DATE GENERALE DESPRE REPUBLICA CEHĂ	7
Link-uri la surse similare de informații	9
3. STRUCTURA ȘI FUNCȚIONAREA ORGANELOR LEGISLATIVE, EXECUTIVE ȘI JURIDICE; ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ	10
3. 1. Parlamentul Republicii Cehe	10
3. 2. Puterea Executivă	10
3. 3. Instanțele de judecată, Procuratura	11
3. 4. Administrația Publică	11
3. 5. Guvernarea electronică în Republica Cehă	13
3. 6. Limba oficială	15
Link-uri la surse similare de informații	15
4. ȘEDEREA CETĂȚEANULUI STRĂIN PE TERITORIUL REPUBLICII CEHE/STATELOR SCHENGEN ȘI OBTINEREA CETĂȚENIEI	17
4. 1. Date de bază cu privire la Șederea Cetățenilor Străini .	17
4. 2. Șederea temporară pe teritoriul Republicii Cehe / Schengen	17
4. 3. Reședința cu titlu permanent în Republica Cehă	21
4. 4. Alte Informații Practice .	26
4. 5. Codul Personal	27
4. 6. Cetățenia cehă	27
Link-uri la surse similare de informații	28
5. UNDE PUTEM APELA PENTRU AJUTOR	30
5. 1. Birourile de avocați	30
5. 2. Ombudsman.	30
5. 3. Protecția Consumatorului, Organul de Inspecție Comercială din Cehia	30
5. 4. Corupția	31
5. 5. Gestionarea Situațiilor de Urgență	31
5. 6. Gestionarea Altor Situații de Urgență .	32
6. SISTEMUL EDUCATIV ȘI RECUNOAȘTEREA STUDIILOR	35
6. 1. Educația Preșcolară	37
6. 2. Educația Obligatorie și Primară	37
6. 3. Educația Secundară	38
6. 4. Educația Profesional-Tehnică	39
6. 5. Recunoașterea Studiilor Obținute peste Hotare în cadrul Instituțiilor de Învățământ Primar, Secundar și Profesional-Tehnic	40
6. 6. Universitățile	41
6. 7. Recunoașterea Studiilor și Calificărilor Obținute în Universități Străine	41
Link-uri la surse similare de informații.	42
7. SISTEMUL DE PROTECȚIE A SĂNĂTĂȚII ȘI ASIGURARE MEDICALĂ	44
7. 1. Sistemul Public de Asigurare Medicală	44
7. 2. Asigurarea Medicală a Călătorilor	46
7. 3. Vaccinarea obligatorie	48
7. 4. Organizarea Sistemului de Protecție a Sănătății în Republica Cehă .	48
7. 5. Protecția și Promovarea Sănătății Publice	50
Link-uri la surse similare de informații	50
8. OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ	51
8. 1. Plasarea în câmpul muncii a Cetățenilor Străini - Proceduri	51
8. 2. Relațiile de Muncă .	53
8. 3. Drepturile și Obligațiile Angajatului .	54
8. 4. Mediarea Muncii și Alte Servicii de Ocupare a Forței de Muncă	55
8. 5. Sindicatele	57
Link-uri la surse similare de informații	57

9. MEDIUL DE AFACERI ÎN REPUBLICA CEHĂ	58
9. 1. Activitățile Comerciale din Certificatele de Activitate	58
9. 2. Întreprinderile Comerciale	59
Link-uri la surse similare de informații	60
10. SISTEMUL DE ASIGURARE SOCIALĂ	61
10. 1. Organizarea și Administrarea Sistemului de Asigurări Sociale	61
10. 2. Asigurarea Socială	61
10. 3. Minimul de existență	68
10. 4. Ajutorul Social de Stat	69
10. 5. Asistența Socială	71
Link-uri la surse similare de informații	75
11. APROVIZIONAREA CU LOCUINȚE	76
11. 1. Traiul în Propriul Apartament sau Casă	76
11. 2. Traiul într-un/o apartament/casă luat/ă în chirie	76
11. 3. Traiul în Apartamente Cooperative .	77
11. 4. Înregistrarea Serviciilor Comunale și altor Servicii pe Propriul Său Nume	77
11. 5. Pierderea Locuinței	77
11. 6. Alte Informații Utile	77
Link-uri la surse similare de informații	78
12. TRANSPORTUL PUBLIC	79
12. 1. Transportul Urban	79
12. 2. Transportul Interurban .	79
12. 3. Permisul de Conducere	79
Link-uri la surse similare de informații .	80
13. FAMILIA, CĂSĂTORIA ȘI ALTE EVENIMENTE DIN VIAȚĂ	81
13. 1. Oficiile Stării Civile și Competențele acestora	81
13. 2. Căsătoria (condiții); Parteneriatul Înregistrat (condiții)	82
13. 3. Divorțul	83
13. 4. Nașterea unui Copil de la un Cetățean Străin	84
Link-uri la surse similare de informații	85
14. INFORMAȚII SELECTATE DESPRE SOCIETATEA CEHĂ	86
14. 1. Comunicarea Verbală și Non-Verbală	86
14. 2. Rutina Cotidiană	87
14. 3. Gastronomia Cehă	87
14. 4. Obiceiuri și Tradiții .	88
14. 5. Religia	89
14. 6. Scurtă Introducere în Cultura Cehiei	90
15. CENTRELE DE INTEGRARE	92
15. 1. Informații de Contact ale Centrelor de Integrare	93
16. LISTA ALFABETICĂ A ORGANIZAȚIILOR NON-GUVERNAMENTALE NON-PROFIT CARE ACTIVEAZĂ ÎN DOMENIUL INTEGRĂRII CETĂȚENILOR STRĂINI	95
17. LISTA DE CONTACTE – SECȚIILE DE POLIȚIE PENTRU CETĂȚENII STRĂINI, OFICIILE DE OCUPARE A FORȚEI DE MUNCĂ, AUTORITĂȚILE REGIONALE ȘI OFICIILE RAMURALE REGIONALE ALE DEPARTAMENTULUI DE POLITICĂ DE AZIL ȘI MIGRAȚIE DIN CADRUL MINISTERULUI AFACERILOR INTERNE	98
17. 1. Secțiile de poliție pentru cetățenii străini	98
17. 2. Oficiile de Ocupare a Forței de Muncă	100
17. 3. Autoritățile Regionale	100
17. 4. Oficiile Regionale ale Departamentului de Politică de Azil și Migrație din cadrul Ministerului Afacerilor Interne	101
18. ALTE INFORMAȚII ȘI LINK-URI UTILE	103

1. INTRODUCERE

Prezentul Ghid Informativ pentru Cetățenii Străini în Republica Cehă a fost elaborat în cadrul Conceptului de Integrare a Cetățenilor Străini de Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Cehe în colaborare cu alte ministere și organizații non-guvernamentale non-profit.

Obiectivul prezentei publicații nu constă în furnizarea unei surse exhaustive care să includă toate informațiile necesare oricărui individ care intenționează să trăiască în Republica Cehă, dat fiind și scopul limitat al acestui ghid. Astfel, scopul acestei publicații este de a oferi **o prezentare complexă a informațiilor de bază despre Republica Cehă și de a furniza asistență în gestionarea situațiilor cotidiene** înfruntate de cetățenii unor state terțe în procesul integrării acestora în societatea cehă. În afară de informațiile de bază despre Republica Cehă ghidul oferă și date despre structura și funcționarea administrației publice, gestionarea situațiilor de urgență, sistemul educativ, de protecție a sănătății și asigurare socială, subiecte legate de ocuparea forței de muncă, aprovizionarea cu locuințe, transport, etc. Această publicație include și o listă a centrelor de integrare (vezi Capitolul 15) și organizațiile non-guvernamentale non-profit (ONGNP) specializate în domeniul integrării cetățenilor străini (vezi Capitolul 16).

Prezentul ghid este disponibil atât în versiune imprimată cât și în format electronic, versiunea electronică fiind pusă la dispoziția utilizatorului pe pagina <http://www.cizinci.cz> în Secțiunea de Ghiduri și Publicații. Pe lângă versiunea în limba cehă mai planificăm traducerea ghidului în limbile engleză, ucraineană, rusă, vietnameză și mongolă. Publicația va servi drept un ghid practic și simplu care va face referință la mai multe surse de informații detaliate în cazul în care cititorul caută informații mai specifice despre subiectele tratate. Luând în considerație faptul că Republica Cehă tinde să se alăture eforturilor societății informatice din secolul 21, în rîndul instituțiilor și autorităților individuale se impune din ce în ce mai mult practica creării propriilor pagini web pentru a furniza publicul larg cu informații, pe lângă utilizarea canalelor tradiționale de informare (materiale imprimate, poșta, telefonul). Pe așa pagini web utilizatorul poate găsi informații mai detaliate despre anumite subiecte specifice. Informații la fel de valoroase se pot găsi și pe adresa de internet a administrației publice din Republica Cehă:

<http://portal.gov.cz>

Acest simbol este utilizat oriunde posibil pentru a obține informații suplimentare:

Acest simbol este utilizat pentru a indica o structurare mai detaliată a paginilor web concrete: "►".

Suntem conștienți de faptul că utilizarea internetului ca sursă extensivă de informare nu constituie o parte din rutina cotidiană a fiecăruia. Cu toate acestea, vă recomandăm să tratați utilizarea acestuia cu interes dată fiind creșterea sa în importanță ca sursă esențială de informare și mijloc de soluționare promptă a situațiilor de ordin personal și oficial. În cazul în care nu aveți experiență anterioară în utilizarea internetului și sunteți, totuși, cointeresat/ă să profitați de beneficiile și potențialul acestuia, vă puteți adresa la centrele de integrare sau ONGNP specializate în integrarea cetățenilor străini care vă vor ajuta în acest sens. De regulă, clienților li se oferă acces liber la internet. Accesul gratuit la internet este un serviciu acordat și în rețeaua librăriilor publice de pe teritoriul întregii republici, iar cafenelele internet oferă access la prețuri accesibile (cuprinse între 40 și 100 CZK pe oră).

În ceea ce privește condițiile sociale în permanentă schimbare și crearea noilor regulamente legislative nu uitați faptul că orice link-uri din internet **și orice informații incluse în prezentul ghid descriu în principal situația până la 1 ianuarie 2009** (în cazul în care se aplică un alt termen acesta va fi inclus în text sub forma unei note referitoare la un anumit detaliu/moment). **Astfel, această publicație nu poate reflecta schimbările intervenite după data menționată anterior.**

Luând în considerație natura și scopul acestui ghid informativ nu s-a putut evita introducerea anumitor **simplificări și generalizări**. Nu s-a putut nici includerea întregului text al legislației implicate din cauza scopului limitat al acestui document. Prezentul ghid nu poate fi, astfel, interpretat drept un substitut al legii, și ar trebui să nu uitați faptul că doar **versiunea actuală a legii este singura sursă oficială de informații legale**. În cazul în care aveți nevoie de informații suplimentare sau explicații mai detaliate cu privire la oricare dintre subiectele tratate în această publicație vă rugăm să contactați organul/autoritatea competentă în domeniu, care vă va acorda ajutor în soluționarea situației Dvs. Nu ezitați în a apela la serviciile oferite de centrele de integrare și organizațiile non-profit specializate în activitățile de integrare a cetățenilor străini. **Centrele de integrare și ONGNP oferă aproape toate serviciile cu titlu gratuit și se vor bucura să vă susțină în soluționarea oricărei probleme pe care o puteți înfrunta în timpul șederii pe teritoriul Republicii Cehe.**

Acest tip de publicații include, de obicei, declarații referitoare la fapte generale și bine cunoscute de publicul larg. Cu toate acestea, trebuie să notăm faptul că Republica Cehă adună oameni din diverse părți ale lumii, pentru care aceste fapte generale pot fi greu de înțeles. Conținutul ghidului este menit a fi neutru și general. Din aceste considerente nu trebuie interpretat drept colecție de sfaturi pentru un anumit grup de cetățeni străini care împărtășesc aceeași limbă sau cultură.

Suntem cu toții conștienți de faptul că procesul de integrare în societatea cehă, care a devenit un nou cămin – fie temporar sau permanent – pentru mulți străini, constituie o sarcină dificilă care implică și însușirea unor noi abilități, și nu în ultimul rând a limbii cehe, care să le permită să se descurce în situațiile cotidiene și să comunice atât cu autoritățile cât și cu alte persoane. Sperăm că prezentul ghid va servi drept un ghid util și practic în eforturile de integrare în societatea cehă.

2. DATE GENERALE DESPRE REPUBLICA CEHĂ

- **Denumirea oficială a statului:** Republica Cehă (abreviat: RC, cod internațional: CZE); Nume abreviat: Cehia)
- **Limba oficială:** limba cehă
- **Populația:** aproximativ 10 milioane
Majoritatea populației este neafiliată (aprox. 60%) și aproximativ 30% din locuitori sunt afiliați unei anumite religii sau grup religios. Religia creștină este considerată a fi religie tradițională. Majoritatea celor cu afiliere religioasă sunt catolici. Aproape 95% din întreaga populație se declară a fi de naționalitate cehă, alte naționalități incluzând naționalitatea bulgară, croată, ungară, germană, poloneză, italiană, ruteniană, rusă, greacă, slovacă, serbă, ucraineană și altele.
- **Forma de guvernare:** democrație parlamentară
Puterea executivă este exercitată de Președinte și Guvern, iar puterea legislativă este investită în Parlamentul bi-cameral al Republicii Cehe (constituit din Camera Deputaților și Senat).
- **Moneda:** coroana cehă (koruna în limba cehă, nume abreviat: Kč, CZK)

O coroană (1 koruna) este echivalentă a 100 haleri. Monedele în valoare de CZK 1, CZK 2, CZK 5, CZK 10, CZK 20, CZK 50, și bancnotele în valoare de CZK 50, CZK 100, CZK 200, CZK 500, CZK 1,000, CZK 2,000 și CZK 5,000 sunt valabile. Rata de schimb a cronei cehe este de: CZK/EUR 24.959; CZK/USD 17.071 (valori medii pentru a. 2008).

- **Geografia:** Republica Cehă este situată în Europa Centrală și este compusă din 3 țărâmurii istorice – Boemia (zona de vest), Moravia (zona de est) și Silezia (zona de nord). Țara se învecinează cu 4 state: Germania (la hotarul vestic), Polonia (hotarul nordic), Slovacia (hotarul estic) și Austria (hotarul sudic).

Republica Cehă este traversată de două lanțuri muntoase: Zona Muntoasă din Boemia (Česká Vysočina) sunt situați în partea centrală și de vest a Boemiei, iar Carpații de Vest se extind până în partea estică a țării. Principalele cursuri de ape sunt râurile Labe și Vltava (în Boemia), Morava și Dyje (în Moravia) și Odra și Opava (în Silesia).

- **Structura administrativă a țării:** 14 regiuni administrative și municipalități (municipii, municipii cu consilii municipale autorizate și municipii cu competențe extinse).
- **Orașul Capitală:** Praga (cel mai mare oraș din RC cu o populație de aproximativ 1 mln locuitori)

Orașul e situat în partea centrală a regiunii Boemia pe râul Vltava. Centrul istoric al capitalei face parte din Patrimoniul Mondial al UNESCO.

- **Alte orașe mari:** Brno (al doilea oraș după mărime în republică și capitala istorică a regiunii Moravia; în Brno își află sediul multe instituții, cum ar fi Curtea Constituțională), Ostrava, Plzeň, Olomouc, České Budějovice.
- **Zona Orară:** UTC (ora universală coordonată) + 1 oră (vara + 2 ore)
- **Sărbătorile Publice și Alte Zile de Sărbătoare:**
În zilele de sărbători publice și alte zile de sărbătoare nu se lucrează (munca este autorizată în aceste zile doar în situații excepționale).

Sărbătorile publice:

1 ianuarie – Ziua Redobândirii Independenței Statului Ceh
8 mai – Ziua Victoriei (1945)
5 iulie – Ziua Apostolilor Slavoni Sf. Chiril și Metodie
6 iulie – Ziua lui John Hus (aniversarea executării lui John Hus în 1415)
28 septembrie – Celebrarea Statalității Cehiei
28 octombrie – Ziua Independenței Statului Cehoslovac (1918)
17 noiembrie – Ziua Comemorării Luptei pentru Independență și Democrație (1989)

Alte zile de sărbătoare:

1 ianuarie – Anul Nou
Lunea Paștelui – o zi de sărbătoare din săptămâna Paștelui care își schimbă periodic data, se serbează primăvara
1 mai – Ziua lui Mai
24 decembrie – Ajunul Crăciunului
25 decembrie – Nașterea Domnului
26 decembrie – Ziua Sf. Ștefan

• **Scurt Istoric:**

Celții, care au populat acest tărâm de la începutul secolului IV, sunt cel mai vechi grup etnic cunoscut în istoria țării. În secolul VI în regiune s-au așezat popoarele Slave, care au creat așa-numitul Imperiu Samo în secolul VII. Începând cu anul 820 se înregistrează prima formă de stat – Marea Moravie – care a fost creat pe teritoriul actual al Republicii Ceh, fiind asociat începuturilor erei Creștinismului în această regiune. După destrămarea Marii Moravii la începutul secolului X centrul statal a fost transferat în Boemia. Unirea statului ceh a fost înfăptuită în timpul domniei Dinastiei Prjemislavici în a. 995.

Mijlocul sec. XII marchează începutul unei creșteri economice și culturale susținute, pe lângă alți factori, și de fluxul de coloniști germani. În secolele XIII și XIV statul ceh s-a bucurat de stabilitate din punctul de vedere al organizării interne, economia sa s-a fortificat, iar țara a atins cea mai mare expansiune teritorială din întreaga sa istorie. Faptul deschiderii în anul 1348 a unei universități în Praga de către Regele Carol IV (actualmente cunoscută ca Universitatea lui Carol) poate servi drept demonstrație a dezvoltării culturale din aceste timpuri.

Criza socială acută care s-a răsfârșit pe teritoriul întregii Europe, precum și a statului ceh la finele sec. XIV – înc. sec. XV a condus la ridicarea mișcării husite, eforturile inițiale ale căreia vizau reforma religioasă tradusă în evenimente violente cunoscute ca Războaiele Husite. Hotarele pământului istoric al Cehiei nu au suferit mari schimbări încă din Evul Mediu; alte teritorii au fost anexate la teritoriul statului ceh doar temporar. În anul 1526 pământurile Cehiei au format parte din Monarhia Habsburgă. După destrămarea Imperiului Austro-ungar ca consecință a Primului Război Mondial, în anul 1918 pământurile istorice ale Cehiei (Boemia, Moravia și Silesia) au fost alipite la unele părți din fostul Imperiu Ungar (Slovacia și Rutenia Subcarpatică) pentru a forma un nou stat – Cehoslovacia – în rândul noilor state formate în urma destrămării Imperiului Austro-ungar (această perioadă este asociată cu venirea la putere a primului Președinte Cehoslovac, T. G. Masaryk).

În urma semnării Acordurilor de la Munich pe data de 29 septembrie 1938, Germania nazistă a invadat hotarele Cehiei (în urma unui act de trădare față de statul Cehoslovac comis de o parte semnificativă a minorității de naționalitate germană); în rezultat, la 15 martie 1939 Germania a ocupat și restul țării și a instituit așa-numitul Protectorat al Boemiei și Moraviei. Slovacia a fost declarată un stat independent, care a devenit ulterior un satelit al Germaniei naziste. După terminarea celui de-al Doilea Război Mondial în anul 1945, Cehoslovacia a redevenit un stat independent (cu excepția Ruteniei Subcarpatice); în același timp, minoritatea germană în număr de 3 mln locuitori a fost evacuată sau expulzată din țară.

În luna februarie 1948 Partidul Comunist a preluat puterea și a instituit un regim totalitar în țară. În anii '60 ai secolului XX presiunea impusă de regimul totalitar a mai slăbit într-o oarecare măsură; pacea și liniștea au durat, însă, doar până în a. 1968 când au intervenit forțele armate ale Uniunii Sovietice și ale țărilor semnatare a Pactului de la Varșovia.

Căderea regimului comunist în noiembrie 1989 (așa-numita revoluție de catifea) a deschis calea restaurării democrației pluraliste. În decembrie 1989, Václav Havel, unul dintre fondatorii mișcării disidente cunoscute ca Carta 77, a fost ales drept primul președinte necomunist după 1948. În perioada ulterioară forțele sovietice de ocupație au părăsit teritoriul țării, iar Cehia a trecut printr-o serie de reforme democratice.

La finele anului 1992 cehii și slovacii au ajuns la acordul de a împărți Republica Federală Cehă și Slovacă în două state independente. La 1 ianuarie 1993 a apărut un nou stat, Republica Cehă, în consecința destrămării fostei federații; la 12 martie 1999 Cehia a aderat la NATO pentru ca la 1 mai 2004 să intre în componența Uniunii Europene. Din 21 decembrie 2007 Republica Cehă face parte și din zona Schengen.

Link-uri la surse similare de informații

- Biroul Statistic al Republicii Cehe (adună, prelucrează și oferă un larg spectru de date statistice cu privire la dezvoltarea socială, economică și ambientală a Republicii Cehe) – <http://www.czso.cz>
- Orașele și municipiile Republicii Cehe – <http://epusa.cz/>
- Portalul Administrației Publice (un directoriu detaliat al organelor administrației publice și de auto-administrare din Republica Cehă, legislația, situații din viață, depunerea online a dosarelor, informații destinate cetățenilor străini – ► Cetățenii străini) – <http://portal.gov.cz>

3. STRUCTURA ȘI FUNCȚIONAREA ORGANELOR LEGISLATIVE, EXECUTIVE ȘI JURIDICE; ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ

"Puterea de Stat poate fi afirmată doar în cazurile și în cadrul limitelor stabilite de lege, și în modul determinat prin lege". (Articolul 2, Paragraful 2 al Cartei Drepturilor și Libertăților Fundamentale)

3. 1. Parlamentul Republicii Cehe

Puterea legislativă, i.e. autoritatea de a adopta noi legi în Republica Cehă, este investită în Parlamentul compus din două camere – Camera Deputaților și Senatul. Ședințele Camerei Deputaților și ale Senatului sunt, de regulă, deschise pentru public. Legile adoptate de Parlament se publică într-o Colecție de Legi.

➤ Camera Deputaților (camera inferioară)

Camera Deputaților elaborează proiecte de lege care sunt apoi prezentate Senatului și decide asupra acordării unui vot de încredere Guvernului. Camera Deputaților include 200 membri aleși pentru un termen de 4 ani. Alegerile se desfășoară prin vot universal, egal și direct cu garantarea libertății opiniei și a anonimatului.

La 1 ianuarie 2009 Camera Deputaților era compusă din reprezentanți ai următoarelor formațiuni politice: Partidul Civil Democrat (ODS), Partidul Social-Democrat din Republica Cehă (ČSSD), Partidul Comunist al Boemiei și Moraviei (KSČM), Uniunea Creștin-Democrată – Partidul Poporului Cehoslovac (KDU-ČSL) și Partidul Verde (SZ).

➤ Senatul (camera superioară)

Senatul examinează proiectele de lege prezentate de Camera Deputaților. Senatul este compus din 81 senatori aleși pentru un termen de 6 ani (la fiecare doi ani se realege o treime din senatori). Alegerile se desfășoară prin vot universal, egal și direct cu garantarea libertății opiniei și a anonimatului.

3. 2. Puterea Executivă

➤ Președintele

Președintele Republicii Cehe îndeplinește funcția Șefului de Stat. Președintele este ales de către Parlament cu un mandat de 5 ani. Competențele Președintelui includ dreptul de a semna legi, de a negocia și ratifica tratate și acorduri internaționale, precum și dreptul de grațiere și amnistie.

➤ Guvernul

Guvernul este organul suprem al puterii executive. Guvernul este compus din Primul Ministru, Vice-prim Miniștri și Miniștri desemnați de Președinte. În calitatea sa de organ colectiv Guvernul poartă primordial răspundere pentru guvernarea țării și crearea legislației acesteia; Guvernul are la fel obligația de a gestiona activitățile aparatului de stat, de a implementa legile și emite ordine în cadrul acestor legi. Guvernul raportează către Camera Deputaților, care poate exprima o lipsă de încredere în Guvern în calitatea sa de organ colectiv.

3. 3. Instanțele de judecată, Procuratura

"Oricine declară că drepturile sale au fost violate prin decizia unui organ al administrației publice se poate adresa instanței de judecată pentru examinarea legalității unei astfel de decizii, cu excepția cazurilor prevăzute de lege. Cu toate acestea, nu se va putea exclude din competența instanței de judecată examinarea deciziilor care afectează drepturile și libertățile specificate în Cartă ". (Articolul 36, Paragraful 2 al Cartei Drepturilor și Libertăților Fundamentale)

➤ **Instanțele de judecată**

Curțile de judecată constituie cea mai importantă garanție a protecției drepturilor omului. Curțile de jurisdicție generală examinează acțiuni civile (inclusiv ce țin de legea cu privire la afaceri, familie și moștenire), penale și administrative. Doar instanțele de judecată pot lua decizii referitoare la vină și pedeapsă.

Atributul cheie al sistemului juridic constă în independența acestuia față de Stat. Sistemul judiciar este reglementat de Ministerul Justiției, care, însă, nu poate interveni în deciziile luate de instanțele de judecată. Astfel, instanțele de judecată pot soluționa și acțiuni în care chiar Statul participă ca parte implicată (ex., sistemul judiciar administrativ).

O hotărâre a instanței de judecată poate fi, de regulă, apelată într-o instanță de judecată ierarhic superioară. În Republica Cehă sistemul judiciar este compus din Curtea Supremă, Curtea Supremă Administrativă, curțile înalte, curțile regionale și raionale. În majoritatea cazurilor acțiunile sunt mai întâi prezentate în fața curților raionale.

Judecătorii sunt instituți în funcție de Președintele Republicii pentru un termen indefinit.

➤ **Curtea Constituțională**

Curtea Constituțională nu face parte din sistemul instanțelor judecătorești de jurisdicție generală și joacă rolul unei autorități judiciare menite să garanteze respectarea Constituției. Aceasta ia decizii asupra propunerilor de revocare a regulamentelor legale (sau a unor părți a acestora) și a plângerilor constituționale, care pot fi adresate după epuizarea tuturor celorlalte căi de atac de orice cetățean care consideră ca i-au fost lezate drepturile în conformitate cu prevederile Constituției, a Cartei Drepturilor și Libertăților Fundamentale și în baza altor legi constituționale ale Republicii Cehe (reclamantul trebuie să fie reprezentat de un avocat în acest proces).

➤ **Procuratura**

Procuraturile, care reprezintă Statul și apără interesele publice, au următoarele responsabilități:

- să aducă în curte acuzații împotriva persoanelor învinuite de săvârșirea unor fapte penale din partea statului și să condamne persoana în cauză în calitate de reprezentante a publicului în instanța de judecată,
- să supravegheze activitățile organelor de poliție și a investigatorilor în detectarea și investigarea faptelor penale,
- să supravegheze instituțiile de privare de libertate personală (penitenciarele, închisorile, etc.),

Procuratura nu este un organ independent, astfel încât trebuie să raporteze periodic Ministerului de Justiție. Oficiile și distribuția pe regiuni a Procuraturilor individuale corespund cu oficiile și distribuția pe regiuni a instituțiilor judecătorești.

3. 4. Administrația Publică

Administrația publică reprezintă gestionarea chestiunilor de interes public prin intermediul statului sau a altor organisme publice. Statul își menține autoritatea vizavi de reglementarea anumitor chestiuni publice, și și-a delegat autoritatea organelor executive (numite "**administrația de stat** "). Statul a delegat controlul asupra chestiunilor specifice de interes public autorităților locale (numite "**auto-administrare**").

➤ **Administrația de Stat**

Ministerele constituie organele centrale supreme ale administrației de stat (Constituția le denotă ca fiind organe administrative centrale). Organele administrației publice regionale includ, spre ex., agențiile ocupării forței de muncă sau inspectoratul fiscal. O parte importantă a funcțiilor administrației de stat este exercitată în regiuni (prin intermediul autorităților regionale) și **municipii** (prin intermediul consiliilor municipale). O detaliere mai specifică în conformitate cu spectrul funcțiilor administrației de stat face referință la municipii cu competențe extinse și municipii cu consilii municipale autorizate.

➤ **Auto-administrarea**

Municipiile

Municipiile constituie comunități teritoriale de bază caracterizate prin principiul auto-administrării. Într-un municipiu distingem următoarele organe:

- Consiliul Municipal de Reprezentanți (organul municipal suprem care exercită funcții cheie în cadrul competenței independente a municipiului),
- Consiliul Municipal (organul executiv)
- Primarul
- Primăria
- organe speciale create în scopul exercitării anumitor competențe și funcții specifice.

Regiunile

Republica Cehă are 14 regiuni. Praga, care este Orașul Capitală, este atât regiune cât și municipiu.

Regiunea	Centrul regional	Regiunea	Centrul regional
Orașul Capitală Praga	Prague	Olomouc	Olomouc
Boemia de Sud	České Budějovice	Pardubice	Pardubice
Moravia de Sud	Brno	Plzeň	Plzeň
Karlovy Vary	Karlovy Vary	Central Bohemia	Prague
Hradec Králové	Hradec Králové	Ústí nad Labem	Ústí nad Labem
Liberec	Liberec	Vysočina	Jihlava
Moravia--Silezia	Ostrava	Zlín	Zlín

În fiecare regiune există următoarele organe ale administrației de stat:

- Consiliul Regional de Reprezentanți (organul regional suprem care adoptă decizii pe marginea tuturor chestiunilor care țin de competența independentă a regiunii),
- Consiliul Regional (organul executiv),
- Hatmanul regiunii,
- Oficiul Regional
- organe speciale create în scopul exercitării anumitor competențe și funcții specifice.

Praga dispune de următoarele organe:

- Consiliul de Reprezentanți al Orașului:
- Consiliul Orașului,
- Primarul Orașului,
- Municipality Orașului,
- organele speciale ale Orașului,
- poliția municipală a orașului.

3. 5. Guvernarea electronică în Republica Cehă

Dezvoltarea administrației publice electronice - e-Government – constituie un proces treptat și îndelungat care urmărește eficientizarea activității organelor administrației publice în scopul îmbunătățirii serviciilor prestate populației de aceste organe. Avantajele utilizării acestui nou tip de comunicare electronică rezidă nu doar în facilitarea accesului la informațiile cu privire la administrația publică, ci și în posibilitățile de întreprindere a unor acțiuni specifice vizavi de administrația publică direct prin intermediul internetului.

Informația de bază cu privire la administrația publică destinată cetățenilor străini poate fi găsită pe Portalul Administrației Publice - <http://portal.gov.cz> (Cetățeni Străini). Acest link se referă la informațiile de bază (prezentate parțial în limba engleză) destinate străinilor cointeresați în a-și prelungi șederea pe teritoriul Republicii Cehe (RC). Link-ul include și o listă de redirecționare la paginile organelor administrației publice centrale, unde se oferă informații mai detaliate. Cele mai importante informații cu privire la activitatea organelor administrației publice în Republica Cehă vizavi de cetățenii străini pot fi găsite pe paginile web ale organelor respective. Vezi pagina <http://portal.gov.cz/> (Director) pentru o listă actualizată sau portalul electronic al administrației publice ePUSA pe adresa <http://www.epusa.cz>, care sumează toate link-urile autorităților regionale, orașenești și municipale din Republica Cehă.

Datele de contact pentru comunicarea tradițională și cea electronică sunt expuse pe paginile web ale autorităților în cauză, ceea ce înseamnă că sistemul electronic de adresare face posibilă comunicarea cu autoritatea respectivă prin intermediul internetului (la distanță), i.e. dintr-o localitate situată chiar și în afara teritoriului Republicii Cehe.

Fiecare organ al administrației publice și-a publicat pe propria pagină web așa-numitul "Panou Informativ Oficial Electronic", unde apar importante informații de actualitate, precum și informații despre eliberarea actelor oficiale în adresa cetățenilor străini, printre altele (Aviz Public – aviz despre posibilitatea de a prelua un document), vezi de ex. pagina <http://www.mvcr.cz>

Dezvoltarea serviciului de guvernare electronică vizează mai mult obiective. La baza procesării electronice a acțiunilor administrației publice stă Legea Nr. 300/2008 Sb. din Colecția de Legi cu privire la documentele electronice și conversia autorizată a documentelor, care a intrat în vigoare la 1 iulie 2009. Legea respectivă pune accentul pe echivalența documentelor în format electronic cu cele în format hârtie, care pot fi utilizate cu același succes în fața organelor administrației publice. Legea stipulează și metodele posibile de transformare a documentelor în format hârtie în format electronic și de adresare electronică către autoritățile publice.

Așa-numitele "casete de date" au fost create pentru facilitarea comunicării cu organele administrației publice, având ca scop asigurarea unei comunicări electronice garantate și sigure cu autoritățile. Luând acestea în considerație, modalitatea de deservire este și ea reglementată în baza principiului care, în mod simplificat, constă în faptul că actele emise de administrația publică sunt considerate a fi expediate la 10 zile după expedierea lor prin intermediul unei casete de date (așa-numita "fiecțiune de deservire "). Organele administrației publice pot fi apelate și prin intermediul centrelor de contact din rețeaua CzechPOINT. Aceste centre sunt marcate cu următorul simbol (logo):

Centrele CzechPOINT sunt puncte de contact cu organele administrației publice din Republica Cehă. Acestea sunt amplasate în cadrul primăriilor și oficiilor orășenești, a oficiilor poștale și oficiilor Camerei Comerțului, pot fi întâlnite și în cadrul unor birouri notariale și în unele reprezentanțe ale RC peste hotare. Vezi lista actualizată a centrelor Czech POINT pe adresa <http://www.czechpoint.cz>.

Centrele sus-menționate oferă un larg spectru de servicii, printre care cele mai frecvent solicitate ar fi obținerea cazierului judiciar, a extrasului din Registrul Cadastral și a extrasului din Registrul Companiilor. Adresările electronice efectuate în conformitate cu Legea cu privire la Licențierea Micului Comerț (Articolul 72) constituie un alt serviciu solicitat cu frecvență. Conversia documentelor din format hârtie în format electronic și viceversa (așa-numita "conversie electronică ") este un serviciu nou apărut.

În centrele Czech POINT se oferă următoarele servicii (la situația din 1 iulie 2009):

- **Extras din Registrul Cadastral**
- **Extras din Registrul Companiilor**
- **Extras din Registrul Antreprenorilor**
- **Cazier judiciar**
- **Acceptarea adresării în conformitate cu Legea cu privire la Licențierea Micului Comerț (Articolul 72)**
- **Cerere pentru obținerea cazierului judiciar sau a unei copii a cazierului judiciar în conformitate cu Legea Nr. 124/2008 Sb. (Coll.)**
- **Extras din registrul de evidență a punctelor de penalizare a conducătorilor auto**
- **Eliberarea unui extras autentificat din Lista Furnizorilor Calificați**
- **Cerere în Registrul Participanților la Exploatarea Bazelor de Lichidare a Mașinilor Utilizate ISOH (Sistemul Informațional de Reutilizare a Deșeurilor)**
- **Extras din Registrul de Insolvență**
- **Conversia autorizată a documentelor și casetelor de date (servicii prestate în baza Legii Nr. 300/2008 Sb., Coll.)**
- **Czech POINT E-SHOP – extras expedit prin poștă**

Serviciile CzechPOINT se află într-un proces continuu de perfecționare; pe adresa <http://www.czechpoint.cz> puteți găsi o listă completă și actualizată a acestora. Tipurile selectate de servicii oferite în centrele CzechPOINT pot fi folosite în locurile alese de utilizator, iar posibilitatea de accesare a acestora pe internet este în proces de dezvoltare.

Un alt efort important la capitolul Guvernării Electronice îl constituie proiectul Registrelor Cheie care urmează a fi lansat la 1 iulie 2010. Principalul său obiectiv este mărirea capacității organelor administrației publice de a disemina informații despre persoanele stabilite cu traiul și desfășurând afaceri în Republica Cehă, printre altele, informații regionale (adrese și date preluate din Registrul Cadastral) și informații cu privire la legislația în vigoare a Republicii Cehe. Registrele respective vor include doar principalele informații de referință disponibile autorităților administrației publice (în funcție de competența acestora) pentru a evita solicitarea lor repetată.

Proiectul Harta Digitală a Administrației Publice crează un sistem de bază de vizualizare a informațiilor pe teritorii, adică vizualizarea datelor de bază pe harta Republicii Cehe, vezi <http://www.mvcr.cz/clanek/digitalni-mapa-verejne-spravy.aspx> <http://www.egoncentrum.cz>

Vezi pagina <http://www.egoncentrum.cz> pentru informații mai detaliate cu privire la proiectele menționate anterior.

3. 6. Limba Oficială

Limba cehă este limba oficială utilizată de toate autoritățile Republicii Cehe. **Toate documentele și înscrisurile elaborate într-o limbă străină trebuie prezentate autorităților în original care, în același timp, să fie însoțit de o traducere în limba cehă elaborată de un traducător autorizat, cu excepția cazurilor în care autoritatea respectivă specifică că o asemenea traducere nu este necesară.** În cazul în care nu sunteți sigur/ă de capacitatea Dvs. de a înțelege pe deplin limba atunci când trebuie să vă adresați unei autorități, aveți dreptul să fiți însoțit/ă de un interpret înscris în registrul interpreților autorizați; costul serviciilor de traducere vor fi suportate de Dvs., cu unele excepții (cum ar fi procedurile administrative în care obligațiunea este impusă unui participant – procedurile cu privire la o infracțiune ușoară sau cu privire la o altă infracțiune administrativă).

Link-uri la surse similare de informații

- Informații de bază pentru cetățenii străini în Republica Cehă <http://www.mvcr.cz/sluzby-pro-verejnost-informace-pro-cizince.aspx>
- Informații generale despre azil și migrație <http://www.mvcr.cz/o-nas-azyl-a-migrace.aspx>
- Informații generale pentru străini, inclusiv link-uri de redirectionare spre organele administrației publice centrale (în cehă și engleză) Portalul Administrației Publice <http://portal.gov.cz/> ► Cetățeni Străini
- Lista organelor administrației publice <http://portal.gov.cz/>
- Portalul cu link-urile oficiilor regionale, orășenești și municipale ale Republicii Cehe <http://www.epusa.cz/>
- Informații cu privire la expedierea actelor oficiale în adresa cetățenilor străini (Avis Public - avis cu privire la posibilitatea preluării unui document în scris în numele ...) <http://www.mvcr.cz/>
- Informații cu privire la centrele de contact Czech POINT <http://www.czechpoint.cz>

- Harta digitală a administrației publice – informații despre proiect <http://www.mvcr.cz/clanek/digitalni-mapa-verejne-spravy.aspx>
- Vezi <http://www.egoncentrum.cz> pentru informații despre proiectele în cauză.
- Vezi pagina web a Camerei Deputaților din Parlamentul Ceh pe adresa <http://www.psp.cz> pentru mai multe detalii cu privire la lucrările Camerei Deputaților, membrii acesteia, actele publicate de Camera Deputaților, inclusiv legi etc .
- Vezi lista partidelor politice și a mișcărilor înregistrate în Republica Cehă pe adresa <http://www.mvcr.cz> (► Servicii pentru public ► Lista partidelor politice).
- Vizitează pagina web a Senatului pe adresa <http://www.senat.cz> pentru mai multe detalii cu privire la lucrările Senatului, organele sale, activitățile desfășurate, actele emise, membrii săi etc.
- Vizitează pagina web a Președinției Republicii Cehe pe adresa <http://www.hrad.cz> pentru mai multe detalii cu privire la Președintele Republicii Cehe.
- Vizitează pagina web a Guvernului pe adresa <http://www.vlada.cz> pentru informații mai detaliate cu privire la activitățile guvernului și link-uri la paginile ministerelor respective.
- Vezi <http://portal.gov.cz> (► Legislația) unde poți găsi o redactare a legilor și tratatelor internaționale.
- Vizitează pagina web a Ministerului Justiției pe adresa <http://www.justice.cz> (► Instituțiile judecătorești) pentru mai multe detalii și link-uri la paginile web a instituțiilor de judecată.
- Vezi <http://www.concourt.cz> pentru informații detaliate cu privire la Curtea Constituțională.
- Vizitează pagina web a Ministerului Justiției pe adresa <http://www.justice.cz> (► Procuratura) pentru mai multe detalii și link-uri la paginile Procuraturilor din țară.
- Vezi lista municipiilor (orașelor) cu competențe extinse pe adresa <http://epusa.cz>.
- Vizitează <http://epusa.cz> pentru a obține informații cu privire la un municipiu/oraș/orășel specific.
- Vizitează <http://www.kr-urady.cz> pentru informații cu privire la regiuni.
- Vizitează pagina web a Ministerului Justiției la adresa <http://www.justice.cz> pentru a accesa lista interpreților acreditați de curțile regionale.
- Vizitează Portalul Administrației Publice <http://portal.gov.cz> (► Director) sau <http://www.statnisprava.cz> pentru o prezentare detaliată a autorităților respective clasificate în bază de amplasare sau competență.
- Vezi pagina <http://www.czechpoint.cz> pentru informații detaliate cu privire la centrele Czech POINT și serviciile pe care le oferă (vezi Capitolul 3.5.).

4. ȘEDEREA CETĂȚEANULUI STRĂIN PE TERITORIUL REPUBLICII CEHE /SCHENGEN ȘI OBTINEREA CETĂȚENIEI

4. 1. Informații de Bază despre Șederea Cetățenilor Străini

Șederea cetățenilor străini pe teritoriul Republicii Cehe este reglementată în baza Legii Nr. 326/1999 Sb. (Coll.) cu privire la șederea cetățenilor străini pe teritoriul Republicii Cehe și la introducerea de modificări și completări în anumite legi în urma adoptării unor regulamente ulterioare (numită în continuare "Legea cu privire la Cetățenii Străini"). Vizitează pagina web a Ministerului Afacerilor Interne pentru a putea citi întregul text al Legii cu privire la Cetățenii Străini www.mvcr.cz: (►Servicii pentru public ►Informații pentru străini ►Condițiile șederii cetățenilor străini pe teritoriul Republicii Cehe Legi și regulamente).

Legea cu privire la Cetățenii Străini specifică următoarele categorii de cetățeni:

- a) cetățeni europeni (aceiași regim se aplică pentru cetățenii Norvegiei, Islandei, Liechtensteinului și Elveției) și membrii familiei acestora.
- b) cetățenii din așa-numitele "state terțe" (luând în considerație scopul prezentei publicații, la acest capitol se conțin informații cu privire la șederea cetățenilor originari din state terțe).

Șederea cetățenilor străini pe teritoriul Republicii Cehe este reglementată în baza regulamentelor legale ale UE/CE. Deciziile cu privire la eliberarea vizelor de intrare se iau, de regulă, în conformitate cu Regulamentul Consiliului (CE) Nr. 539/2001 (cu modificările și completările ulterioare), în care este specificată lista țărilor terțe cetățenii cărora trebuie să dețină o viză pentru a trece frontiera și a țărilor pentru care nu există o asemenea cerință.

Odată ce a intrat în componența zonei Schengen la 21 decembrie 2007 Republica Cehă se supune pe deplin regulamentelor așa-numitului Acquis Schengen.

4. 2. Șederea temporară pe teritoriul Republicii Cehe / Schengen

► Șederea scurtă pe teritoriul Republicii Cehe / Schengen – până la 90 zile

Statele Schengen și-au armonizat condițiile de intrare și ședere scurtă în zona comună din care fac parte.

- **Șederea cetățenilor originari din țări terțe pe teritoriul Republicii Cehe / Schengen fără viză**

Cetățenii țărilor terțe incluse în așa-numita "listă albă" din Regulamentul Consiliului (CE) Nr. 539/2001 se pot afla pe teritoriul Republicii Cehe / Schengen fără viză. (Vezi pe pagina web a Ministerului Afacerilor Interne lista țărilor, cetățenii cărora se pot afla pe teritoriul Republicii Cehe / Schengen fără viză: www.mvcr.cz (► Despre noi ►Azil și migrație Migrație ►Politica de vize ►Prezentarea generală a condițiilor de ședere temporară în Republica Cehă a străinului fără viză). Șederea fără viză a cetățenilor din țările menționate mai sus este limitată în baza Tratatului Fără Viză, ceea ce înseamnă că nu se aplică în cazul șederilor obiectivul cărora este angajarea pentru profit.

Cetățenii străini care nu necesită viză pentru a intra pe teritoriul Republicii Cehe sau a oricărui alt stat Schengen pot rămâne pe teritoriul acestuia pentru o perioadă de până la 3 luni în decursul a șase luni de la prima lor intrare pe teritoriul zonei Schengen (cu acumularea perioadelor de ședere pe teritoriul țării/țărilor Schengen respective).

Alte cazuri în care este posibilă șederea pe teritoriul Republicii Cehe fără viză sunt specificate în Articolul 18 al Legii cu privire la Cetățenii Străini.

- **Șederea cetățenilor străini pe teritoriul Republicii Cehe / Schengen în baza unei vize pe termen scurt**

Viza pe termen scurt (viza unică pentru zona Schengen)

Viza unică pentru zona Schengen se eliberează cetățeanului străin care întrunește toate condițiile de intrare și ședere pe teritoriul tuturor statelor din zona Schengen și care intenționează să se afle pe teritoriul respectiv o perioadă de timp care nu depășește termenul de 3 luni pe parcursul a șase luni după prima intrare în zona Schengen.

Există următoarele tipuri de viză unică Schengen: viză de tranzit aeroportuară (tip A), viză de tranzit (tip B) și viză pentru șederi cu durată de până la 90 zile (tip C).

Republica Cehă este autorizată să elibereze vize unice Schengen în cazurile în care:

- a) aceasta constituie principala sau unica destinație a solicitantului de viză,
 - b) aceasta reprezintă primul stat Schengen pe teritoriul căruia intra solicitantul de viză în situația în care acesta nu poate indica țara de destinație cu precizie.
- **Viza de tranzit aeroportuară** (Articolul 24 din Legea cu privire la Cetățenii Străini) acordă cetățeanului străin dreptul de a se afla în zona de tranzit a unui aeroport internațional de pe teritoriul Republicii Cehe sau din zona Schengen în așteptarea unui alt avion, adică în cazurile de aterizare tranzit sau escală în timpul unui zbor internațional. Lista țărilor cetățenii cărora au nevoie de o viză de tranzit în aeroport pentru a se putea afla în zona tranzit a unui aeroport internațional din Republica Cehă este prezentată în Regulamentul Nr. 446/2005 Sb., Coll., cu modificările și completările ulterioare.
 - **Viza de tranzit** (Articolul 22 din Legea cu privire la Cetățenii Străini) permite tranzitarea teritoriului Republicii Cehe / unui alt stat Schengen din o țară terță în alta. Aceasta îi acordă titularului său dreptul de a se afla pe teritoriul unui stat Schengen timp de maxim 5 zile pentru fiecare intrare.
 - **Viza de scurtă durată până la 90 zile** (Articolul 26 din Legea cu privire la Cetățenii Străini) permite aflarea cetățeanului străin pe teritoriul Republicii Cehe / unui alt stat Schengen în perioada specificată în viză, cu condiția ca durata totală a șederii acestuia să nu depășească 3 luni în perioada de 6 luni din data primei intrări în zona Schengen (duratele șederilor respective pe teritoriul Cehiei și a altor state Schengen se cumulează).

Cetățenii unor state terțe care se află exclusiv pe teritoriul Republicii Cehe pot depăși termenul stabilit de trei luni în baza unui tratat bilateral încheiat de Republica Cehă înainte de a intra în zona Schengen; în cazuri excepționale cetățeanul străin poate obține o viză cu valabilitate regională limitată care se aplică doar pentru teritoriul Republicii Cehe sau altor state Schengen.

Formularul de solicitare a unei vize de scurtă durată de până la 90 zile, vize de tranzit aeroportuare sau vize de tranzit va fi procesat de reprezentanța de peste hotare a țării timp de 30 zile din data depunerii solicitării (Articolul 170, paragraful 3 din Legea cu privire la Cetățenii Străini).

Cetățeanul unui stat terț poate solicita viza de intrare doar la reprezentanța țării de destinație din țara de origine a acestuia, sau din țara care a eliberat pașaportul național al căruia titular este, sau din țara în care cetățeanul străin respectiv își are domiciliul stabil sau permanent (vezi Regulamentul Nr. 462/2008 Sb., Coll.).

- **Șederea de lungă durată pe teritoriul Republicii Cehe – viza de lungă ședere de peste 90 zile**

Viza cu un termen de peste 90 zile

Viza eliberată pentru un termen de peste 90 zile poate fi obținută în cadrul Inspectoratului de Poliție pentru Cetățenii Străini la solicitarea cetățeanului unui stat terț care intenționează să se afle pe teritoriul Republicii Cehe în scopuri atingerea cărora poate dura mai mult de 3 luni, cum ar fi

angajarea în câmpul muncii, afacerile, studiile sau cercetările. Cererea de viză în acest caz va fi depusă la reprezentanța Republicii Cehe peste hotare (Secțiunea 53 a Legii cu privire la Cetățenii Străini). Cetățeanul unui stat terț va putea solicita viza de acest tip doar la reprezentanțele aflate în țara sa de origine, sau în țara în care i s-a eliberat pașaportul național, sau în țara în care i-a fost acordat dreptul de reședință stabilă sau permanentă (vezi Regulamentul Nr. 462/2008 Sb., Coll.); cererea de viză poate fi depusă pe teritoriul Republicii Cehe doar în cazurile prevăzute de lege (Articolul 33 din Legea cu privire la Cetățenii Străini). Termenul de procesare a cererilor de viză este de 90 zile, sau – în cazurile mai complexe – 120 zile din data depunerii acestora (Articolul 170, paragraful 6 din Legea cu privire la Cetățenii Străini), sau de 60 zile din data depunerii cererii, în anumite cazuri (cum ar fi acordarea vizelor de studii).

În cazul în care solicitantul unei vize de lungă durată de peste 90 zile satisface toate condițiile pentru acordarea unei vize Schengen (tip C), el/ea va primi o viză de tip D+C, care îi acordă titularului său dreptul de a se afla pe teritoriul altor state Schengen pe parcursul primelor trei luni de valabilitate. După expirarea acestui termen viza va rămâne în vigoare doar ca viză de tip D (vezi mai jos).

În cazul în care solicitantul de viză de lungă durată de peste 90 zile nu satisface condițiile de acordare a vizelor de acest tip, el/ea va primi o viză de tip D, care îi va permite să se afle doar pe teritoriul Republicii Cehe. Cu toate acestea, cetățeanul respectiv va putea tranzita teritoriile altor state Schengen (pentru o perioadă de maxim 5 zile) pentru a ajunge în Republica Cehă la prima intrare.

La cerere se vor anexa următoarele documente:

- pașaportul internațional,
- certificat care să justifice scopul șederii,
- certificat care să confirme deținerea de mijloace financiare suficiente pentru perioada de ședere (Articolul 13 din Legea cu privire la Cetățenii Străini),
- certificat despre deținerea unui loc de trai în țara de destinație,
- 2 fotografii (în cazul în care cetățeanului i se vor face fotografii pe loc acestea nu sunt necesare).

Următoarele acte vor fi prezentate de cetățeanul străin la solicitare:

- a) un certificat similar cazierului judiciar care să servească ca justificant al evaluării impecabilității, eliberat de statul al cărui cetățean este, precum și de toate statele în care persoana respectivă a trăit pe parcursul ultimilor 3 ani pentru o perioadă mai mare de 6 luni fără întreruperi, sau o declarație statutară în cazul în care nu se poate elibera certificatul menționat anterior.
- b) un certificat medical care confirmă că cetățeanul străin nu suferă de maladii "severe" (lista maladiilor este indicată în Regulamentul Ministerului Sănătății Nr. 274/2004 Sb., Coll.)

Înainte de a i se acorda cetățeanului străin viza de lungă durată de peste 90 zile el/ea trebuie să prezinte un certificat de asigurare medicală a călătorului pentru durata șederii sale în teritoriu (excepțiile de la această cerință sunt stipulate în Articolul 180i, paragraful 2 al Legii cu privire la Cetățenii Străini). Volumul și suma minimă de asigurare medicală sunt specificate în Articolul 180i, paragraful 1 al Legii cu privire la Cetățenii Străini. În cazul în care scopul rămâne a fi același viza poate fi extinsă pentru aceeași perioadă de timp. Cetățeanul străin se poate afla pe teritoriul Republicii Cehe în baza aceleiași vize pentru un termen maxim de 1 an.

Scopul șederii nu poate fi modificat pe parcursul aflării pe teritoriul Republicii Cehe în cazul vizelor de lungă durată de peste 90 zile. Pentru a-l putea modifica este nevoie ca cetățeanul străin să părăsească teritoriul Republicii Cehe și să depună o nouă cerere de viză. În caz că cetățeanul străin intenționează să se stabilească cu traiul în Cehia pentru o perioadă de peste 1 an, el/ea poate depune o solicitare de reședință permanentă fără a părăsi teritoriul republicii.

➤ **Permis de Ședere cu Termen Prolungit**

Permisul de Ședere cu Termen Prolungit (Articolul 42 din Legea cu privire la Cetățenii Străini) poate fi acordat în cazul cetățenilor străini care corespund următoarelor criterii:

- se află pe teritoriul Republicii Cehe în baza unei vize de ședere de peste 90 zile,
- intenționează să se stabilească temporar pe teritoriul republicii pentru o perioadă care depășește termenul de 1 an, și
- scopul șederii rămâne a fi același.

Cetățeanul străin poate solicita permisul de ședere cu termen prolongit la inspecția de poliție pentru cetățenii străini din zona sa de reședință pe teritoriul Republicii Cehe. Solicitarea trebuie însoțită de actele necesare în cazul acordării de vize de lungă durată de peste 90 zile. În cazul vizelor de afaceri solicitantul trebuie să prezinte și un certificat cu privire la lipsa datoriilor față de buget eliberat de Inspectoratul Fiscal din Cehia și un certificat eliberat de oficiul raional de asigurare socială care confirmă lipsa datoriilor vizavi de achitarea arieratelor de asigurare socială și de șomaj, și a oricăror penalizări, inclusiv (vezi Articolul 46, paragraful 7 din Legea cu privire la Cetățenii Străini pentru mai multe detalii). Termenul maxim de prelucrare a solicitării este de 60 zile (Articolul 169, paragraf 2, litera e/ din Legea cu privire la Cetățenii Străini). Permisul poate fi prolongit în repetate rânduri. Cetățeanul care se află pe teritoriul RC în baza unui permis de ședere cu termen prolongit poate modifica scopul șederii sale fără a părăsi teritoriul țării. În acest caz organele locale de poliție îi vor emite un nou permis de ședere cu termen prolongit.

Conform legii, un cetățean străin poate solicita un permis de ședere cu termen prolongit și în cadrul reprezentanților Republicii Cehe din străinătate (adică fără a satisface condiția aflării anterioare pe teritoriul țării în baza unei vize de lungă durată de peste 90 zile). Unele exemple ar include eliberarea unui astfel de permis în scopul reunificării familiale (Articolul 42a, Articolul 42b din Legea cu privire la Cetățenii Străini) sau în scopul continuării studiilor (Articolul 42d din Legea cu privire la Cetățenii Străini) sau în scopul unor cercetări științifice (Articolul 42f din Legea cu privire la Cetățenii Străini). Cetățenii unor state terțe vor solicita viza de intrare doar în reprezentanțele amplasate în statul cetățeni ai căruia sunt, sau în statul unde li s-au emis pașapoartele naționale, sau în statul în care dețin dreptul de domiciliu stabil sau permanent (vezi Regulamentul Nr. 462/2008 Sb., Coll.). Termenul de procesare a cererii de viză este de 270 zile din ziua depunerii actelor în cazul în care permisul se eliberează pentru reunificarea familială (Articolul 169, paragraful 2, litera c/ din Legea cu privire la Cetățenii Străini), sau 60 zile din ziua depunerii actelor în cazul în care permisul se eliberează pentru studii sau cercetări științifice (Articolul 169, paragraful 2, litera d/ din Legea cu privire la Cetățenii Străini).

Permisul de ședere cu termen prolongit în scopul angajării în teritoriu în cazuri speciale - Cartea Verde (Green Card) (Articolul 42g din Legea cu privire la Cetățenii Străini)

Solicitarea de Carte Verde (Green Card) poate fi depusă de cetățeanul unei țări incluse în lista țărilor cetățenii cărora au dreptul de a solicita o asigurare de Carte Verde (în baza Regulamentului Nr. 461/2009 Sb., Coll., cu condiția ca scopul șederii acestuia/acesteia pe teritoriul Republicii Cehe să fie obținerea unui loc de muncă inclus în lista locurilor vacante care pot fi suplinite de deținătorii de Carte Verde (Articolul 37a din Legea Nr. 435/2004 Sb.) și cu condiția că el/ea întrunește criteriile stabilite vizavi de studiile și abilitățile profesionale necesare pentru ocuparea postului în cauză. Ministerul Afacerilor Interne are autoritatea de a decide asupra eliberării permiselor de Carte Verde.

Cartea Verde se eliberează:

- a) forței de muncă calificate cu studii universitare și personalului cheie – tip A,
- b) altor grupe de forță de muncă cel puțin cu studii profesional-tehnice - tip B,
- c) altor grupe de forță de muncă – tip C.

Solicitarea se depune la reprezentanța statului ceh peste hotare. Cetățenii unor state terțe pot solicita viza doar în reprezentanțele RC amplasate în statul cetățeni ai căruia sunt, sau unde li s-au

eliberat pașapoartele naționale, sau în statul în care li s-a acordat dreptul de domiciliu stabil sau permanent (vezi Regulamentul Nr. 462/2008 Sb., Coll.). Cetățenii străini aflați deja pe teritoriul Republicii Cehe pot solicita asigurarea Carte Verde la Ministerul Afacerilor Interne fără a părăsi teritoriul țării

- solicitarea de Carte sau solicitarea de o Carte nouă se depune în așa numit termen de perioadă de retragere (Articolul 46e p.3 din Legea cu privire la Cetățenii Străini)
- de o Carte Verde cel puțin de un an, sau
- de Viză cu un termen de peste 90 zile sau de Permis de ședere cu termen prelungit pe timp de doi ani neîntrerupt
-

Carta Verde îi permite cetățeanului străin să se afle pe teritoriul țării și să desfășoare o activitate în câmpul muncii în perioada de timp specificată în viză.

Solicitarea trebuie însoțită de următoarele acte:

- pașaportul național,
- o fotografie; nu se va prezenta în cazul în care cetățeanului străin i se vor face fotografii pe loc,
- documente care certifică studiile și abilitările profesionale necesare pentru ocuparea locului de muncă respectiv.

Cetățeanul străin este obligat să prezintă un certificat medical care confirmă lipsa oricărei maladii "severe" la cerere (lista maladiilor este inclusă în Regulamentul Ministerului Sănătății Nr. 274/2004 Sb., Coll.)

La solicitare, cetățeanul străin este obligat să anexeze la cerere (sau în privința șederii sale pe teritoriul Republicii Cehe) un certificat similar cazierului judiciar care să confirme evaluarea impecabilității individului, eliberat de statul cetățeanului căruia este, precum și de toate statele în care cetățeanul străin a locuit în ultimii 3 ani pentru o perioadă care să depășească 6 luni fără întreruperi, sau o declarație statutară în cazul în care un asemenea certificat nu poate fi eliberat.

Înainte de acordarea vizei de lungă durată de peste 90 zile în scopul acceptării Cartei Verde cetățeanul străin trebuie să prezinte un certificat de asigurare medicală a călătorului valabil pe toată durata șederii sale din data intrării până la data în care Legea cu privire la Asigurarea Medicală a Populației (Legea Nr. 48/1997) devine aplicabilă în cazul său.

Cetățenii unor state terțe, titulari ai permiselor emise de alte state Schengen, se pot afla pe teritoriul Republicii Cehe fără viză pentru o perioadă maximă de 3 luni. În mod similar, titularii permiselor de reședință emise de autoritățile cehe se pot afla pe teritoriul altor state Schengen fără viză pentru o perioadă maximă de 3 luni.

Ordin de Ieșire (Articolul 50 din Legea cu privire la Cetățenii Străini)

Ordinul de ieșire este emis de Poliție și, în anumite cazuri, de Ministerul Afacerilor Interne sau Ministerul Afacerilor Externe, în cazul în care termenul de ședere reglementară a cetățeanului străin pe teritoriul Republicii Cehe a expirat (de ex., în cazurile de anulare a vizei sau în cazul permiselor de ședere temporară sau permanentă). Ordinul de ieșire îi permite persoanei să rămână pe teritoriul Cehiei temporar pentru perioada de timp necesară efectuării tuturor pregătirilor pentru plecarea din țară (până la 60 zile). Cetățeanul străin este obligat să părăsească teritoriul Republicii Cehe până la termenul specificat.

4. 3. Șederea Permanentă în Republica Cehă

Un cetățean străin cu drept de ședere permanentă în Republica Cehă se bucură de un statut egal cu cel al unui cetățean ceh în aproape cele mai multe aspecte ale vieții cotidiene.

- **Permisul de ședere permanentă pentru membrii de familie ai cetățenilor UE sau ai Republicii Cehe**

Un cetățean străin (cetățean al unui stat membru al UE sau al unui stat terț) care menține o legătură de familie cu un cetățean al UE sau al Republicii Cehe în conformitate cu prevederile Articolului 15 din Legea cu privire la Cetățenii Străini, și anume:

- a) soț/soție,
- b) părinte – se aplică în cazul cetățenilor UE aflați în întreținere cu vârsta de până la 21 ani care locuiesc în aceeași casă,
- c) copii cu vârsta de până la 21 ani, sau copii de această vârstă ai soțului/soției unui cetățean UE, și
- d) rudă pe linia ascendentă sau descendentă aflată la întreținere, sau o astfel de rudă a soțului/soției unui cetățean UE

se poate adresa Ministerului Afacerilor Interne pentru a solicita un permis de ședere permanentă pe numele membrului de familie al cetățeanului UE. Termenul maxim de examinare a solicitării este de 60 zile. Cu toate acestea, existența relației de rudenie nu va servi drept garanție a acordării permisului de ședere permanentă; există și o serie de criterii specificate în Articolul 87h al Legii cu privire la Cetățenii Străini, care trebuie satisfăcute în acest scop.

Iată care sunt acestea:

- a) 5 ani de ședere temporară neîntreruptă pe teritoriul țării (Articolul 87h, paragraful 1, litera a/ din Legea cu privire la Cetățenii Străini), sau
- b) 2 ani de ședere temporară neîntreruptă pe teritoriul țării cu condiția ca solicitantul să fie ruda unui cetățean ceh cu viză de domiciliu în țară, sau ruda unui cetățean din alt stat european care a primit viza de reședință permanentă în teritoriu (Articolul 87h, paragraful 1, litera b/ din Legea cu privire la Cetățenii Străini).

Celelalte condiții de care depinde obținerea permisului de ședere permanentă pentru un membru de familie al unui cetățean european sau ceh sunt specificate în Articolul 87h, paragraful 1, la literele c) și d) din Legea cu privire la Cetățenii Străini.

Acordarea permisului de ședere permanentă în cazurile menționate anterior este fondată din punct de vedere legal, astfel încât Ministerul Afacerilor Interne poate respinge o solicitare doar din motive strict definite în Articolul 87k al Legii cu privire la Cetățenii Străini. Membrul familiei unui cetățean european sau ceh poate solicita permisul de ședere permanentă și din motive umanitare în conformitate cu Articolul 87h, paragraful 2, litera b) din Legea cu privire la Cetățenii Străini. În așa caz, însă, nu există temeiuri legale pentru acordarea permisului de ședere permanentă. Eliberarea permiselor de ședere pe numele membrilor de familie ai cetățenilor europeni sau cehi este scutită de taxe administrative.

Specificațiile unei cereri de permis de ședere permanentă pentru un cetățean european sau un membru al familiei sale sunt indicate în Articolul 87i al Legii cu privire la Cetățenii Străini. Acestea includ necesitatea prezentării pașaportului național, a 2 fotografii, a unui certificat care confirmă existența unei gazde pe teritoriul țării – în cazul cererilor de permis depuse conform Articolului 87g, paragraful 1 sau Articolului 87h, paragraful 1 al Legii cu privire la Cetățenii Străini – un document care certifică îndeplinirea tuturor condițiilor prevăzute în aceste acte normative.

- **Șederea permanentă a unui cetățean străin care nu este cetățean european, nici nu intră în relații de rudenie cu vreun cetățean european, și nu are șederi anterioare neîntrerupte pe teritoriul Republicii Cehe** (Articolul 66 al Legii cu privire la Cetățenii Străini)

În anumite condiții cetățeanul străin poate solicita un permis de ședere permanentă fără a avea șederi anterioare pe teritoriul Republicii Cehe. În așa cazuri, însă, eliberarea permisului de ședere permanentă nu are temei legal, singura excepție fiind cererile depuse în conformitate cu Articolul 66, paragraful 1, litera d) din Legea cu privire la Cetățenii Străini, care trebuie prezentate în reprezentanțele internaționale ale Republicii Cehe de peste hotare. Articolul 69 al Legii cu privire la Cetățenii Străini specifică condițiile de depunere a unei cereri de acest fel la Ministerul Afacerilor Interne pe teritoriul Republicii Cehe.

- **Șederea permanentă a cetățeanului străin care nu este cetățean european, nici nu intră în relații de rudenie cu un cetățean european, cu condiția existenței unei șederi anterioare neîntrerupte pe teritoriul Republicii Cehe** (Articolul 68 al Legii cu privire la Cetățenii Străini)

După 5 ani de aflare neîntreruptă pe teritoriul Republicii Cehe în baza unei vize de lungă durată de peste 90 zile / a unui permis de ședere cu termen prelungit, fiecare cetățean străin are dreptul de a solicita un permis de ședere permanentă. (Mai multe detalii vizavi de durata șederii cetățeanului străin peste hotarele țării se aduc în Articolul 68, paragraful 2a și paragraful 3 al Legii cu privire la Cetățenii Străini; în caz că scopul șederii este continuarea studiilor, se va lua în considerație doar jumătate din durata șederii.)

Specificațiile unei cereri de permis de ședere permanentă pentru un cetățean străin care nu este cetățean al UE și nici nu intră în relații de rudenie cu un cetățean european sunt indicate în Articolul 70, paragraful 2 al Legii cu privire la Cetățenii Străini. Se vor prezenta următoarele acte:

- 2 fotografii,
- pașaportul național,
- un certificat care confirmă scopul șederii pe teritoriul țării, cum ar fi certificatul de naștere, certificatul de căsătorie sau un alt document care justifică relația de rudenie, un document care confirmă faptul că cetățeanul străin a fost în trecut cetățean al Republicii Cehe; această condiție nu se aplică în cazul în care cetățeanul străin solicită un permis de ședere permanentă în baza Articolului 68 al Legii cu privire la Cetățenii Străini,
- un certificat care confirmă deținerea mijloacelor financiare necesare pentru șederea permanentă în teritoriu,
- un certificat similar cazierului judiciar care să confirme evaluarea impecabilității cetățeanului străin emis de statul cetățean al căruia este, sau unde este stabilit cu domiciliul permanent, precum și de statele în care cetățeanul străin a locuit în ultimii 3 ani pe parcursul unor perioade de peste 6 luni fără întreruperi, sau o declarație statutară în caz că un asemenea certificat nu poate fi eliberat de statul în cauză; § 70, Paragraful 2, Litera e) a Legii cu privire la Cetățenii Străini specifică excepțiile de la o asemenea obligativitate (nu se aplică în principal în cazul cetățenilor străini cu vârsta sub 15 ani; un cetățean străin care solicită un permis de ședere permanentă în baza Articolului 68 este obligat să prezinte un așa certificat la solicitare,
- un document care să confirme asigurarea solicitantului cu locuință pe teritoriul țării gazdă,
- acordul unui părinte sau reprezentant legal al copilului cu drept de reședință permanentă în teritoriu, cu excepția cazurilor de conviețuire a părintelui sau reprezentantului respectiv cu o familie; această condiție nu se aplică în cazul în care cetățeanul străin demonstrează că el/ea nu poate să prezinte un asemenea document din motive care nu țin de voința sa,
- un document cu care se face dovada cunoașterii limbii cehe la nivelul cerut (acest document nu se cere în cazurile specificate în Articolul 70, Paragraful 5 din Legea cu privire la Cetățenii Străini).

Conform prevederilor Articolului 70, Paragraful 2, Litera h) al Legii cu privire la Cetățenii Străini, documentul care face dovada cunoașterii limbii cehe la un nivel suficient trebuie eliberat de una dintre școlile speciale incluse în lista școlilor autorizate pentru desfășurarea examenelor de limbă cehă specificată în Regulamentul Ministerului Educației, Tineretului și Sportului Nr. 348/2008 Sb., Coll., cu privire la predarea și evaluarea cunoștințelor de limbă cehă în scopul obținerii permiselor de ședere permanentă pe teritoriul Republicii Cehe. Scopul testării în sine este indicat în Regulamentul menționat anterior. Nivelul cerut de cunoaștere a limbii cehe corespunde nivelului A1 conform Cadrului European de Cunoaștere a Limbilor Străine. Un exemplu de certificat de cunoaștere a limbii cehe, precum și lista școlilor autorizate pentru desfășurarea examenelor de limbă cehă se anexează la Regulament.

În conformitate cu prevederile Articolului 70, Paragraful 5 din Legea cu privire la Cetățenii Străini certificatul care confirmă deținerea nivelului cerut de cunoaștere a limbii nu trebuie prezentat de cetățenii străini care:

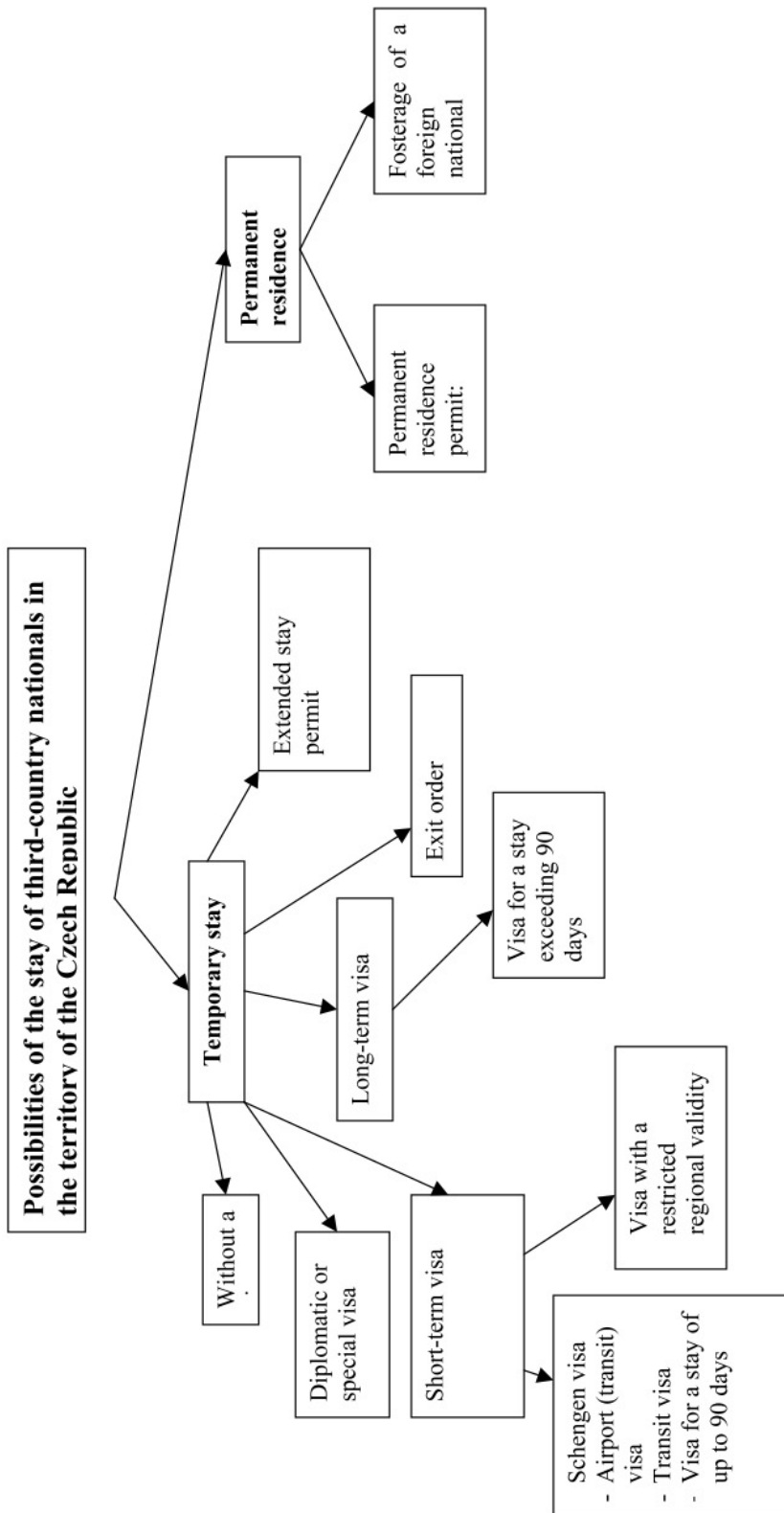
- nu au atins încă vârsta de 15 ani,
- pot prezenta dovada frecventării unei școli primare sau secundare în care limba de studii era limba cehă pentru cel puțin 1 an fără întreruperi în timpul perioadei de 20 ani anteriori depunerii actelor,
- solicită permisul de ședere permanentă în baza Articolului 66 sau 67 sau după expirarea unui permis de ședere permanentă anterior în baza Articolului 87, Paragraful 7, Litera a), Punct 4 din Legea cu privire la Cetățenii Străini,
- prezintă dovezi ale faptului că suferă de un handicap fizic sau psihic care îi afectează abilitatea de comunicare, ori
- a atins vârsta de 60 ani.

Cetățeanul străin care intenționează să solicite un permis de ședere permanentă pe teritoriul Republicii Cehe și trebuie să prezinte un certificat de cunoaștere a limbii cehe în acest scop se poate adresa în una din școlile indicate în lista anexată la regulament pentru a trece un examen. Prima încercare de examen se va achita din contul statului în baza unui voucher eliberat de Departamentul regional pentru Politicile de Azil și Migrație al Ministerul Afacerilor Interne înainte de desfășurarea examenului. Pentru mai multe detalii cu privire la examenul de limbă cehă vizitează pagina <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/cestina-pro-cizince>; <http://cestina-pro-cizince.cz> sau sună gratis pe nr. **800 400 469** pentru informații.

Principala autoritate cu putere de decizie vizavi de examinarea solicitărilor de permis de ședere permanentă este **Ministerul Afacerilor Interne, Departamentul pentru Politicile de Azil și Migrație** (Articolul 165, litera c) din Legea cu privire la Cetățenii Străini). Solicitarea trebuie depusă la oficiul regional al Departamentului pentru Politici de Azil și Migrație în funcție de viza de reședință a cetățeanului străin (vezi Capitolul 17.4. pentru o listă detaliată cu adresele și informațiile de contact ale oficiilor regionale). Decizia autorității poate fi contestată în decursul a 15 zile. În cazul obținerii unui alt răspuns negativ cazul poate fi prezentat Curții Municipale din Praga pe parcursul următoarelor 2 luni după prestarea serviciului.

Următoarele condiții se aplică în cazul depunerii unei solicitări de permis de ședere permanentă:

- *Toate documentele trebuie să aibă o vechime de maxim 180 zile, cu excepția pașaportului, a actelor eliberate de oficiile stării civile și a fotografiilor.*
- *Din motive justificate vi se poate cere să prezentați un certificat medical care confirmă lipsa oricărei maladii severe.*
- *Toate actele elaborate într-o limbă străină trebuie să fie însoțite de o traducere în limba cehă efectuată de un traducător autorizat, cu excepția cazurilor în care organul administrativ nu solicită o astfel de traducere.*

4. 4. Alte Informații Practice

➤ **Asigurarea Medicală de Călătorie**

Legea cu privire la Cetățenii Străini prevede că cetățeanul străin trebuie să prezintă un act care confirmă deținerea poliței de asigurare medicală a călătorului în anumite cazuri specifice. Un asemenea act va servi cetățeanului străin drept asigurare a acoperirii costurilor tratamentului medical în caz de traumă sau boală în timpul aflării pe teritoriul Republicii Cehe, inclusiv a acoperirii costurilor de transportare a bolnavului în țara care i-a emis pașaportul național, sau într-un alt stat unde are viză de reședință; nivelul minim de asigurare constituie 30,000 EURO. În cazul deținerii unei vize Schengen asigurarea trebuie să fie valabilă în întregul teritoriu al zonei Schengen.

Certificatul de asigurare medicală de călătorie nu se va prezenta în cazurile stipulate în Articolul 180i, paragraful 2 al Legii cu privire la Cetățenii Străini.

➤ **Înregistrarea conform vizei de reședință (Secțiunea 93 din Legea cu privire la Cetățenii Străini),**

Legea cu privire la Cetățenii Străini stipulează că cetățeanul străin trebuie să se înregistreze la organele de poliție conform domiciliului său în Republica Cehă în decursul a 3 zile de lucru după intrarea sa în țară. Această cerință nu se aplică în cazul cetățenilor străini care nu au atins vârsta de 15 ani, a membrilor personalului consulatelor sau organizațiilor guvernamentale internaționale acreditate în Republica Cehă, inclusiv membrii familiilor acestora înregistrați de Ministerul Afacerilor Externe, sau în cazul cetățenilor străini care și-au găsit locuință prin intermediul Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Cehe. Condiția dată nu se aplică nici în cazul cetățenilor străini care au îndeplinit această cerință de găzduire, cum ar fi prin cazarea într-un hotel (Articolul 103, litera b) al Legii cu privire la Cetățenii Străini).

Cetățenii străini care au primit un permis de ședere permanentă trebuie să informeze Ministerul Afacerilor Interne despre orice schimbări intervenite în viza de reședință pe parcursul a 30 zile după intrarea în vigoare a acestora, cu condiția ca schimbarea respectivă de domiciliu să fie pentru o perioadă de peste 180 zile.

Cetățenii străini aflați pe teritoriul Republicii Cehe în baza unei vize de lungă durată de peste 90 zile sau a unui permis de ședere permanentă sunt obligați să informeze organele de poliție despre orice modificare a vizei de reședință pe parcursul a 30 zile din momentul intrării în vigoare a acesteia, cu condiția ca modificarea respectivă să fie pentru o perioadă de minim 30 zile. Cetățenii străini care se pot afla pe teritoriul Republicii Cehe fără viză sunt obligați să raporteze orice schimbare a vizei de domiciliu în decursul a 30 zile după intrarea în vigoare a acesteia cu condiția că schimbarea respectivă să fie pentru o perioadă de peste 90 zile.

➤ **Notificarea adresei poștale (în vigoare din 1 iulie 2009)**

Conform Articolului 10b al Legii nr. 133/2000 Sb., Coll., cu privire la înregistrarea locuitorilor și a codurilor personale și cu privire la modificarea anumitor acte, cu modificările și completările ulterioare, cetățeanul străin poate solicita înregistrarea adresei poștale pentru expedierea corespondenței și documentelor. Adresa, precum și orice modificare sau anulare a acesteia, va fi adusă la cunoștința autorității competente situate conform vizei de domiciliu a cetățeanului străin.

➤ **Legalizarea actelor publice**

Toate actele elaborate într-o limbă străină și anexate la cererea de viză sau de permis de ședere trebuie să fie prezentate fie cu:

- **supralegalizare** – i.e. să conțină mențiunea de legalizare aplicată de reprezentanța Cehiei peste hotare. Mențiunea respectivă confirmă că actul în cauză a fost eliberat sau certificat de un organ autorizat sau competent, și servește drept dovadă a autenticității semnăturilor, sigiliilor oficiale și ștampilelor aplicate pe acest act public. Supralegalizarea nu se cere în cazurile când se aplică prevederile tratatelor internaționale la care Republica Cehă este parte; sau
- cu o mențiune de control - **apostilă** (mențiune de certificare oficială anexată la document) – în asemenea caz, documentul nu trebuie legalizat în reprezentanțele Cehiei de peste hotare; în schimb, certificarea finală se efectuează în țara de origine a actului public (de așa-numitul "organ de apostilare"). O asemenea certificare reprezintă dovada faptului că documentul în

cauză este autentic și că a fost emis de autoritatea corespunzătoare. Apostilele se aplică în țările semnatare ale Convenției de Abolire a Cerinței de Legalizare a Actelor Publice Străine de la Haga din 5 octombrie 1961; sau

- **scutire de necesitatea unei certificări speciale** – conform prevederilor unui tratat internațional existent.

Mai multe informații despre supralegalizarea, apostilarea sau scutirea de necesitatea certificării a actelor care trebuie prezentate se pot obține sunând la reprezentanțele Cehiei de peste hotare.

4. 5. Codul Personal

Ministerul Afacerilor Interne al RC (oficiul regional corespunzător al Departamentului pentru Politici de Azil și Migrație al Ministerului Afacerilor Interne) îi va atribui **cetățeanului străin care a obținut dreptul de ședere permanentă pe teritoriul Republicii Cehe** un cod personal în virtutea mandatului ce i-a fost încredințat conform Articolului 14, litera d), punctul 5 al Legii Nr. 391/2008 Sb., Coll., cu privire la înregistrarea locuitorilor și a codurilor personale. Adresați-vă în oficiul regional corespunzător al Departamentului pentru Politici de Azil și Migrație al Ministerului Afacerilor Interne care a emis permisul de ședere pentru mai multe informații despre condițiile de atribuire a codului personal (actele necesare, termenul de examinare a solicitării etc.).

Cetățeanul străin care a obținut un permis de ședere temporară pentru o perioadă de peste 90 zile, sau cetățeanul european care intenționează să rămână pe teritoriul Republicii Cehe pentru o perioadă de peste 3 luni va primi un cod personal atribuit de secția de poliție corespunzătoare din Republica Cehă în virtutea mandatului care i-a fost atribuit în baza Articolului 14, litera c) al Legii cu privire la Înregistrarea Locuitorilor. Contactați oficiul corespunzător al Poliției pentru Cetățenii Străini unde s-a eliberat permisul de ședere pentru mai mult detalii cu privire la condițiile de atribuire a codului personal (actele necesare, termenul de examinare a solicitării etc.).

4. 6. Cetățenia Republicii Cehe

Cetățenia cehă se poate dobândi prin două căi, și anume: prin naștere (un copil nou-născut devine cetățean al RC automat dacă cel puțin unul dintre părinți este cetățean al Republicii Cehe, sau dacă copilul s-a născut pe teritoriul republicii și părinții săi sunt persoane fără cetățenie și cel puțin unul din ei are drept de ședere permanentă în Republica Cehă) și prin acordare a cetățeniei.

Cetățenia cehă poate fi acordată de Ministerul Afacerilor Interne la solicitarea cetățeanului străin care satisface toate criteriile expuse în continuare (în lipsa unui temei legal în acest sens):

- el/ea s-a aflat pe teritoriul Republicii Cehe cu drept de ședere permanentă pe parcursul a cel puțin cinci ani (timp în care solicitantul trebuie să se fi aflat mai mult în republică decât peste hotarele ei). În anumite cazuri Ministerul Afacerilor Interne poate **anula condiția de termen minim de ședere**;
- el/ea prezintă dovada faptului că dobândind cetățenia cehă va pierde sau a pierdut deja cetățenia actuală. Cetățeanul străin nu va anexa actul care face dovada pierderii cetățeniei actuale la solicitare. Un asemenea act va fi prezentat după așa-numita "promisiune de acordare a cetățeniei Republicii Cehe". Condiția prezentării de dovezi vizavi de pierderea cetățeniei actuale poate fi anulată în anumite cazuri;
- el/ea nu a fost tras la răspundere legală pentru săvârșirea unei fapte intenționate în Republica Cehă în ultimii 5 ani. Nimeni nu poate fi scutit de satisfacerea acestei cerințe;
- el/ea prezintă dovada cunoașterii limbii cehe. Ministerul Afacerilor Interne poate scuti cetățeanul străin de satisfacerea acestei cerințe în anumite situații (cum ar fi vârsta înaintată sau starea sănătății solicitantului);
- el/ea îndeplinește condițiile specificate în Legea cu privire la Cetățenii Străini cu privire la polița de asigurare medicală și socială, achitarea impozitelor și plăților sociale (de ex., el/ea nu are datorii de achitare a arieratelor de asigurare medicală, achită impozitele în mod corespunzător și la termen, satisface condițiile de înregistrare). Obligativitatea acestei condiții poate fi anulată de Ministerul Afacerilor Interne în anumite situații speciale.

Legea cu privire la Dobândirea și Renunțarea la Cetățenia Cehă stipulează cerințele aferente solicitării cetățeniei Republicii Cehe. Cetățenia cehă poate fi solicitată în cadrul organului regional aflat în zona de reședință a solicitantului (în Praga – Oficiile Raionale din sectoarele orașului de la Praga 1 până la Praga 22; în Brno și Ostrava – organele municipale corespunzătoare; în Plzeň – Oficiul Raional Plzeň 3), cererea fiind adresată Ministerului Afacerilor Interne. Un cuplu căsătorit poate depune o singură cerere comună, în care se vor include și copiii minori (i.e., cu vârsta până la 18 ani).

Autoritatea regională va asista solicitantul în completarea chestionarului, va verifica cunoștințele acestuia de limbă cehă și va expedia cererea de dobândire a cetățeniei cehe în adresa Ministerului Afacerilor Interne prin intermediul Secției de Poliție pentru Cetățenii Străini în următoarele 30 zile din data depunerii acesteia, anexând la aceasta concluzia sa proprie, concluzia Secției de Poliție menționate anterior, concluzia organului municipal corespunzător și alte acte.

Ministerul va emite o decizie cu privire la cererea de dobândire a cetățeniei în decursul a 90 zile, după care solicitantul va fi în majoritatea cazurilor invitat pentru a trece un interviu personal ca parte a procesului de revizuire. Dacă răspunsul Ministerului de a acorda cetățenia este **negativ**, solicitantul acesteia poate prezenta o **contestație** în adresa **Ministrului Afacerilor Interne** în decursul a 15 zile din data notificării deciziei. În cazul unui refuz repetat acțiunea poate fi adusă în fața Curții Municipale din Praga în următoarele 2 luni din momentul notificării deciziei.

În cazul unui răspuns pozitiv, solicitantul va depune jurământul de stat în prezența secretarului autorității municipale cu competențe extinse, după care va primi un Certificat de Cetățean al Republicii Cehe. Astfel, cetățeanul străin va deveni cetățean al RC după depunerea jurământului. **Copiii cu vârsta de până la 18 ani** vor dobândi cetățenia cehă împreună cu părinții lor. Taxele administrative aferente dobândirii cetățeniei RC constituie 10,000 CZK. La cererea solicitantului Ministerul Afacerilor Interne poate reduce suma acestora **până la 1000 CZK** în cazuri argumentate de interes statal.

!!! ATENȚIE !!!

☐ Legea cu privire la Cetățenii Străini este supusă unor modificări frecvente legate de statutul Republicii Cehe de stat-membru al Uniunii Europene și stat semnatar al acordului Schengen, precum și de modificările introduse în legislația CE/UE. În consecință, vă recomandăm să vă informați sistematic în cadrul Secției locale de Poliție pentru Cetățenii Străini (Capitolul 16.1.) sau să vă adresați organizațiilor non-guvernamentale non-profit specializate în acordarea serviciilor de asistență cetățenilor străini (Capitolul 15). La fel vă puteți informa și sunând la Linia Fierbinte a Poliției pentru Cetățenii Străini la nr. 974 841 356 sau 974 841 357, email: infoscpp@mvr.cz sau pe pagina web a Ministerului Afacerilor Interne.

Link-uri la surse similare de informații

- Vezi textul deplin al Legii cu privire la Cetățenii Străini în vigoare pe pagina web a Ministerului Afacerilor Interne: <http://www.mvr.cz> (►Servicii pentru public ►Informații pentru cetățenii străini Condițiile de intrare și ședere a cetățenilor străini pe teritoriul Republicii Cehe ►Legi și regulamente).
- Intră pe <http://www.mvr.cz> (►Servicii pentru public ► Informații pentru cetățenii străini ►Condițiile de intrare și ședere a cetățenilor străini pe teritoriul Republicii Cehe ► Cetățenii din UE, Islanda, Norvegia, Liechtenstein și Elveția și membrii familiilor cetățenilor din UE, Islanda, Norvegia, Liechtenstein și Elveția) pentru mai multe detalii cu privire la șederea cetățenilor europeni pe teritoriul Republicii Cehe.
- Vizitează paginile web de mai jos pentru informații mai complete vizavi de șederea cetățenilor unor state terțe pe teritoriul statelor Schengen/RC:
 - <http://www.mvr.cz> (►Servicii pentru public Informații pentru cetățenii străini)
 - <http://www.mvr.cz> (►UE►Schengen)
 - <http://www.euroskop.cz/schengen> și în secțiunea Schengen și RC

- Vezi lista țărilor cu care Republica Cehă are încheiate tratate de anulare a regimului de viză pe adresa <http://www.mvcr.cz> (► Despre noi ► Azil și migrație ► Migrație ► Regimul de viză ► Prezentare generală a șederii temporare în Republica Cehă a unui cetățean străin fără viză).
- Vezi un model de cerere de viză cu instrucțiuni de completare în limbile cehă și engleză pe adresa <http://www.mvcr.cz> (► Servicii pentru public ► Formulare ► Cetățenii străini).
- Cererea de permis de ședere poate fi descărcată de pe pagina <http://www.mvcr.cz> (► Servicii pentru public ► Formulare ► Cetățenii străini).
- Vizitează pagina <http://www.mvcr.cz> (► Servicii pentru public ► Informații pentru cetățenii străini ► Șederea permanentă pe teritoriul Republicii Cehe) pentru mai multe detalii vizavi de condițiile de obținere a unui permis de ședere permanentă.
- Pe pagina web a Ministerului Justiție (<http://www.mvcr.cz>) mai pot fi găsite următoarele informații:
 - Modele de formulare și cereri (Servicii pentru public ► Formulare ► Cetățenii străini)
 - Răspunsuri la întrebări frecvente puse de cetățenii străini: (► Servicii pentru public ► Informații pentru cetățenii străini ► Întrebări frecvente)
 - Legi și regulamente aplicabile intrării și șederii cetățenilor străini pe teritoriul Republicii Cehe (► Servicii pentru public ► Informații pentru cetățenii străini ► Condițiile de intrare și ședere a cetățenilor străini pe teritoriul Republicii Cehe ► Legi și regulamente)
- Vizitează pagina web a Ministerului Afacerilor Externe pe adresa <http://www.mzv.cz> (► Informații pentru cetățenii străini) pentru mai multe detalii vizavi de eliberarea vizelor.
- Vezi lista reprezentanțelor Republicii Cehe peste hotare și a ambasadelor RC în străinătate pe pagina Ministerului Afacerilor Externe <http://www.mzv.cz> (► Despre Minister ► Misiuni diplomatice).
- Mai multe informații despre șederea cetățenilor străini în țară pot fi găsite și pe pagina web a Serviciului de Poliție pentru Cetățenii Străini (<http://www.policie.cz>) (► Departamentele de Poliție în Republica Cehă ► Secție raionale ► Serviciul de Poliție pentru Cetățenii Străini ► Informații despre șederea cetățenilor străini)
- Vezi lista țărilor semnatare ale Convenției de Abolire a Condiției de Legalizare a Actelor Publice Străine și lista țărilor cu care Republica Cehă a semnat tratate bilaterale de asistență legală cu specificarea actelor publice scutite de cerința de supralegalizare pe adresa <http://portal.justice.cz> (► Ministerul Justiției ► Relații internaționale ► Legalizarea actelor emise în alte state).
- Vezi lista notarilor autorizați să autentifice corespunderea transcrisurilor sau copiilor actelor cu originalele acestora pe adresa <http://www.nkcr.cz> (► Informații de contact despre notari)
- Vizitează pagina web a Ministerului Justiției <http://www.justice.cz> (► Registrul Penal) sau contactează orice centru Czech POINT (<http://czechpoint.cz>) pentru mai multe detalii cu privire la Registrul Penal.
- Principala sursă de informații despre procedurile stabilite de depunere a cererii de dobândire a cetățeniei o constituie Portalul Administrației Publice - <http://portal.gov.cz> (Situații din viață Cetățeanul străin ► Cetățenie) și pagina web a Ministerului Afacerilor Interne – <http://www.mvcr.cz> ► Servicii pentru public ► Consiliere și deservire Cetățenia Republicii Cehe.

5. UNDE PUTEM APELA PENTRU AJUTOR

5. 1. Birourile de avocați

Avocații își reprezintă clienții în fața instanțelor de judecată și a altor autorități, acționează în calitate de consilieri legali în procesul acțiunilor penale, oferă asistență juridică în toate aspectele juridice și își ajută clienții în procesul de elaborare a actelor (contracte etc.). Serviciile de avocat sunt servicii cu plată. Toți avocații sunt membri ai Baroului de Avocați din Cehia care le supraveghează activitatea și servește drept organ de examinare și soluționare a plângerilor depuse de clienții nesatisfăcuți cu serviciile oferite de avocat.

5. 2. Ombudsmanul

Ombudsmanul (apărător al drepturilor publice) are sarcina de a apăra interesele cetățeanului împotriva acțiunilor (greșite) ale autorităților și altor organe ale administrației publice cu condiția că asemenea acțiuni contravin legii sau sunt greșite sau inechitabile, nu corespund principiilor care stau la baza unui stat democratic guvernat de lege și principiile unei bune guvernări, sau în cazul inacțiunii acestor instituții. Ombudsmanul **nu poate interveni în relațiile sau conflictele (disputele) ce țin de dreptul privat**, sau activitățile de luare a deciziilor întreprinse de instanțele de judecată; Ombudsmanului nu-i pot fi adresate contestări ale deciziilor instanțelor de judecată.

Cu toate că Ombudsmanul are dreptul de a desfășura investigații independente legea nu îi permite să substituie organele administrației de stat, astfel încât Ombudsmanul nu poate **modifica sau anula o decizie emisă de aceste autorități**. Cu toate acestea în cazul în care Ombudsmanul identifică un caz de incompetență din partea unei autorități sau instituții acesta poate cere din partea autorităților luarea măsurilor legale corespunzătoare.

5. 3. Protecția Consumatorului, Inspekția Comercială Cehă

Funcția primordială a **Inspekției Comerciale Cehe** este de a supraveghea respectarea condițiilor specificate vizavi de calitatea, securitatea igienică și siguranța produselor nealimentare și serviciilor. În plus, aceasta poartă răspundere și pentru controlul asupra afișării informației corespunzătoare despre produs și a asigurării protecției consumatorilor împotriva informării greșite, nefondate sau incomplete asupra proprietăților reale ale mărfurilor sau serviciilor. Consumatorilor li se oferă **servicii de consultanță și informare** în cadrul fiecărui oficiu al Inspekției Comerciale Cehe. Aici consumatorii pot prezenta și sugestii, depune plângeri sau pot cere sfaturi vizavi de soluționarea unor situații dificile ce țin de procurarea de bunuri sau servicii.

În ceea ce privește produsele alimentare Inspekția Comercială Cehă poartă răspundere doar pentru monitorizarea respectării normelor corespunzătoare de vânzare; produsele alimentare și materiile prime folosite pentru producerea acestora sunt verificate de Inspekția de Stat în Alimentație și Agricultură.

În rândul altor instituții care iau parte la eforturile de monitorizare pentru protecția consumatorului intră autoritățile publice de ocrotire a sănătății, autoritățile veterinare, birourile locale de licențiere în domeniul comerțului și birourile vamale (vezi Articolul 23 din Legea Nr. 634/1992 Sb. - Coll., cu privire la protecția consumatorului).

O altă opțiune este de a beneficia de serviciile oferite de organizațiile non-guvernamentale nonprofit specializate în protecția consumatorului care îi oferă publicului consumator acces la informații referitoare la drepturile consumatorului. Aspectele și problemele specifice ale consumatorilor pot fi discutate în birouri speciale de consultații și în numeroasele discuții de pe forumuri.

5.4. Corupția

Pe **pagina web Anti-corupție a Ministerului Afacerilor Interne** <http://www.korupce.cz> se pot găsi sfaturi și informații utile despre cum ar trebui să procedăm în caz că devenim martori ai unei situații de corupție. Pe pagină s-a postat un spectru larg de informații, legi, documente, sugestii, precum și informații de contact despre autoritățile corespunzătoare responsabile de combaterea corupției.

În Republica Cehă există și linia fierbinte anti-corupție cu nr. 199. Linia fierbinte 199 este pusă în serviciul tuturor celor care au fost martorii unui caz de corupție din partea reprezentanților autorităților statale, precum și din sectorul privat. Puteți apela la linia fierbinte 199 și pentru a obține o consultație juridică gratis. Linia este operată de sucursala cehă a companiei Transparency International, o organizație non-guvernamentală nonprofit cu o experiență de câțiva ani în sectorul deservirii juridice a persoanelor afectate de corupție. Linia 199 poate fi apelată de oriunde și aproape la orice oră. Vezi pagina <http://www.linka199.cz> pentru mai multe detalii.

5.5. Gestionarea Situațiilor de Urgență

În timp ce vă aflați pe teritoriul Republicii Cehă puteți deveni martor/ă sau participant direct la diferite situații greu de rezolvat, și puteți avea nevoie de ajutor. În acest capitol vă vom prezenta o descriere succintă a modului cum ar trebui să procedați în situațiile date și la cine ar trebui să apelați pentru ajutor.

!!! Într-o situație de urgență puteți apela la linia fierbinte !!!

☎ 112 – Linia de Urgență Europeană Unică

(Apelurile la acest număr sunt gratuite – în caz de utilizare incorectă se va încasa o sancțiune, limbile de comunicare includ engleza și germana)

În mesajul pe care îl lăsați la linia de urgență se va specifica:

- cum s-au întâmplat faptele exact și care este impactul real al incidentului (ex., ce anume s-a supus unui risc sau a fost afectat, câte persoane au devenit victime în rezultat),
- unde anume a avut loc incidentul (adresa – orașul, strada, numărul casei / blocului, numărul străzii, marcajul stradal, direcția de circulare sau o serie de indicații precise în cazul amplasării acestuia în aer liber etc.)
- informații despre sine (numele și prenumele, numărul de telefon și locul de unde efectuați apelul).

După terminarea apelului de urgență operatorul vă poate retelefona pentru a verifica datele lăsate în mesaj sau pentru a fixa mai multe detalii despre caz, de ex. cum se ajunge la locul în cauză.

În Republica Cehă există și linii telefonice de urgență care operează la nivel național:

➤ 150 – Brigada de pompieri din Republica Cehă

Formați acest număr în cazul în care deveniți martor al unei situații critice (incendiu, accident care implică o scurgere de substanțe inflamabile etc.) care pune în pericol persoanele, proprietatea sau mediul ambient.

➤ 155 – Serviciul de Salvare

Formați acest număr în caz dacă pe parcursul șederii Dvs. în Cehia apare o situație care supune unui risc sănătatea sau chiar viața Dvs., a membrilor Dvs. de familie sau altor persoane și când aveți nevoie de ajutor medical imediat. Serviciul de Salvare este menit să intervină în cazurile care implică o maladie severă sau traumă, când pacientul nu este în stare să ajungă singur la un doctor sau spital și necesită imediat îngrijire medicală și transportarea acestuia la un spital pentru a se evita agravarea stării sale.

➤ **158 – Serviciul de Poliție din Republica Cehă**

Fiecare din noi se poate afla într-o situație legată de o anumită activitate ilegală desfășurată de alte persoane. Astfel, putem deveni informatori, părți molestate sau martori ai anumitor evenimente. **Faptele penale**, în calitatea lor de acțiuni ilegale grave, sunt descrise în Legea Penală (Legea Nr. 40/2009 Sb., Coll. din Codul Penal care va intra în vigoare pe data de 1 ianuarie 2010, în locul Legii Nr. 140/1961 Sb., Coll. din Codul Penal în vigoare până în data respectivă). Persoanele în vârstă de peste 15 ani pot fi trase la răspundere penală. Serviciul de poliție și Procuratura Publică au sarcina de a investiga faptele penale și de a judeca infractorii.

Infracțiunile sunt încălcări mai puțin grave ale legii care nu pot fi considerate drept crime. Investigația infracțiunilor intră în competența organelor de poliție; infracțiunile sunt, de regulă, examinate de organele municipale.

În cazul în care ați devenit martor sau victimă a unei crime sau infracțiuni, sau v-ați pomenit într-o situație de risc pentru Dvs. sau familia Dvs. apropiați-vă de cel mai apropiat ofițer de poliție sau secție de poliție sau așteptați să vină ajutoarele, sau sunați pe numărul de telefon menționat mai sus. Organele de poliție sunt obligate să accepte și să înregistreze spusele Dvs. Dacă nu sunteți satisfăcut cu modul în care v-au tratat puteți depune o plângere la Departamentul de Inspecție și Plângeri a oricărei ramuri administrative a Serviciului de Poliție din Republica Cehă. În cazul în care sunteți de părere că ofițerul de poliție a comis o faptă penală vizavi de Dvs sau membrii familiei Dvs vă puteți adresa direct la Biroul de Inspecție a Poliției.

➤ **156 – Poliția municipală (orășenească)**

Poliția municipală este organul municipal responsabil de menținerea ordinii publice în cadrul municipiului dat. Oricine poate apela la ofițerii poliției municipale, care sunt membri ai poliției municipale pentru asistență; ofițerii, la rândul lor, au obligația de a oferi asistența solicitată în limitele competențelor de serviciu. Forțele poliției municipale colaborează strâns cu Serviciul de Poliție din Republica Cehă. Dacă nu ați rămas satisfăcut/ă cu modul în care v-au tratat în cadrul poliției municipale sau orășenești puteți depune o plângere la organul de constituire a serviciului de poliție, adică la consiliul de reprezentanți al orașului sau municipiului în cauză.

5. 6. Gestionarea Altor Situații de Urgență

Pe lângă situațiile descrise mai sus, în timpul aflării Dvs pe teritoriul Republicii Cehe mai puteți întâlni și alte tipuri de situații dificile, cum ar fi: violența domestică, în special față de copii și femei, dependența de droguri, traficul cu ființe umane, HIV/AIDS, deficite casnice acute, probleme grave de ordin personal sau familial.

În situațiile menționate mai sus puteți să vă adresați pentru ajutor următoarelor organizații specializate în domeniu:

DENUMIREA ORGANIZAȚIEI	DATE DE CONTACT	CINE POATE BENEFICIA DE ASISTENȚĂ
LINIA DE ASISTENȚĂ TELEFONICĂ ANTI-CRIZĂ	CENTRE DE INTERVENȚIE 284 016 666 - non-stop	Asistență psihologică și socială persoanelor în situații de criză
RIAPS (servicii sociale și psihologice de ambulator)	Chelčického 39, 130 00 Praga 3, 222 580 697 www.mcssp.cz/riaps.php	Persoanele în situații dificile
LINIA DE ÎNCREDERE	800 155 555 – gratis, non-stop www.linkabezpeci.cz	Pentru copii și tineri
CENTRUL ANTI-CRIZĂ PENTRU COPII SPONDEA	Sýpka 25, 613 00 Brno krizovapomoc@spondea.cz 541 235 511 www.spondea.cz	Copiii supuși actelor de cruzime și abuz, victimele violenței domestice, Brno
CENTRUL ANTI-CRIZĂ PENTRU COPII	241 484 149 www.dkc.cz	Copiii supuși actelor de cruzime și abuz, Praga
LINIA DE ASISTENȚĂ TELEFONICĂ DIAKONIE	Diakonie ČCE – Centrul creștin de asistență din Praga, Belgická 22, 120 00 Praga 2 222 514 040 linka.duvery@diakonieccce.cz http://skp.diakonieccce.cz/	Persoane în situații dificile
SDRUŽENÍ PODANÉ RUCE	Francouzská 36, 602 00 Brno 545 247 535 www.podaneruce.cz	Persoane în situații de risc din cauza dependenței de droguri, Moravia
LINIA TELEFONICĂ K-CENTRUM	283 872 186	Persoanele în situații de risc din cauza dependenței de droguri, Bohemia
NATIONAL AIDS PREVENTION LINE	800 144 444 – gratis	HIV, AIDS
BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ	257 317 100 (Prague) www.bkb.cz	Asistență victimelor crimei sau violenței domestice

LA STRADA ČR	Linie de INFORMARE și AJUTOR: 222 71 71 71, în fiecare miercuri între orele 16:00 și 18:00, doar în limba rusă. Convorbirile în alte limbi sunt posibile doar în baza unei înțelegeri prealabile. pomoc@strada.cz sediul organizației: 222 721 810 www.strada.cz	Oferirea de servicii sociale victimelor reale și potențiale ale traficului cu ființe umane și exploatării Serviciul este disponibil și cetățenilor străini indiferent de statutul lor de rezident sau nerezident, și poate fi prestat în anonim.
ELEKTRA	272 911 110; 603 812 361 www.centrumelektra.cz	Asistență femeilor supuse abuzului sexual în copilărie
ROSA	Podolská 25, 147 00 Prague 4 241 432 466, 602 246 102 www.rosa-os.cz	Centru pentru victimele violenței domestice
CENTRUL DE INTERVENȚIE A REGIUNII PLZEŇ ȘI SERVICIUL ANTI-CRIZĂ ÎN DOMENIU	Cukrovarská 16, 301 00 Plzeň Linie telefonică non-stop: 777 167 004 www.dchp.cz ; www.dchp.cz/krize	Asistență persoanelor în situații de risc de violență domestică și asistență în soluționarea situațiilor critice și de urgență
CHARITA ČESKÁ REPUBLIKA	Linia de asistență telefonică MAGDALA 737 234 078 www.charita.cz	Asistență victimelor traficului cu ființe umane, asistență cetățenilor străini nevoiași
LINIA DE ASISTENȚĂ TELEFONICĂ	800 200 007 - gratis	LINIA DE ASISTENȚĂ TELEFONICĂ

Vă puteți adresa și la birourile de consultanță și asistență în diverse situații din viață pentru cetățeni. Acestea oferă consiliere cu titlu gratuit în domeniile aspectelor sociale, familiare, a relațiilor interpersonale, drepturilor omului, relațiilor de muncă, imobil, relațiilor de proprietate, asigurare, aspecte financiare, protecția sănătății, protecția consumatorului etc. Pentru mai multe detalii referitoare la serviciile sociale vezi Capitolul 10.5.

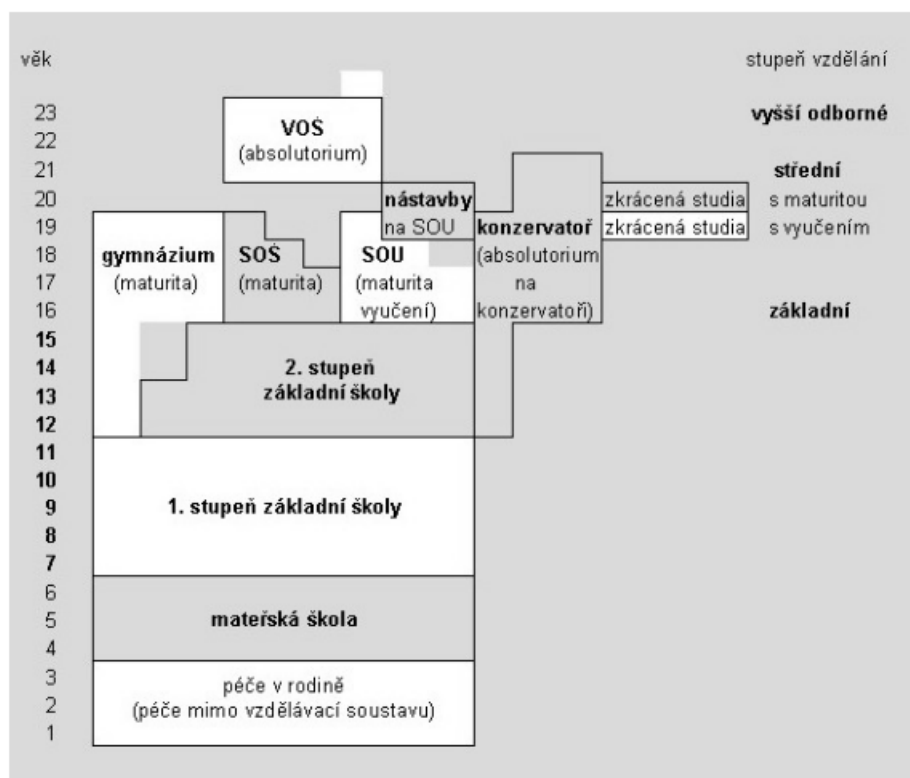
6. SISTEMUL EDUCATIV ȘI RECUNOAȘTEREA STUDIILOR

Fiecare individ are dreptul de a avea acces la educație. Școlarizarea este obligatorie în perioada de timp prevăzută în lege.

(Articolul 33, Paragraful 1 din Carta Drepturilor și Libertăților Fundamentale)

Principalele norme legale care reglementează aspectele legate de educație sunt Legea cu privire la Învățământul Școlar și Legea cu privire la Învățământul Universitar. Versiunea actuală a Legii Nr. 561/2004 Sb., Coll., cu privire la educația preșcolară, primară, secundară, profesională și de alt nivel (Legea cu privire la Învățământul Școlar) și Legea Nr. 111/1998 Sb., Coll., cu privire la universități, precum și alte regulamente importante pot fi găsite, de exemplu, pe pagina web a Ministerului Educației, Tineretului și Sportului pe adresa <http://www.msmt.cz> (► Documente ► Legi ► Lista regulamentelor aplicabile în domeniul educației, tineretului și sportului) și (► Învățământ ► Învățământul universitar ► Documente ► Legislație (► Norme legale și standarde relaționate), sau pe pagina web a Ministerului Afacerilor Interne pe adresa <http://www.mvcr.cz> (► Legislație ► Colecția de Legi).

Învățământul în Republica Cehă e bazat pe principiul egalității de șanse fără discriminare, luându-se în considerație necesitățile educaționale și cerințele specifice fiecărei persoane, pe principiul respectului și stimei mutuale, a toleranței diferenței de opinii, a solidarității și respectului față de demnitatea tuturor participanților la sistemul educativ. Educația primară și secundară a cetățenilor cehi sau altor cetățeni europeni în școlile de stat, regionale, municipale sau care țin de un grup de municipii este gratuită. Sistemul educativ oferă tuturor posibilitatea de a se integra pe parcursul întregii vieți. Sistemul educativ include obținerea unui anumit titlu academic, învățământul fără licență (învățământul primar, artele, limbile străine, alte domenii de interes și alte domenii de învățământ) și serviciile școlare. Sistemul oferă și șanse egale persoanelor cu necesități speciale și oferă învățământ instituționalizat, învățământ în arest și îngrijire preventivă.

Věk	Vârsta
Stupeň vzdělání	Gradul academic (nivelul de studii)
VOŠ (absolutorium)	Școală superioară tehnică (diplomă de studii)
Vyšší odborné	Studii profesionale
Gymnázium (maturita)	“Gymnázium” (gimnaziu) (certificat de absolvire)
SOS (maturita)	Școală tehnică secundară (certificat de absolvire)
SOU (maturita, vyučení)	Școală secundară profesională (certificat de absolvire, certificat de competențe profesionale)
Nástavby na SOU	Instruire continuă în cadrul școlilor secundare profesionale
Konzervatoř (absolutorium na konzervatoři)	Conservator (certificat de absolvire a conservatorului)
Zkrácená studia	Cursuri rapide (intensive)
Střední	Secundar
S maturitou	Cu certificat de absolvire
S vyučením	Cu certificat de studii profesionale
Základní	Primar
2. stupeň základní školy	2lea nivel de studii primare
1. stupeň základní školy	1 nivel de studii primare
Mateřská škola	Gradinița
Péče v rodině (péče mimo vzdělávací soustavu)	Îngrijirea familiei (îngrijire în afara instituției de învățământ)

Conform Legii cu privire la Învățământul Școlar există următoarele **grade de educație**: învățământul primar, învățământul secundar, învățământul secundar cu primirea unui certificat de studii profesionale, învățământul secundar cu primirea unui certificat de absolvire, învățământ superior tehnic în cadrul unui conservator și învățământul superior tehnic în alte instituții. (Învățământul universitar care sub incidența Legii Nr. 111/1998 Sb., Coll., cu privire la universități.)

Școlile sunt de următoarele tipuri: grădinițe, școli primare, școli medii ("gimnazii", școli medii tehnice și școli medii profesionale), conservatorii, școli superioare tehnice, școli primare de arte și școli gramaticale cu dreptul de a trece un examen de limbă străină.

Instituțiile de învățământ includ instituții de formare continuă pentru personalul didactic, instituții școlare de consiliere, instituții școlare de interes special și formare continuă, instituții școlare speciale, instituții de instruire și școli-internat, cantine școlare și instituții de învățământ cu regim special, regim de arest și regim preventiv.

Învățământul este organizat în cicluri în baza **anului academic**, care începe la 1 septembrie și se încheie la 31 august în anul următor. Fiecare an academic este împărțit în perioade de studii și perioade de vacanțe școlare. Perioada de studii începe la 1 septembrie și se încheie la 30 iunie în anul următor (data exactă poate să difere în dependență de cea mai apropiată zi de lucru sau alte circumstanțe) și este împărțită în două semestre. Perioada vacanțelor școlare include vacanța de toamnă, vacanța de Crăciun, vacanța de sfârșit de semestru, zilele de vacanță din primăvară, vacanța de Paști și vacanța de vară. Școlile lucrează în baza săptămânii de lucru de cinci zile.

Aspectele specifice legate de educația cetățenilor străini sunt reglementate în special în Articolul 20 al Legii cu privire la Învățământul Școlar. Persoanele care nu sunt cetățeni ai Republicii Cehe, însă se află pe teritoriul Cehiei în mod regulamentar au acces egal la învățământul preșcolar, elementar, mediu sau superior tehnic cu cetățenii cehi, inclusiv învățământul în școlile-internat sau de corecție. Cetățenii străini devin copii, școlari și studenți în instituțiile respective în conformitate cu prevederile Legii cu privire la Învățământul Școlar, cu condiția ca aceștia să aducă directorului instituției dovezi ale aflării sale legale pe teritoriul republicii. Dovada legalității statutului lor pe teritoriul Cehiei nu se va cere în cazul înmatriculării în școlile primare. Cetățenii altor state UE nu trebuie să își demonstreze statutul regulamentar de aflare pe teritoriul Republicii Cehe. Cerința de susținere a examenelor de înmatriculare într-o instituție de învățământ mediu sau superior tehnic în limba cehă poate fi anulată în cazul persoanelor care nu sunt cetățeni ai RC și care au studiat

anterior în instituții de învățământ de peste hotare. Cunoștințele de limbă cehă necesare pentru trecerea curriculumului corespunzător vor fi verificate în cadrul unui interviu.

6. 1. Învățământul preșcolar

Învățământul preșcolar nu este obligatoriu și se oferă în **grădinițe** gestionate de autoritățile **statale, regionale, municipale sau de entități private. Grădinițele pot fi gestionate și de entități private sau corporative; activitatea acestora este reglementată de Legea cu privire la Învățământul Școlar în cazul în care sunt înscrise în Registrul Școlilor elaborat de Ministerul Educației, Tineretului și Sportului.** Învățământul preșcolar este oferit, de regulă, copiilor cu vârsta cuprinsă între trei și șase ani. Copiii se înmatriculează la grădiniță în baza solicitărilor depuse de părinții (sau tutorii) acestora. Informațiile despre numărul de locuri de înscriere, condițiile și termenul de depunere a actelor pentru admiterea solicitanților la studii sunt publicate de directorul școlii cu acordul entității care gestionează grădinița; **directorul** are drept de decizie vizavi de admitere a copiilor la frecventarea grădiniței, sau – în caz de necesitate – la desfășurarea unei perioade de probe a copilului (pentru maxim 3 luni). Solicităților depuse în anul precedent anului în care copiii încep învățământul obligatoriu li se va acorda un tratament preferențial. Admiterea în instituțiile de învățământ preșcolar se permite și în cursul anului academic. **Taxele aferente educației preșcolare sunt stabilite de directorul fiecărei grădinițe în parte; în ultimul curs, când copilul împlinește vârsta de 6 ani, studiile sunt gratuite (conform Articolului 123, paragraful 2 al Legii cu privire la Învățământul Școlar).**

Învățământul preșcolar promovează principiile dezvoltării sănătoase din punct de vedere emotiv, intelectual și fizic a copilului de vârstă preșcolară și a abilităților acestuia de a respecta regulile de bază de comportament și de a însuși valorile de bază și relațiile interpersonale. Învățământul preșcolar pune baza pentru susținerea eforturilor viitoare de însușire ale copilului. Învățământul primar ușurează și compensarea diferențelor dintre dezvoltarea copilului până la școala primară și oferă o atenție specializată copiilor cu necesități educative speciale.

Mai multe detalii cu privire la învățământul în grădinițe, principiile de activitate a acestora, funcționarea cantinelor, protecția sănătății și tehnica securității, precum și stabilirea taxelor de studii pot fi găsite în Regulamentul Ministerului Educației, Tineretului și Sportului Nr. 14/2005 Sb., Coll., cu privire la învățământul pre-școlar, cu modificările introduse prin Regulamentul Nr. 43/2006 Sb., Coll., și **Regulamentul Nr. 410/2005 Sb., Coll., cu privire la cerințele de igienă vizavi de spațiul și gestionarea instituțiilor și încăperilor utilizate pentru educația copiilor și tinerilor.**

6. 2. Învățământul Obligatoriu și Primar

Carta Drepturilor și Libertăților Fundamentale garantează **accesul gratuit la educație** în cadrul școlilor primare și medii. Școlilor private li se permite acordarea de servicii în domeniul educației în schimbul unor taxe. Învățământul este obligatoriu pe parcursul a nouă ani succesivi pentru copiii care au atins vârsta de 6 ani, cu excepția cazurilor în care s-a admis o amânare. Învățământul obligatoriu are ca scop final, de regulă, încheierea ciclului de bază de studii. Toți cetățenii străini au acces la ciclul educațional de bază cu condiția aflării acestora pe teritoriul Republicii Cehe.

Pentru fiecare copil **va fi depusă o solicitare de admitere la studii**, completată de părinții sau tutorii acestuia. Înscrierea în cursul întâi al școlilor primare are loc în perioada 15 ianuarie – 15 februarie. Fiecare școală primară face un anunț cu zilele de înscriere a solicitărilor de admitere la studii în prealabil. Condițiile învățământului obligatoriu a copiilor cu domiciliul stabilit într-un anumit oraș sau municipiu sunt stabilite de organele municipale, care fie că dispun de propria școală primară, sau fac toate pregătirile pentru ca copiii cu viză de domiciliu în zonă să poată frecventa o școală primară aflată într-un alt municipiu sau oraș sau grup de municipii. Municipiile, sectoarele municipale sau zonele alcătuite din mai multe municipii sunt împărțite în sectoare școlare cu școli în care municipiile garantează furnizarea serviciilor de învățământ tuturor copiilor domiciliați în regiunea respectivă. Clasificarea școlilor pe sectoare nu va afecta dreptul de înscriere a copilului Dvs într-o altă școală decât cea care îi revine conform vizei de domiciliu.

Școlile primare includ două cicluri de studii: ciclul I și ciclul II. **Primul ciclu de studii** durează 5 ani (clasele 1-5), iar cel de-al doilea durează patru ani (clasele 6-9). După încheierea reușită a primului ciclu de studii în școala primară, elevul poate să-și continue studiile la nivelul junior a unui "gymnázium" de șase sau opt ani (un tip de școală medie). **Învățământul primar în cazul elevilor care suferă de un handicap fizic incluși în clase sau școli cu curriculum adaptat poate să dureze zece ani (cu acordul prealabil al Ministerului), unde primul ciclu va include clasele de la 1 la 6, iar cel de-al doilea – de la 7 la 10.**

Se va considera că persoana a terminat ciclul **învățământului primar** odată ce el/ea a încheiat cu succes curriculumul de bază al unei școli primare, nivelul junior al unui "gymnázium" de șase sau opt ani sau a studiat un număr corespunzător de ani într-un conservator cu un program de studii de opt ani. Se va considera că persoana a terminat ciclul educațional de bază și după completarea reușită a unui curs de învățământ primar în cadrul unei școli primare sau medii, cu condiția că persoana respectivă a respectat normele de frecvență obligatorie la ore valabile în instituția respectivă.

Din anul 2007 școlile primare sunt obligate să aplice propriile curriculumuri. Școlile sunt obligate să introducă în acestea un conținut obligatoriu stabilit de stat; cu toate acestea, ca regulă, se introduc și unele discipline care nu sunt obligatorii. Prin aceasta se explică diferențele care ar putea exista între curriculumul aplicat într-o școală sau alta, care țin în special de conținutul suplimentar al acestuia, în afara celui obligatoriu, precum și de metodele de predare.

Copiii tuturor cetățenilor străini stabiliți cu domiciliul în Republica Cehă au obligatia statutară de a frecventa instituțiile școlare. În cazul nerespectării acestei obligații tutorii minorilor în cauză vor fi supuși unei serii de sancțiuni.

6. 3. Învățământul secundar

După absolvirea școlii primare sau după terminarea orelor de studii obligatorii elevul poate să-și continue studiile într-o școală medie ("**gymnázium**", **școală medie tehnică sau școală medie profesională**) sau într-un **conservator**. Școlile medii își pregătesc elevii pentru continuarea studiilor sau profesiile și activitățile viitoare în muncă. Se poate studia cu frecvență la zi, la distanță, în regim seral sau combinat. În dependență de tipul de program și domeniu de studii absolventul atinge un nivel de educație secundară, sau studii medii cu certificat de competențe profesionale, sau studii medii cu certificat de absolvire; studiile medii evaluate cu un examen de absolvire constituie o condiție de bază pentru accesul la universități.

Directorul instituției respective de studii medii are putere de decizie vizavi de admiterea la studii în cadrul procedurilor stabilite de admitere. **Condițiile de admitere** în școlile medii și conservatorii sunt prevăzute în normele legale.

Pentru a putea fi admis/ă în calitate de elev al unei școli medii este necesară depunerea unei cereri de admitere. În primul tur al procedurii de admitere cererile adresate școlilor medii sunt completate de solicitanți sau de părinții sau tutorii acestora, în cazul solicitanților minori, în baza unui formular elaborat de Minister și cu respectarea termenelor prevăzute în Articolul 60 b.

Pentru forma de învățământ cu frecvență la zi solicitanții trebuie să depună cererile respective în adresa directorului instituției de învățământ secundar până la 15 martie; în cazul în care pentru domeniul de studii menționat în cerere se cere organizarea unui examen de talente termenul limită de depunere a cererilor este 30 noiembrie.

În cazul altor forme de învățământ în afară de cel cu frecvență la zi solicitanții vor depune cererile în adresa directorului instituției de învățământ secundar până la 20 martie; în cazul în care pentru domeniul de studii menționat în cerere se cere organizarea unui examen de talente termenul limită de depunere a cererilor este 30 noiembrie.

Fiecare solicitant are dreptul de a depune trei cereri de admitere în primul tur al procesului de admitere la studii în regim de frecvență la zi.

Solicitanții care au trecut etapa de învățământ școlar obligatoriu într-o instituție de învățământ de peste hotare trebuie să prezinte un certificat de completare a studiilor în școala respectivă și un alt certificat de recunoaștere a echivalenței certificatului emis de școala în cauză, sau decizia prin care se recunoaște valabilitatea certificatului emis de instituția de peste hotare în cazul în care pentru admitere se cere încheierea unui anumit ciclu de învățământ.

Gimnaziile ("**gymnázium**") au un curriculum cu caracter academic comun menit să pregătească studenții pentru universitate. Învățământul gimnazial poate dura între patru, șase sau opt ani. Ciclurile de șase și opt ani sunt destinate studenților care au finisat primul ciclu de învățământ primar, în timp ce ciclul de patru ani este destinat absolvenților de nouă clase din școlile secundare.

În afară de nivelul corespunzător de studii, **școlile medii tehnice și școlile profesionale** oferă calificări corespunzătoare elevilor săi pentru ca ulterior aceștia să poată cuprinde anumite profesii sau să se poată implica în activități profesionale. Aceste școli își prepară elevii și pentru continuarea studiilor în școli superioare profesionale și universități. Școlile medii tehnice și școlile profesionale oferă în total circa 240 **domenii de studii tehnice**, care pot fi clasificate după durata studiilor și titlul academic obținut în rezultat. În rezultatul încheierii programului de studii de doi ani studentul obține un certificat de studii medii, după trei ani de învățământ acesta obține un certificat de studii medii **profesionale** și după completarea programului de patru ani – un **certificat de absolvire**. Studiile medii confirmate printr-un certificat de absolvire pot fi completate și prin așa-numitele **cursuri de perfecționare** accesibile solicitanților care au deja un certificat de studii medii profesionale într-un domeniu dat obținut în urma finisării programului de studii de trei ani. Domeniile de studii propuse pentru ciclurile de doi și trei ani de învățământ oferă calificări de muncitori în sectorul industrial și al serviciilor, în timp ce domeniile propuse pentru ciclurile care se încheie cu un examen de absolvire oferă calificări pentru desfășurarea unei activități profesionale în domeniul tehnic, managerial mediu și altele. Școlile medii organizează și **cursuri intensive (de scurtă durată)** pentru a permite persoanelor care dețin deja un certificat de competențe profesionale sau certificat de absolvire într-un anumit domeniu să obțină un nou certificat de competențe profesionale sau certificat de absolvire într-un alt domeniu. Un astfel de curs intensiv poate dura între 1 și 2 ani (în regim de frecvență la zi).

Învățământul în conservator are ca scop lărgirea cunoștințelor, abilităților și altor talente deprinse de student în timpul anilor de studii în școala primară simplă sau școala primară de arte, oferirea de studii generale și pregătirea studenților pentru o carieră profesională intensă în domeniul artelor, sau pentru cariera de profesori de muzică, dans, cânt sau teatru. Studiile în conservator pregătesc elevii și pentru o viață personală și publică bogată, pentru viitoarele studii și cariere. Doritorii să fie admiși în anul I al unui conservator cu un ciclu de studii de șase ani trebuie să fi finisat cu succes ciclul de învățământ obligatoriu sau ciclul de învățământ primar fără învățământul obligatoriu. Solicitanții care au absolvit cu succes din clasa a 5a a unei școli primare și corespund cerințelor de admitere în termeni de abilități, cunoștințe, interes și starea sănătății pot fi admiși în anul I al ciclului de opt ani de studii. Admiterea la conservator se face în forma unui examen de talente.

După completarea reușită a programului de studii prevăzut de conservator, studentul va primi un **certificat de absolvire** sau un **certificat de studii superioare profesionale de conservator**.

6. 4. Învățământul Superior Tehnic

Învățământul superior tehnic dezvoltă și lărgeste abilitățile și cunoștințele obținute de studenți în ciclul de învățământ secundar oferindu-le studii generale și tehnice și o pregătire practică pentru desfășurarea unor activități de un înalt nivel profesional. După completarea reușită a unui program de studii acreditat studentul va căpăta un grad superior de studii tehnice. Durata programelor de studii tehnice cu frecvență la zi este de 3 ani (inclusiv internatura) și până la 3.5 ani în cazul disciplinelor din domeniul medical.

Pentru a fi admis într-o școală superioară tehnică studentul trebuie să fi terminat ciclul de studii secundare cu un examen de absolvire și trebuie să corespundă criteriilor de admitere demonstrând că deține abilitățile, cunoștințele, interesul și starea de sănătate corespunzătoare.

Studiile superioare tehnice se încheie cu obținerea unui certificat de absolvire. Certificatul de absolvire și diploma de studii superioare tehnice servesc drept dovezi ale completării învățământului

superior tehnic. Absolvenții școlilor superioare tehnice pot folosi titlul de specialiști diplomați (prescurtat DiS) împreună cu numele și prenumele.

6. 5. Recunoașterea Studiilor obținute Peste Hotare în Școlile Primare, Secundare și Superioare Tehnice

Un document de confirmare a efectuării unor studii primare, secundare sau superioare tehnice peste hotare poate fi prezentat Departamentului Educației al autorității regionale corespunzătoare pentru:

- eliberarea unui certificat de recunoaștere a certificatului de studii în străinătate în Republica Cehă,
- obținerea unei decizii cu privire la recunoașterea valabilității certificatului de studii în străinătate în Republica Cehă (validarea).

Atestarea recunoașterii certificatului de studii în străinătate în Republica Cehă poate fi efectuată de autoritatea regională în cazul în care Republica Cehă este angajată într-un tratat internațional cu privire la echivalența certificatelor de studii cu țara în care este amplasată și recunoscută instituția de învățământ emitentă a certificatului. În caz că conținutul și scopul disciplinelor predate nu este declarat cu claritate în certificatul străin, cetățeanul străin trebuie să prezinte și un rezumat al programului de studii din domeniul în care și-a obținut calificarea. Astfel, dovada studiilor căpătate în străinătate împreună cu o traducere autorizată a acestora vor însoți cererea care urmează a fi depusă la departamentul educației al autorității regionale corespunzătoare, care va pune la dispoziție și formularele de cereri.

Dacă Republica Cehă și țara emitentă a certificatului nu au semnat un tratat internațional de recunoaștere a echivalenței certificatelor de studii, decizia cu privire la recunoaștere poate fi luată de autoritatea regională în baza certificatului de studii în străinătate în original sau a traducerii autorizate a acestuia în limba cehă. În caz că conținutul și scopul disciplinelor predate nu este declarat cu claritate în certificat, cetățeanul străin trebuie să prezinte și un rezumat al programului de studii în domeniul în care și-a obținut calificarea. Dacă nu există un regim de asistență legală între Republica Cehă și statul emitent al certificatului, certificatul de studii în străinătate trebuie supralegalizat sau apostilat (vezi Capitolul 4.4. pentru mai multe detalii).

Autoritatea regională poate lua una din următoarele decizii:

1. dacă conținutul și scopul curriculumului școlii străine nu diferă semnificativ de un program de studii analogic din Republica Cehă solicitarea va fi **aprobată** și pe decizia de recunoaștere a certificatului de studii în străinătate prezentat de solicitant în Republica Cehă va fi aplicată o mențiune de validare,
2. dacă se determină că în cadrul procedurii de recunoaștere conținutul și scopul curriculumului școlii străine diferă semnificativ de un program de studii analogic din Republica Cehă solicitarea va fi **respinsă**, sau
3. dacă în cadrul procedurii de recunoaștere se determină că curriculumul utilizat în cadrul școlii străine diferă doar parțial, sau că cetățeanul străin nu prezintă certificatul de studii în străinătate sau rezumatul curriculumului din domeniul său de studii, autoritatea regională poate supune solicitantul unui **examen de recunoaștere**. Scopul acestui examen este de a verifica dacă cunoștințele și abilitățile solicitantului corespund obiectivelor și conținutului curriculumului local și acesta poate include o probă practică. Solicitantul nu trebuie să treacă un examen de limbă și literatură cehă. Comisia de examinare va include cel puțin trei membri în componența sa.

Cerințele detaliate de reglementare a recunoașterii studiilor obținute peste hotare sunt specificate în Articolul 108 al Legii Nr. 561/2004 Sb., Coll., Legea cu privire la Învățământul Școlar, cu modificările și completările ulterioare, și în Regulamentul Ministerului Educației, Tineretului și Sportului Nr. 12/2005 Sb., Coll., care conțin informații detaliate despre recunoașterea examenelor, modele de certificate de recunoaștere a echivalenței certificatelor de studii în străinătate și un model de mențiune de validare.

Pentru mai multe informații despre recunoașterea studiilor obținute peste hotare contactați departamentul școlar din autoritatea regională care vă corespunde în persoană sau la telefon.

6. 6. Învățământul universitar

În Republica Cehă există trei tipuri de **universități** – universități **publice, de stat** (academiile militare și academiile de poliție) și **private**. Solicitantul trebuie să parcurgă procedura de admitere pentru înmatricularea în oricare din aceste tipuri de universități. O cerință de bază pentru admiterea la universitate (cu excepția școlilor de arte) este completarea ciclului de învățământ secundar general sau tehnic. Cetățenii străini trebuie să satisfacă aceleași criterii ca și cetățenii cehi pentru a putea avea acces la studiile universitare. Universitățile publice și de stat oferă studii cu titlu gratuit, în timp ce școlile private percep o taxă de studii care variază în volum. Cetățenii străini care intenționează să studieze în cadrul unei universități publice din Republica Cehă într-o altă limbă decât limba cehă trebuie să achite taxele de studii stabilite. Învățământul universitar poate lua forma învățământului cu frecvență la zi (frecvență zilnică la ore în dependență de facultatea selectată), învățământul la distanță (frecvența la ore de câteva zile în lună) și combinat.

6. 7. Recunoaștere Studiilor Universitare și Calificărilor obținute Peste Hotare

Un cetățean străin care a absolvit o universitate din străinătate poate solicita recunoașterea studiilor universitare și a calificărilor obținute peste hotare. Solicitantul trebuie să fie titularul unui certificat de înmatriculare sau absolvire a universității respective. Ulterior acesta va depune în scris o cerere la:

- rectoratul universității publice care oferă un curriculum acreditat cu conținut similar celui practicat de universitatea străină,
- Ministerul Apărării – dacă e vorba de studii universitare în domeniul militar,
- Ministerul Afacerilor Interne – dacă e vorba de studii universitare în domeniul serviciilor de siguranță,
- Ministerul Învățământului, Tineretului și Sportului – dacă studiile universitare s-au obținut în una din următoarele țări: Afganistan, Bulgaria, Slovenia, Bosnia și Herzegovina, Ungaria, Polonia, Georgia, Moldova, Turkmenistan și Tajikistan.

Solicitantul trebuie să depună o cerere de recunoaștere a studiilor și calificărilor obținute în străinătate **în formă scrisă** la autoritatea corespunzătoare menționată anterior (nu există un formular standardizat; modelele de cereri sunt publicate pe paginile web ale Ministerului Învățământului, Tineretului și Sportului sau poate fi utilizat un formular stabilit de o anumită universitate publică), în care se va indica data nașterii, adresa de domiciliu stabil, denumirea programului de studii și a domeniului ales, data admiterii și încheierii studiilor. Fiecare cerere va fi însoțită de o traducere oficială și autorizată în limba cehă a diplomei, care va include lista examenelor finale, sau a suplimentului la diplomă. Toate suplimentele vor fi autentificate prin aplicarea apostilei sau supralegalizate (vezi Capitolul 4. 4.).

Termenul maxim de examinare a cererii este de 30 zile. Rezultatul negativ al examinării poate fi contestat la Ministerul Învățământului, Tineretului și Sportului, în cazul în care decizia de refuz a fost anunțată de universitatea publică, sau poate fi adresată direct Ministrului Educației, în cazul în care decizia contestată a fost luată de Ministerul în cauză.

6. 8. Alte Forme de Învățământ, Cursuri de Limbi Străine, Cursuri de Limbă Cehă și Învățământ pentru Adulți

➤ Cursurile de limbi străine

Școlile de limbi străine cu drept de organizare a examenului de stat în limba străină sunt înscrise în Registrul Instituțiilor de Învățământ, iar activitatea acestora este reglementată în baza Legii cu privire la Învățământul Școlar. Școlile de limbi străine cu drept de organizare a examenului de stat în limba străină diferă de școlile de limbi străine private în următoarele aspecte: 1) ele garantează

calitatea studiilor de limbă străină în conformitate cu standardele de stat, 2) ele organizează examene de stat în limba străină, 3) profesorii angajați de acestea trebuie să dețină calificările prevăzute de lege.

<http://www.vuppraha.cz/> - o pagină web cu informații despre școlile de limbi străine cu drept de organizare a examenului de stat în limba străină

Oferta actuală de cursuri de limbi străine este destul de extensivă. Există numeroase școli de limbi străine și agenții care oferă diverse tipuri de cursuri de limbi străine – personalizate, în grup, intensive, cursuri de o lună, de șase luni, de un an cu orar de lucru matinal, de după masă sau seară. Chiar și numărul de limbi studiate este destul de extensiv; oferta de bază include limbile engleză, germană, rusă, franceză și spaniolă. Taxele de studii variază în dependență de durata și intensitatea cursului respectiv (cu toate acestea, prețurile ating de regulă sume de mii de coroane cehe).

➤ **Cursurile de limbă cehă**

Cursurile de limbă cehă pentru cetățenii străini sunt organizate în școlile de limbi străine, agențiile de limbi străine, organizațiile non-guvernamentale nonprofit și centrele de integrare (vezi Capitolele 15 și 16). Există o gamă largă de cursuri de diferit nivel – de la cursuri introductive până la cursuri profesionale (de ex., limba cehă de afaceri); se oferă cursuri de diversă durată și intensitate, unele finisându-se cu un examen de completare a cursului. Doar anumite școli de limbi străine oferă un examen de stat în limba cehă pentru cetățenii străini, precum și cursuri de pregătire. Majoritatea universităților au centre de pregătire de limbă cehă studenților străini; unele din ele oferă cursuri și pentru persoanele care nu au statut de student. Învățarea limbii cehe este susținută și de organele centrale ale administrației de stat ca parte a programelor de integrare a cetățenilor străini stabiliți în Republica Cehă în regim legal de lungă durată; acestea oferă finanțare proiectelor realizate de organizațiile non-guvernamentale și centrele de integrare. În unele cazuri susținerea unui examen de limbă cehă constituie o cerință de bază pentru eliberarea permisului de ședere permanentă (vezi Capitolul 4.3.).

Link-uri la surse similare de informații

- Vezi textul complet al regulamentului legal aplicabil în domeniul educației (inclusiv Legea cu privire la Învățământul Universitar) pe pagina web a Ministerului Educației, Tineretului și Sportului (pe lângă altele) <http://www.msmt.cz> (► Documente ► Prezentare generală a regulamentului cu privire la educație)
- Vizitează <http://www.msmt.cz> (► Educație ► Registrul Școlilor și Instituțiilor Școlare) cu lista grădinițelor. Aceste informații pot fi obținute și de la directorul fiecărei grădinițe în parte sau de la autoritățile municipale locale.
- Vezi lista detaliată a școlilor primare din Republica Cehă pe pagina web a Ministerului Educației, Tineretului și Sportului <http://www.msmt.cz> (► Educație ► Registrul Școlilor și Instituțiilor Școlare)
- Vezi lista detaliată a școlilor medii din Republica Cehă pe pagina web a Ministerului Educației, Tineretului și Sportului <http://www.msmt.cz> (► Educație ► Registrul Școlilor și Instituțiilor Școlare); pentru informații importante adăugătoare vizitează pagina web a Institutului de Informare în domeniul Educației pe adresa <http://www.uiv.cz>
- Poți găsi informații despre domeniile de studii pe pagina web a Institutului Național de Educație Tehnică și Profesională pe adresa www.nuov.cz, care include și o bază de date a școlilor (<http://data.nuov.cz/>) și centrelor de consiliere în alegerea carierei (<http://www.nuov.cz> ► Educația și piața muncii)

- Pentru informații detaliate despre modul de soluționare a diferitor situații din viață ce țin de domeniul educației vezi Portalul Administrației Publice pe adresa <http://portal.gov.cz> (Situații din viață Cetățeanul ► Educație, știință, cercetare ► Școli secundare și superioare)
- În afară de alte informații interesante pagina web a Ministerului Educației, Tineretului și Sportului (<http://www.msmt.cz>) include și o listă a universităților publice și private cu programele de studii acreditate ale acestora (► Educație ► Învățământul terțiar ► Universitățile), precum și o prezentare generală a regulamentului legal aplicabil educației de gradul trei (► Educație ► Învățământul terțiar ► Universitățile (► Documente ► Legislație).
- Pentru mai multe detalii despre recunoașterea studiilor obținute peste hotare contactează Departamentul Educației din cadrul Autorității Regionale în persoană sau la telefon (adresele autorităților regionale se pot găsi pe pagina www.portal.gov.cz (► Director ► Regiuni); adresa Autorității Municipale din Orașul Capitală Praga este publicată pe pagina [http://www.prahamesto.cz/\(50fzh3rpmxs4j453ckkkw45\)/Default.aspx](http://www.prahamesto.cz/(50fzh3rpmxs4j453ckkkw45)/Default.aspx)).
- Pentru mai multe detalii cu privire la recunoașterea studiilor universitare obținute peste hotare vezi pagina web a Ministerului Educației, Tineretului și Sportului pe adresa <http://www.msmt.cz> și pe pagina web a Centrului de Echivalare a Actelor de Studii - Centrul de Învățământ de gradul Trei pe adresa <http://www.csvs.cz>.
- Vezi pagina web <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2131271> pentru prezentarea cursurilor de limbă cehă pentru cetățenii străini.
- Pentru informații despre instituțiile de studiere a limbilor străine vizitează pagina web <http://jazykove-skoly.cz/> sau <http://www.jazykovky.cz/>.

7. SISTEMUL DE SĂNĂTATE ȘI SISTEMUL DE ASIGURĂRI DE SĂNĂTATE

Conform prevederilor Articolului 31 din Carta Drepturilor și Libertăților Fundamentale, fiecare individ are dreptul la protecția sănătății. În baza sistemului public de asigurări de sănătate fiecare cetățean are dreptul la ajutor medical gratuit în limitele prevederilor legale. Costul serviciilor de protecție a sănătății este, de regulă, acoperit de polița de asigurare de sănătate. În cazul în care persoana nu deține o poliță de asigurări de sănătate sau dacă serviciile respective de protecție a sănătății nu sunt acoperite de polița respectivă, astfel de servicii se oferă în schimbul unei plăți.

Fiecare lucrător al sistemului de sănătate trebuie să ofere primul ajutor medical imediat oricărui individ, a cărui viață sau bunăstare ar fi, în caz contrar, supusă unui grav risc, și să organizeze ajutorul medical profesional ulterior după necesitate (de ex., în cadrul unei instituții medicale).

Serviciile medicale sunt oferite în conformitate cu prevederile *Legii Nr. 20/1966 Sb., Coll., cu privire la sănătatea publică*, cu modificările și completările ulterioare. Aceasta reglementează activitatea instituțiilor medicale de ambulator și de staționar – în dependență de starea pacientului.

Tipurile de asigurări de sănătate

Există două tipuri de asigurări de sănătate în Republica Cehă:

- **asigurarea de sănătate publică statutară** – participarea la acest sistem este prevăzută prin lege (forma prevalentă),
- **asigurarea medicală de călătorie**, organizată în bază de contract:
 - o **pe termen scurt**
 - o **pe termen lung**

7. 1. Sistemul Public de Asigurări de Sănătate

Participarea în cadrul sistemului public de asigurări de sănătate este **prevăzută** în lege pentru:

- persoanele cu domiciliu stabil pe teritoriul Republicii Cehe,
- persoanelor angajate în cadrul unor entități stabilite cu sediul sau domiciliul permanent pe teritoriul Republicii Cehe,
- cetățenilor unor state terțe care se află în regim legal pe teritoriul unui stat membru al UE și care corespund prevederilor Regulamentului (CEE) Nr. 1408/71 (adică îndeplinesc condiția de migrație între statele UE – de ex., cu o activitate lucrativă pe teritoriul altui stat membru al UE - vezi Regulamentul (CEE) 859/2003, care extinde domeniul de aplicare a Regulamentului Nr. 1408/71).

Participarea în cadrul sistemului public de asigurări de sănătate **va înceta** odată cu:

- încetarea șederii permanente pe teritoriul Republicii Cehe,
- încetarea relațiilor de muncă în Republica Cehă (în cazul persoanelor fără domiciliu stabil în Republica Cehă),
- încetarea aplicării regulamentului legal de asigurări sociale valabil pe teritoriul Republicii Cehe asupra cetățenilor unor state terțe pentru care se aplică prevederile Regulamentului (CEE) Nr. 1408/71,
- decesul asiguratului sau declararea morții acestuia/acesteia.

➤ Plătitorii primelor de asigurare

În rândul participanților la sistemul public de asigurări de sănătate distingem câteva grupuri de plătitori, și anume:

- persoanele asigurate,
- angajatorii,
- statul.

În cazul în care participantul la sistemul public de asigurări de sănătate deține calitatea de **angajat**, o parte din prima de asigurare de sănătate este achitată de angajatorul acestuia/acesteia.

Prima de asigurare medicală este achitată de angajator în numele angajaților acestuia; o sumă anumită este reținută și remisă în adresa companiei de asigurări corespunzătoare. În momentul în care persoana este angajată în cadrul unei entități angajatorul este obligat să notifice compania de

asigurări despre acest fapt în decursul a 8 zile. Dacă angajatul află că angajatorul nu a făcut acest lucru, el/ea are obligația de a raporta acest fapt companiei de asigurări.

Statul achită primele de asigurare pentru unele persoane care participă la sistemul public de asigurări de sănătate; în rândul acestora persoane intră, în special, copiii aflați la întreținere (până la vârsta de 26 ani), pensionarii din sistemul de asigurări cu pensii din Republica Cehă, beneficiarii de ajutoare parentale, mamele în concediu maternal, persoanele în aflarea unui loc de muncă (șomerii înregistrați la agențiile de ocupare a forței de muncă) și alte grupuri de persoane. Pentru a putea beneficia de acest ajutor de stat în achitarea primelor de asigurări medicale aceste persoane trebuie să fie participanți ai sistemului public de asigurări de sănătate; acestea se aplică doar în cazul persoanelor cu domiciliu stabil în Republica Cehă, odată ce este cert faptul că nu dețin statutul de angajat.

➤ **Drepturile și obligațiile cetățenilor străini care beneficiază de servicii de îngrijire medicală în Republica Cehă**

Un cetățean străin care participă în cadrul **sistemului public de asigurări de sănătate** are aceleași **drepturi** ca și orice alt asigurat, și anume:

- dreptul de a alege furnizorul de asigurări de sănătate (furnizorul de servicii de asigurare poate fi schimbat doar o dată la 12 luni în prima zi a trimestrului calendaristic),
- dreptul de a alege medicul și instituția medicală cu care furnizorul de servicii de asigurare ales colaborează în bază de contract (asiguratul poate face uz de acest drept o dată la fiecare trei luni),
- dreptul la beneficierea de servicii de îngrijire medicală fără plăți directe (cu excepția serviciilor și procedurilor care nu sunt acoperite de asigurarea de sănătate conform legii),
- dreptul de procurare a medicamentelor și produselor alimentare cu scopuri curative fără plăți directe, cu condiția ca acestea să fie acoperite de sistemul de asigurare de sănătate și prescrise în conformitate cu legea.

Persoanele asigurate au și anumite **obligațiuni**, și anume:

- să achite prima de asigurare furnizorului de servicii de asigurare corespunzător,
- să se identifice cu certificatul de poliță de asigurare valabil în momentul prestării serviciilor de îngrijire medicală,
- să notifice furnizorul de servicii de asigurare corespunzător despre inițierea sau încetarea relațiilor de muncă în decursul a 8 zile (în caz că acesta nu a fost informat de angajator), precum și despre inițierea sau terminarea activităților comerciale, obținerea unui permis de ședere permanentă, modificarea furnizorului de servicii de asigurare, precum și despre orice fapt decisiv pentru inițierea și încetarea obligației statului de achitare a primei de asigurare, nașterea unui copil (care se va notifica furnizorului de servicii de asigurare al mamei copilului la momentul nașterii) și pierderea sau deteriorarea certificatului de poliță medicală,
- să ramburseze certificatul de poliță de asigurare în cazul expirării valabilității acestuia, a modificării furnizorului de servicii de asigurare sau a stabilirii cu domiciliu de lungă durată peste hotarele republicii,
- să notifice organele competente despre orice schimbări ale datelor personale și adresei de domiciliu (în decursul a 30 zile),
- să achite taxele administrative percepute de instituția medicală în cauză.

În cazul apariției unor dubii cu privire la calitatea prestării serviciilor de îngrijire medicală persoana asigurată poate lua legătura cu directorul sau managerul instituției medicale respective. În cazul apariției vreunor întrebări despre comportamentul profesional sau etic al unui medic pacienții se pot adresa Camerei Medicilor din Cehia, Camerei Dentiștilor din Cehia, Camerei Specialiștilor Farmaceuți din Cehia, furnizorului de servicii de asigurare respectiv, sau organelor competente ale administrației de stat unde este înregistrată instituția medicală respectivă.

➤ Volumul serviciilor medicale

Serviciile de îngrijire medicală acoperite de sistemul public de asigurări de sănătate

Serviciile de îngrijire medicală care sunt acoperite în totalitate de sistemul public de asigurări de sănătate includ îngrijirea medicală în ambulatorii și staționare (spitale), serviciile medicale de urgență și salvare, îngrijirea medicală preventivă, îngrijirea medicală în dispensar, aprovizionarea cu preparate farmaceutice, dispozitive medicale și produse stomatologice, tratamentul spa, îngrijirea medicală acordată în cadrul centrelor speciale de tratament pediatric și a sanatoriilor, îngrijirea medicală preventivă în uzine, transportarea pacienților (dacă starea lor o impune) și rambursarea cheltuielilor de deplasare, diagnosticarea (cu anumite limitări), examinarea post-mortem și autopsia.

Persoanele asigurate contribuie la **achitarea costurilor anumitor proceduri** sau aparate medicale care depășesc limitele stabilite de cadrul legal. Aici se includ, de exemplu, anumite proceduri stomatologice, anumite proceduri de tratament spa și, cel mai des, contribuțiile la achitarea anumitor medicamente. Unele preparate medicamentoase sunt pe deplin acoperite de asigurare, în timp ce o altă parte a acestora trebuie achitate parțial de pacient. Fiecare grup de medicamente trebuie să includă cel puțin un produs care să fie pe deplin acoperit de asigurare; în caz contrar, doctorul trebuie să notifice pacientul în prealabil despre faptul că acesta/aceasta va trebui să achite o parte din prețul medicamentului prescris. Costul oricăror medicamente sau dispozitive medicale necesare pe durata spitalizării este pe deplin acoperit de asigurare. Serviciile de îngrijire medicală care nu sunt acoperite de **sistemul public de asigurări de sănătate** și trebuie **achitate în mod direct** sunt specificate în mod expres în lege. Ele includ, de exemplu, o serie selectă de proceduri stomatologice sau acupunctură.

7. 2. Asigurări Medicale de Călătorie

Cetățenii străini care nu corespund cerințelor de participare la sistemul public de asigurări de sănătate pot încheia un contract de asigurare medicală de călătorie cu așa companii, cum ar fi Pojišťovna VZP, a.s., Victoria Volksbanken, a.s., Pojišťovna Slavia, a.s., Maxima pojišťovna, a.s. și UNIQA pojišťovna.

Procurarea serviciilor de asigurare la companiile de asigurare care nu sunt înregistrate în modul corespunzător implică riscul de neachitare a serviciilor necesare de îngrijire medicală. Asigurați-vă că compania de asigurări cu care intenționați să încheiați un contract de asigurare este înregistrată în mod corespunzător în Republica Cehă – vizitează pagina <http://www.cnb.cz>.

1. Asigurarea medicală de călătorie pe termen scurt (pentru șederi de până la 365 zile)

Acest tip de poliță de asigurare este indicat pentru șederile de scurtă durată pe teritoriul Republicii Cehe, cum ar fi în cazul turiștilor sau oamenilor de afaceri. Polița medicală în acest caz acoperă doar îngrijirea medicală de urgență și serviciul de salvare, inclusiv serviciile stomatologice în caz de dureri acute de dinți. Limitele acoperirii și condițiile poliței de asigurare sunt specificate în contractul individual de asigurare. Polița de asigurare este valabilă pe durata unui anumit număr de zile (termenul minim de asigurare este de trei zile).

2. Asigurarea medicală de călătorie pe termen lung

Acest tip de asigurare este indicat persoanelor care intenționează să se afle mai mult timp pe teritoriul Republicii Cehe, adică timp de cel puțin șase luni, care constituie termenul minim de valabilitate al acestui tip de asigurare. Asigurarea în cauză poate fi procurată prin încheierea unui contract, va intra în vigoare în momentul semnării contractului și va înceta în momentul expirării termenului acestuia, sau – dacă e cazul – din alte motive menționate în Certificatul de Poliță de Asigurare. Asigurarea acoperă un volum mai îngust de servicii medicale decât asigurarea publică de sănătate. Limitele acoperirii, precum și termenii și condițiile de asigurare sunt specificate într-un contract individual de asigurare și termenii și condițiile de asigurare.

Asigurarea de sănătate pe termen lung este accesibilă pentru persoanele cu vârsta de până la 70 ani care trebuie să se supună unei examinări de intrare în cadrul instituției medicale selectate de compania de asigurări. Polița de asigurare este încheiată pentru un termen care variază de la 6 la 24

luni depline; termenul de valabilitate al poliței de asigurare poate fi prelungit încă pentru 24 luni după expirare. Achitarea primei de asigurare se va efectua în coroane cehe în avans pentru întreaga perioadă acoperită de poliță. Termenii și condițiile de asigurare, volumul acoperirii, drepturile și obligațiile persoanei asigurate și a furnizorului de servicii de asigurare, precum și metodele de achitare a primei de asigurare sunt specificate în termenii și condițiile de asigurare elaborate în conformitate cu Legea cu privire la Asigurări și Legea cu privire la Polițele de Asigurări.

➤ **Plătitorii primelor de asigurare**

În general, în cazul asigurării de sănătate procurate **în bază de contract** asigurații sunt plătitorii primelor de asigurare.

➤ **Drepturile și obligațiile cetățenilor străini care beneficiază de îngrijire medicală pe teritoriul Republicii Cehe**

În cazul apariției unor dubii cu privire la calitatea prestării serviciilor de îngrijire medicală persoana asigurată (titularul poliței de asigurare) poate lua legătura cu directorul sau managerul instituției medicale respective. În cazul apariției vreunor întrebări despre comportamentul profesional sau etic al unui medic pacienții se pot adresa Camerei Medicilor din Cehia, Camerei Dentiștilor din Cehia, Camerei Specialiștilor Farmaceuți din Cehia, furnizorului de servicii de asigurare respectiv, sau organelor competente ale administrației de stat unde este înregistrată instituția medicală respectivă.

➤ **Volumul serviciilor medicale**

Health care services covered by long-term contract-based insurance

Limitele acoperirii garantate prin polița de asigurare de sănătate pe termen lung în bază de contract sunt prevăzute în termenii și condițiile de asigurare, care includ și o listă a procedurilor și tipurilor de îngrijire medicală care nu intră în acoperirea garantată de polița de asigurare de sănătate pe termen lung în bază de contract.

Spectrul serviciilor garantate prin acest tip de poliță includ, de regulă, diagnoza, tratamentul, îngrijirea de ambulator și staționar, costurile medicamentelor și a dispozitivelor medicale (la care se aplică limitele valabile și în cazul schemei publice de asigurări de sănătate, cu puține excepții) și costurile legate de transportarea pacientului la o instituție medicală.

Serviciile medicale acoperite de polița de asigurare pe termen scurt în bază de contract

Limitele acoperirii garantate prin polița de asigurare de sănătate pe termen scurt în bază de contract sunt prevăzute în termenii și condițiile de asigurare stabilite de compania de asigurări corespunzătoare.

Prestarea gratuită de servicii de îngrijire medicală în baza tratatelor internaționale

Cetățenii străini pot beneficia și de servicii de îngrijire medicală (în afara spectrului sistemului public de asigurare de sănătate) în baza:

1. **acordurilor internaționale de furnizare gratuită a serviciilor de îngrijire medicală** încheiate între Republica Cehă și țara de origine a cetățeanului străin în cauză. Acestea includ în mod special acordurile de prestarea gratuită a serviciilor medicale de urgență și serviciilor de salvare pe teritoriul Republicii Cehe și acordurile de anulare mutuală a plăților. Pentru a putea beneficia de servicii medicale în baza acestor tratate internaționale, cetățeanul străin trebuie să aducă dovada cetățeniei sale prin prezentarea pașaportului internațional și declararea motivului șederii sale pe teritoriul Republicii Cehe. Serviciile medicale oferite în așa cazuri sunt acoperite de Ministerul Sănătății al Republicii Cehe. Acorduri de acest fel au fost încheiate cu Afganistan, Yemen, Cuba, Libia, Maroc și Bosnia și Herzegovina.
2. **acordurile bilaterale de asigurări sociale** constituie un alt tip de astfel de acorduri, cu condiția ca acestea să prevadă și prestarea de servicii medicale. În general, îngrijirea medicală oferită în baza unor acorduri de acest fel se limitează la asistența medicală de urgență; cu toate acestea, în cazul în care furnizorul respectiv de servicii de asigurare este de acord, acest tip de

acoperire poate fi extins. Pentru a putea beneficia de servicii medicale în baza unor acorduri de acest tip persoana trebuie să își demonstreze identitatea prin prezentarea formularului primit de la instituțiile respective din țara sa de origine. Astfel de acorduri au fost semnate cu Croația, Macedonia, Turcia, Serbia și Muntenegru.

!!! ATENȚIE !!!

Dacă starea Dvs de sănătate cere asistență medicală de urgență aveți dreptul la îngrijire medicală în cea mai apropiată instituție medicală chiar și fără a vă demonstra identitatea cu certificatul de poliță de asigurare. În așa caz fiecare medic are obligația de a vă examina și de a vă indica un tratament. Achitarea costului serviciului de îngrijire medicală prestat în cazurile de mai sus depinde de faptul dacă sunteți sau nu participant în cadrul sistemului public de asigurări de sănătate, dacă ați încheiat sau nu un contract individual de asigurare de sănătate sau dacă ați contractat sau nu orice alt tip de asigurare, caz în care va trebui să achitați costurile serviciilor prestate pe cont propriu.

7.3. Vaccinarea obligatorie

Programul de vaccinare obligatorie se aplică în mod special în cazul copiilor (cu excepția vaccinelor contra tetanosului care se readministrează adulților la fiecare 10-15 ani). Pediatrul sau medicul Dvs de familie trebuie să ducă evidența vaccinelor aplicate și să vă reamintească necesitatea aplicării unor noi vaccine sau a revaccinării în cadrul vizitelor regulate la medic. Vaccinarea constituie un factor esențial pentru dezvoltarea sănătoasă a copilului și sunt acoperite în totalitate de furnizorii serviciilor de asigurare ca fiind parte componentă din schema publică de asigurări de sănătate (inclusiv sau lipsa vaccinelor din acoperirea garantată în baza polițelor de asigurare de sănătate în bază de contract depinde de prevederile specificate în termenii și condițiile fiecărei polițe în parte).

7.4. Organizarea Sistemului de Sănătate în Republica Cehă

În Republica Cehă există atât instituții medicale de stat cât și instituții medicale private. Majoritatea furnizorilor de servicii medicale au încheiat contracte de prestare și achitare a serviciilor medicale cu unii furnizori de servicii de asigurare, ceea ce le permite să-și ofere serviciile fără necesitatea unor plăți directe din partea pacienților asigurați de furnizorii respectivi. Cu toate acestea, se recomandă ca pacienții să se informeze în prealabil despre faptul dacă instituția sau doctorul la care intenționează să apeleze au încheiat sau nu un contract cu furnizorul lor de servicii de asigurare.

➤ Îngrijirea Medicală Ambulatorie

De regulă, în cazul apariției simptomelor unei maladii pacientul apelează pentru ajutor mai întâi la așa-numitul **furnizor de servicii medicale în asistență primară** local. Acesta poate fi un medic de familie, pediatru, stomatolog sau ginecolog. Dacă din orice motiv pacientul nu cunoaște nici un medic local sau furnizor de servicii medicale, el/ea se poate adresa la oficiul local al municipalității pentru informații. Pacientul poate solicita și asistență din partea furnizorului de servicii de asigurare sau poate găsi un medic în paginile albe (cartea de telefon). La alegerea unui medic persoana trebuie să țină minte faptul că pacientul poate primi ajutor medical doar de la un medic care are încheiat un contract de furnizare de servicii medicale cu furnizorul de servicii de asigurare al pacientului. În cazul în care pacientul participă la sistemul public de asigurări de sănătate, el/ea trebuie mai întâi să se înregistreze la toți furnizorii de servicii medicale în asistență primară. După încheierea unei astfel de înregistrări medicul va lua angajamentul de a oferi servicii medicale pacientului permanent, adică servicii medicale de bază (inclusiv vizite la domiciliu), și, în caz de necesitate, de a organiza prestarea îngrijirii medicale specializate de către un specialist sau la un spital. Titularii polițelor de asigurare private (în bază de contract) nu trebuie să se înregistreze la medici, dat fiind faptul că beneficiază de serviciile medicale prestate de medicii cu care furnizorul de servicii de asigurare are încheiat un contract corespunzător.

Un medic poate refuza să înregistreze un pacient doar în cazul în care acceptarea pacientului va implica o sarcină de lucru atât de mare, încât va afecta capacitatea medicului respectiv de a oferi servicii de calitate pacientului în cauză sau altor pacienți înregistrați la medicul dat. Cu toate acestea, medicul nu poate refuza primirea unui pacient care necesită asistență medicală de urgență (în rezultatul unui accident sau unei boli aspre acute). În cazul în care este refuzat pacientul are dreptul de a solicita o confirmare în scris a refuzului. În cazul în care aveți dubii referitoare la motivele indicate în confirmarea respectivă, luați legătura cu furnizorul Dvs de servicii de asigurare și solicitați o examinare repetată a cazului.

În cazul în care starea pacientului impune necesitatea consultării unui specialist, furnizorul de servicii medicale în asistență primară îi va recomanda o **instituție medicală specializată corespunzătoare**, cu care furnizorul de servicii de asigurare al pacientului are încheiat un contract, și îi va elibera o trimitere în formă scrisă pentru prestarea serviciilor medicale specializate, dat fiind faptul că nu se cere un certificat de la terapeut. După examinarea pacientului specialistul îi va elibera un extras cu informații despre diagnoza stabilită și tratamentul indicat care urmează a fi prezentat medicului de familie al acestuia (terapeutului), sau îi va da o serie de recomandări cu privire la capacitatea de muncă a pacientului.

➤ **Îngrijirea medicală în staționar (în spital)**

Dacă caracterul bolii dictează tratarea pacientului în cadrul unui spital, furnizorul de servicii medicale în asistență primară sau specialistul din ambulator îi vor elibera o trimitere de tratament în staționar sau vor organiza în mod direct internarea acestuia. După încheierea examinării și tratamentului pacientului la spital, acesta va fi externat iar medicul său de familie va primi un raport medical despre tratamentul primit în spital și rezultatele obținute, precum și o serie de recomandări vizavi de urmarea tratamentului la domiciliu. În afară de spitale, îngrijirea medicală în staționar poate avea loc într-o serie întreagă de instituții medicale specializate.

➤ **Serviciile de Urgență și Salvare**

Asistența medicală este oferită și în cazurile de boală bruscă sau accident în afara orelor de lucru ale medicului sau în lipsa acestuia, precum și în cazurile unei maladii grave atunci când pacientul nu este în stare să ajungă pe cont propriu la medic sau la spital și are nevoie de asistență medicală imediată și de transportarea la spital pentru prevenirea agravării stării sale sau diminuarea riscului la viață (vezi Capitolul 5. 5.).

➤ **Farmaciile**

Farmaciile eliberează medicamente și dispozitive medicale pacienților pe bază de prescripție medicală și fără prescripție. Farmaciile distribuie medicamente pe bază de prescripție fie gratis (în cazul în care costul medicamentului respectiv este acoperit în totalitate de furnizorul de servicii de asigurare) sau la preț redus (în cazul în care furnizorul de servicii de asigurare acoperă doar o parte din costul medicamentului). O taxă de 30 coroane cehe este percepută pentru eliberarea fiecărui produs pe bază de prescripție, indiferent de cantitatea prescrisă. Prescripțiile eliberate de furnizorii serviciilor medicale de urgență sunt valabile 1 zi; prescripțiile pentru antibiotice și chimioterapice antimicrobiene sunt valabile 5 zile; prescripțiile pentru alte medicamente sunt valabile, de regulă, timp de 14 zile. În afară de medicamente farmaciile mai eliberează și anumite dispozitive medicale. Acestea sunt distribuite, de regulă, de instituțiile specializate care operează în baza unui contract încheiat cu furnizorii de servicii de asigurare pe bază de prescripție (fie gratis, fie la preț redus, fie la prețul stabilit). Furnizorii de servicii de asigurare de sănătate pot organiza și arendarea anumitor dispozitive medicale pacienților.

7. 5. Protecția și Promovarea Sănătății Publice

Protecția și promovarea sănătății publice este în strânsă legătură cu sistemul de sănătate din Republica Cehă.

Drepturile și obligațiile în domeniu sunt reglementate de Legea Nr. 258/2000 Sb., Coll., cu privire la protecția sănătății publice, cu modificările și completările ulterioare. Legea respectivă și regulamentul său de implementare se răspândesc asupra unor aspecte specifice, cum ar fi măsurile de prevenire a răspândirii bolilor infecțioase și a epidemiilor, securitatea muncii și măsurile de protecție a sănătății, cerințele de protecție a sănătății vizavi de apă și aprovizionarea cu apă, etc. Administrarea de stat în domeniu este asigurată de autoritățile de sănătate publică, în rândul cărora conform legii menționate anterior intră Ministerul Sănătății, departamentele regionale de sănătate, alte câteva ministere și autorități regionale. În afară de autoritățile de sănătate publică menționate mai sus există și instituțiile medicale, care sunt la fel de active în domeniul protecției și a promovării sănătății publice. Toate instituțiile medicale oferă servicii de vaccinare și majoritatea lor includ centre de informare și consiliere în domeniul sănătății, unde se oferă asistență în domeniul dietei sănatoase, fumatului, obezității, virusului HIV/AIDS, etc.

Link-uri la surse similare de informații

- Vizitează pagina web a Ministerului Sănătății <http://www.mzcr.cz> (► Ministerul Sănătății ► Surse de informații ► Furnizori de servicii de asigurare de sănătate) pentru a vedea lista furnizorilor de servicii de asigurare de sănătate.
- Pagina web a Camerei Medicilor din Cehia – <http://www.lkcr.cz>
- Pagina web a Camerei Farmaciștilor din Cehia – <http://www.lekarnici.cz>
- Pentru informații despre persoanele asigurate conform Directivei Consiliului (CEE) 1408/71 și lista statelor cu care s-au încheiat acorduri bilaterale în domeniul asigurărilor sociale vezi pagina web <http://www.cmu.cz> (► În atenția titularilor de polițe ► State contractante)
- Maxima pojišťovna, a.s. - Pojištění cizinců <http://www.maxima-as.cz/injury.php?id=01>
- Pojišťovna VZP, a.s. – Servicii de asigurare pentru cetățenii străini <http://www.pvzp.cz/cs/>
- Slavia pojišťovna, a.s. – Servicii de asigurare pentru cetățenii străini <http://www.pojistovna-slavia.cz/zdravotni-pojisteni-cizincu>
- UNIQA pojišťovna, - Servicii de asigurare pentru cetățenii străini http://www.uniqa.cz/uniqa_cz/cms/privat/foreignes/index.jsp
- VICTORIA-VOLKSBANKEN pojišťovna, a.s.- Servicii de asigurare pentru cetățenii străini <http://www.victoria.cz/>

8. OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ

Toate informațiile necesare despre ocuparea forței de muncă străine în Republica Cehă poate fi obținută la agențiile de ocupare a forței de muncă sau pe portalul integrat al pieței muncii administrat de Ministerul Muncii și Afacerilor Sociale cu adresa <http://portal.mpsv.cz/sz>.

Cetățenii străini pot întreprinde activități lucrative în Republica Cehă în două direcții principale – fie ca angajați fie ca antreprenori (pentru mai multe informații cu privire la activitățile de antreprenariat vezi Capitolul 9).

8. 1. Plasarea Cetățenilor Străini în Câmpul Muncii - Proceduri

Cerințele de plasare a cetățenilor străini în câmpul muncii pe teritoriul Republicii Cehe sunt prevăzute în Legea Nr. 435/2004 Sb., Coll., cu privire la ocuparea forței de muncă, cu modificările și completările ulterioare (în continuare "Legea cu privire la Ocupare"). Cetățenii altor state membre ale UE și membrii familiilor acestora nu necesită obținerea unui permis de muncă pentru a se plasa în câmpul muncii în Republica Cehă.

Cetățenii unor state terțe pot fi angajați și plasați în câmpul muncii cu următoarele condiții:

- **cetățeanul străin deține un permis de muncă valabil** și o viză cu termen neexpirat eliberată în scopul muncii sau un permis de ședere de lungă durată eliberat în scopul muncii, **sau**
- **el/ea deține o Carte Verde** (un nou tip de permis de ședere de lungă durată eliberat în scopul muncii în cazuri speciale destinat cetățenilor statelor terțe specificate în Regulamentul Ministerului Afacerilor Interne Nr. 461/2008 Sb., Coll.), sau

➤ Permis de angajare

Un cetățean străin poate fi angajat pe teritoriul Republicii Cehe cu condiția ca el/ea să dețină un permis de muncă valabil și un **permis de ședere valabil pe teritoriul Republicii Cehe, sau să fie titular al unei Carte Verde**. Cu toate acestea, există și unele excepții la această regulă (menționate în Articolul 98 al Legii cu privire la Ocupare); astfel, această cerință nu se aplică în primul rând în cazul cetățenilor străini cu permise de ședere permanentă, solicitanților de azil și cetățenilor străini care se află pe teritoriul Republicii Cehe pe baza unor permise de ședere de lungă durată în scopul conviețuirii unei familii cu cetățeanul străin care a primit un permis de ședere permanentă sau azil. Cetățenii străini care își efectuează studiile pe teritoriul Republicii Cehe nu au nevoie de permis de muncă (se aplică în cazul regimului de învățământ cu frecvență la zi sau a altor forme de învățământ cu frecvență sistematică la ore), care au încheiat ciclul de studii secundare sau universitare pe teritoriul Cehiei, sau sunt implicați în activități didactice sistematice în calitate de învățători, lucrători academici la universități sau oameni de știință, cercetători sau dezvoltatori. Mai mult ca atât, un permis de muncă nu este necesar nici în cazul cetățenilor străini care se află pe teritoriul Republicii Cehe în baza unui permis de ședere pe termen lung eliberat rezidentului unui alt stat membru al UE în scopul muncii, cu condiția ca acesta din urmă să fie mai vechi de 12 luni.

Dacă cetățeanul străin îndeplinește un cumul de funcții în Republica Cehă, el/ea trebuie să dețină un permis de muncă separat pentru fiecare post ocupat. Îndeplinirea sarcinilor de rutină ce **reies din obiectul de activitate** al unei persoane juridice gestionate de un partener, organ statutar sau membru al unui organ statutar sau de altă natură al unei întreprinderi comerciale pentru o întreprindere comercială, sau de un membru al unei cooperative sau un membru al unui organ statutar **sau de alt tip** al unei cooperative pentru o cooperativă este la fel considerată drept angajare. Un permis de muncă este necesar și în cazul în care cetățeanul străin intenționează să desfășoare o activitate în muncă în Republica Cehă la un angajator străin care l-a angajat în baza unui contract de afaceri sau a unui contract de alt fel încheiat cu persoana juridică sau fizică din Cehia.

Un permis de muncă nu poate fi eliberat cetățeanului străin care a cerut azil în Republica Cehă pentru o perioadă de 12 luni din data depunerii cererii de azil.

Eliberarea permisului de muncă intră în competența **Agenției de Ocupație a Forței de Muncă** corespunzător din zona în care cetățeanul străin urmează să fie angajat. La depunerea cererii cetățeanul străin poate fi reprezentat de angajator sau un alt reprezentant în bază de procură. Taxa administrativă percepută la depunerea cererii de permis de muncă constituie 500 coroane cehe.

Agenția de Ocupare a Forței de Muncă poate elibera un permis de muncă cu condiția existenței așa-numitului "**post vacant declarat**" (aceasta se referă la apariția unui loc de muncă crearea sau disponibilitatea căruia a fost declarată de angajator Agenției de Ocupare a Forței de Muncă). Agenția de Ocupare a Forței de Muncă va emite permisul de muncă doar după înregistrarea postului vacant în lista locurilor de muncă disponibile oferită de Agenția de Ocupare și doar după ce Agenția nu a găsit un candidat pentru suplinirea locului vacant declarat printre persoanele înregistrate ca șomeri la Agenție sau în cazul în care candidații puși pe lista de așteptare a Agenției nu corespund calificărilor și cerințelor declarate de angajator pentru locul de muncă respectiv. Pentru anumite categorii de cetățeni străini Agenția de Ocupare a Forței de Muncă va elibera permisul de muncă indiferent de situația actuală a pieței muncii; această condiție se aplică în special în cazul pozițiilor de intern, adică a cetățenilor străini angajați pentru o perioadă limitată de timp (până la un an) în scopul perfecționării abilităților și calificărilor sale într-o anumită profesie. Permisul de muncă nu poate fi transferat, astfel încât poate fi utilizat de angajator doar în privința angajatului menționat în decizie. Această condiție se referă și la tipul și locația locului de muncă. Permisul de muncă cu drept de angajare în Republica Cehă este eliberat pentru **o perioadă determinată de timp de maxim doi ani**. În cazul modificării oricăror din datele furnizate înainte de expirarea permisului de muncă, titularul acestuia trebuie să depună o cerere pentru reînnoirea acestuia la Agenția de Ocupare a Forței de Muncă care îi corespunde. Dacă relația de muncă (contractul de muncă sau de angajare) încetează înainte de termen, **odată cu ea va înceta și valabilitatea permisului de ședere eliberat în scopul muncii**.

Luând în considerație situația de pe piața muncii Agenția de Ocupare a Forței de muncă poate **prelungi termenul de valabilitate al permisului de muncă** la solicitarea cetățeanului străin; permisul poate fi prelungit în mod **repetat** pentru un termen maxim de **2 ani**. Cererea pentru prelungirea termenului de valabilitate al permisului de muncă trebuie depusă la Agenția de Ocupare cu cel mult 30 zile înainte de expirarea permisului actual. Prelungirea este condiționată de faptul dacă se păstrează același loc de muncă la același angajator în aceeași locație. Condițiile de depunere a cererii de prelungire a termenului de valabilitate a permisului de muncă sunt identice cu condițiile de depunere a cererii pentru eliberarea permisului de muncă. Cererea trebuie să fie însoțită de un certificat eliberat de angajator, în care să declare faptul că relația de muncă cu cetățeanul străin în cauză va continua. Odată ce permisul de muncă valabil pe teritoriul Republicii Cehe a fost prelungit, titularul acestuia trebuie să se adreseze la Secția de Poliție pentru Cetățenii Străini pentru a solicita o prelungire a permisului de ședere (se aplică în cazul vizelor de peste 90 zile pentru scopul muncii), sau pentru a prezenta o cerere de ședere pe termen lung în scopul muncii sau o prelungire a acesteia. O astfel de cerere va fi depusă **nu mai devreme de 120 zile sau nu mai târziu de 14 zile** înainte de expirarea termenului de valabilitate al permisului de ședere eliberat pe baza unei vize de ședere de peste 90 zile sau expirarea permisului de ședere de lungă durată.

Cetățeanul străin angajat fără permis de muncă sau care ocupă un loc de muncă care nu corespunde permisului de muncă, al cărui titular este, comite astfel o infracțiune **supusă unei amenzi în sumă de până la 10,000 coroane cehe**.

Angajatorul (persoană juridică sau persoană fizică angajată în activități de afaceri) care îi permite unui cetățean străin să desfășoare o activitate în muncă în regim ilegal **comite astfel o infracțiune administrativă supusă unei amenzi în sumă de până la 5,000,000 coroane cehe**.

➤ **Perioada de protecție**

Dacă relația de muncă a încetat puteți beneficia de o **PERIOADĂ DE PROTECȚIE DE 60 ZILE DUPĂ ÎNCETAREA ANGAJĂRII ÎN CONFORMITATE CU CODUL MUNCII** în unele cazuri, și anume:

- dacă relația de angajare a încetat din oricare dintre motivele specificate în Articolul 52, Literale de la a) la e) din Codul Muncii sau în urma unui acord încheiat din aceleași motive sau a încetat cu efect imediat conform Articolului 56 din Codul Muncii,

- dacă în momentul încetării relației de muncă ați împlinit un termen de ședere pe teritoriul țării în scopul muncii:
 - de cel puțin 1 an, în cazul în care perioada de ședere precedează imediat momentul de încetare a relației de angajare, sau
 - de mai puțin de 1 an, în cazul în care v-ați aflat pe teritoriul țării permanent pentru o perioadă de 3 ani înainte de momentul încetării relației de angajare; în asemenea cazuri perioadele de ședere a Dvs în baza unei vize de peste 90 zile și a unui permis de ședere de lungă durată nu se includ în această perioadă de timp.

Dacă sunteți titularul unei Carte Verde, veți putea beneficia de perioada de protecție de 60 zile fără nici o altă condiție suplimentară în caz că relația de muncă încetează în urma notificării despre survenirea oricărui dintre motivele specificate în Articolul 52, literele de la a) la e) din Codul Muncii, sau în baza unui acord încheiat cu privire la aceleași motive, sau dacă încetează cu efect imediat conform Articolului 56 a Codului Muncii.

8. 2. Relațiile de Muncă

Relațiile de muncă, adică relațiile stabilite între angajați și angajatori, sunt reglementate printr-o serie de acte normative, în special în Codul Muncii (Legea Nr. 262/2006 Sb., Coll.).

➤ Angajarea

În Republica Cehă angajarea este cel mai tipic și mai comun tip de relație de muncă. Aceasta este compusă din drepturile și obligațiile mutuale ale angajaților și angajatorilor. În Republica Cehă angajarea este **stabilită, de regulă, pe baza unui contract de muncă**. O persoană poate fi angajată pe un **termen indefinit sau determinat**. Contractul de muncă poate include și un acord cu privire la organizarea unei perioade de probă cu durata de **trei luni** – cu excepția convenirii asupra unei perioade de probă mai scurte.

Angajarea poate înceta în baza unuia din motivele specificate mai jos:

- **acordul** de încetare a angajării,
- **notificarea de încetare** (prezentată de angajat sau angajator, prin care angajatorul poate înceta relația de angajare doar în cazurile prevăzute în Codul Muncii; după prezentarea notificării de încetare, relația de muncă încetează la finele perioadei de notificare, care poate constitui cel puțin 2 luni și este valabilă atât pentru angajator cât și pentru angajat),
- **încetarea imediată** (efectuată de angajat sau angajator; cu toate acestea, tipul dat de încetare a relației de muncă poate fi utilizat doar într-o serie limitată de situații);
- **încetarea relației în decursul perioadei de probă** (efectuată de angajat sau angajator, caz în care nici unul din ei nu trebuie să declare motivul încetării),
- **expirarea termenului de angajare**, dacă persoana a fost angajată pe o perioadă determinată de timp
- în ceea ce-i privește pe angajații străini, relația de muncă poate înceta **din data expirării permisului de ședere valabil pe teritoriul Republicii Cehe** în baza unei decizi executorii de a revoca permisul, sau din data intrării în vigoare a hotărârii judecătorești de deportare a persoanei în cauză.

Contractul de muncă are o importanță deosebită pentru definirea drepturilor și obligațiilor care reies din relația de muncă. Înainte de a semna contractul angajatorul Dvs trebuie să vă familiarizeze cu drepturile și obligațiile prevăzute în acesta, precum și cu condițiile de muncă și salarizare aferente postului de muncă suplinit. În procesul de angajare angajatorul trebuie să respecte principiul tratamentului echitabil, nediscriminării și respectării drepturilor și obligațiilor aferente relațiilor de muncă.

Contractul de muncă trebuie să satisfacă anumite **cerințe** formale și legate de conținut. Cea mai importantă cerință este că contractul trebuie elaborat în formă scrisă. În contract angajatorul și angajatul trebuie să convină asupra unor **condiții de bază**, care includ specificarea tipului de muncă prestată, locului de muncă și zilei de începere; fără acestea contractul nu ar fi valabil.

Contractul de muncă poate include și alți termeni și condiții la dorința părților semnatare. În cazul în care oricare dintre prevederile contractului contravine prevederilor legislației vizavi de conținut, articolele contractului care includ asemenea prevederi vor fi considerate drept nule. Un exemplu ar fi acordul prin care angajatul se obligă să renunțe la unul sau mai multe din drepturile sale.

➤ **Contractele de Executare a Lucrărilor Fără Angajare**

Într-un anumit fel, astfel de contracte și acorduri constituie **complemente** la contractele de muncă. Conform acestora contracte sau acorduri angajatul nu primește același nivel de protecție ca în cazul unui contract de muncă obișnuit, cum ar fi dreptul la concediu. Aceste contracte și acorduri pot coexista cu relația obișnuită de angajare, indiferent de faptul dacă au fost încheiate cu același angajator (pentru o sarcină de muncă suplimentară) sau cu diferiți angajatori. Există o diferență între noțiunile de "acord de muncă" (care se aplică în cazul sarcinilor de muncă efectuate de un anumit angajat, cu condiția ca orele de muncă să nu depășească o jumătate din săptămâna de muncă obișnuită) și "contract de muncă" (care se aplică în cazurile când volumul de muncă prevăzut (volumul sarcinilor de muncă) nu depășește 150 ore de lucru pentru un angajator într-un singur an calendaristic).

8. 3. Drepturile și Obligațiile Angajatului

Conform prevederilor Codului Muncii, angajatorul este obligat să **își trateze toți angajații în mod egal în ceea ce privește condițiile de lucru, nivelul de salarizare, instruire profesională și promovările sau alte posibilități de avansare în carieră. Discriminarea directă sau indirectă în orice relații de muncă pe criteriul de sex, orientare sexuală, limbă, religie, afiliere politică sau de altă natură, etc. este interzisă.** În cazul violării drepturilor și obligațiilor referitoare la tratamentul egal sau discriminare, angajatul are dreptul de a cere angajatorului să înceteze o astfel de violare și să solicite tragerea la răspundere și redresarea daunelor cauzate de o astfel de violare. În cazul în care aceste soluții nu sunt suficiente și dacă angajatul simte că nu a fost compensat/ă în modul corespunzător, el/ea are dreptul de a solicita compensarea materială a unui prejudiciu nematerial în cazul în care demnitatea angajatului a fost prejudiciată în mod semnificativ. Nivelul unei astfel de compensări va fi stabilit de instanța de judecată.

40 ore constituie numărul maxim de **ore de lucru în săptămână** conform prevederilor Codului Muncii (Articolul 79). Durata de bază a concediului (concediu plătit) în Republica Cehă este de **patru săptămâni**.

Salariul minim este definit ca suma minimă pe care angajatorul poate s-o plătească unui angajat pentru munca prestată de acesta în baza relației de muncă existente. Acesta este reglementat de prevederile Legii cu privire la Muncă (Legea Nr. 262/2006 Sb., Coll., cu modificările și completările ulterioare). Rata minimă pentru salariul de bază, sau alte rate minime ale salariului de bază structurate după criteriul gradului de limitare a capacității de muncă a angajatului, precum și condițiile de achitare a salariului minim sunt stipulate în Regulamentul Guvernamental Nr. 567/2006 Sb., Coll., cu privire la salariul minim, nivelul minim al salariului garantat, definiția condițiilor de lucru periculoase (grele) și nivelul sporului la salariu acordat pentru activitatea efectuată în condiții de lucru vătămătoare, cu modificările și completările ulterioare.

Nivelul salariului minim se aplică pentru toți angajații implicați în relații de muncă sau relații legale bazate pe acorduri de muncă încheiate în mod separat în afara relației de angajare (acordul de muncă și contractul de muncă). Încheierea relației de muncă pentru o perioadă indefinită sau determinată nu constituie un factor decisiv. Dreptul la salariu minim se aplică pentru orice relație de muncă sau relație legală bazată pe acorduri de muncă încheiate în mod separat în afara relației de angajare.

Începând cu 1 ianuarie 2007 **rata netă a salariului minim de bază** pentru săptămâna de lucru de 40 ore constituie 48.10 coroane ceh pe oră sau **8,000 coroane ceh pe lună**.

Regulamentul Guvernamental Nr. 567/2006 Sb., Coll., specifică nu doar nivelul salariului minim, dar și nivelele salariului minim garantat. Salariul minim este stabilit drept valoarea

salarială aplicată angajaților organizațiilor de afaceri, unde se folosește metoda negocierilor colective a salariilor. Negocierile colective de acest fel pot rezulta în stabilirea unui salariu minim superior celui prevăzut de Regulamentul Guvernamental.

În domeniul necomercial (serviciile și administrația publică) și în cadrul altor organizații de afaceri care nu practică negocierile publice și nu convin asupra condițiilor de salarizare într-un acord colectiv, în plus la salariul minim se practică și **nivelele de salariu minim garantat**. Inspecția Muncii de Stat și oficiile sale teritoriale pot întreprinde controale ale respectării normelor legale în domeniul remunerării muncii la locul de muncă (conform Legii Nr. 251/2005 Sb., Coll., cu privire la inspecția muncii, cu modificările și completările ulterioare).

Legislația îi acordă **femeii** (în special în cazul femeilor gravide și cu copii) un nivel **mai mare de protecție și securitate** în relațiile de muncă datorită rolului său de mamă și a diferențelor sale de ordin fizic. Există chiar și unele locuri de muncă la care nu poate fi angajată o femeie.

➤ **Concediul de Maternitate**

Angajatorul este obligat să accepte lipsa unei angajate în toată perioada de timp asociată cu nașterea unui copil și îngrijirea unui nou-născut pe parcursul a 28 săptămâni, sau 37 săptămâni în cazul nașterii a doi sau mai mulți copii odată sau în cazul mamelor singure (care constituie concediul de maternitate obișnuit).

În cazul nașterii unui copil, femeia are dreptul la un concediu de maternitate de cel puțin 14 săptămâni, care nu poate fi anulat sau întrerupt mai devreme de șase săptămâni după naștere.

Mama /tatăl aflat /ă în concediu de maternitate (paternitate) nu are dreptul la compensații salariale. Pe durata concediului persoana respectivă va primi un ajutor financiar sub forma unei indemnizații de concediu medical și a unor plăți sociale de stat la care are dreptul conform prevederilor regulamentului cu privire la indemnizațiile de concediu medical (alocații de maternitate și alte tipuri de indemnizații) precum și conform Legii cu privire la Asistența Socială de Stat (indemnizațiile parentale). Pentru mai multe detalii vezi Capitolul 10. 4.

➤ **Concediul Parental**

Concediul parental este acordat:

- angajatelor – mamelor, după terminarea concediului de maternitate, și/sa
- angajaților – taților, din momentul nașterii copilului.

Un astfel de concediu parental este acordat pentru perioada de timp solicitată de părinte și poate să dureze doar până ce copilul împlinește vârsta de 3 ani. Ca și în cazul concediului de maternitate, concediul parental este considerat a fi cel mai mare obstacol în prevenirea ocupării unui loc de muncă, iar angajatorul este obligat să tolereze absența părintelui în cauză. Angajații de ambele sexe au dreptul la concediu de maternitate și concediu parental în același timp.

Codul Muncii și regulamentele de implementare și statute ale acestuia descriu cu multe detalii drepturile angajaților vizavi de relațiile lor de muncă. Respectarea drepturilor și obligațiilor prevăzute de legea cu privire la relațiile de muncă și legate de compensarea angajatului, înlocuirea salariului, orele de lucru, concedii, securitatea muncii, angajarea minorilor și persoanelor cu copii este supravegheată de **Organul de Inspecție a Muncii de Stat ()** și oficiile teritoriale ale acestuia. Orice violare a cerințelor menționate anterior poate fi adusă la cunoștința acestora autorități administrative.

8. 4. Identificarea unui Loc de Muncă și alte Servicii de Angajare

Agențiile locale de ocupare a forței de muncă joacă un rol important în susținerea dreptului la angajare. Cele mai importante servicii oferite de agențiile de ocupare în acest domeniu includ serviciul (gratuit) de identificare a locurilor de muncă, consultare și informare, organizarea cursurilor de recalificare și achitarea ajutoarelor de șomaj și a granturilor de susținere a recalificării.

❖ **Spectrum persoanelor eligibile:**

Cetățenii străini se bucură de aceleași drepturi la angajare ca și cetățenii cehi, cu condiția deținerii unui permis de ședere permanentă sau azil în Republica Cehă.

Agențiile de Ocupare dispun de o **bază de date a șomerilor**. Orice persoane eligibilă care la moment nu este angajată în câmpul muncii (sau într-un alt tip de relații de muncă) sau nu lucrează pe cont propriu sau este student/ă poate fi inclusă în această bază de date. Șomerul trebuie să se prezinte la agenția de ocupare, în caz de necesitate, pentru a căuta un loc de muncă, dacă i se cere acest lucru. Un șomer poate fi eliminat din baza de date în cazul în care refuză să accepte un loc de muncă potrivit fără un motiv argumentat, sau dacă refuză să frecventeze un program de instruire sau recalificare potrivit, sau dacă persoana nu colaborează cu agenția de ocupare în eforturile acesteia de a găsi un loc de muncă.

În anumite condiții specifice șomerul are dreptul la **ajutorul de șomaj**. Valoarea ajutorului de șomaj este calculată ca o cotă procentuală din salariul lunar mediu al persoanei plătit la locul de muncă anterior. Valoarea maximă a unui asemenea ajutor poate fi de până la 2.5 mai mare decât minimul de existență.

Schimbările introduse în definiția conceptului de minim de existență intrate în vigoare la 1 ianuarie 2007 au dus la modificarea Legii cu privire la Ocupare, și anume în articolele ce țin de minimul de existență. Același lucru s-a întâmplat și cu prevederile legate de valoarea maximă a ajutorului de șomaj. Din 1 ianuarie 2007 suma maximă a ajutorului de șomaj este egală cu 0.58 înmulțit cu salariul mediu (pe țară) pentru primul, al doilea și al treilea trimestru al anului calendaristic în care a fost depusă cererea pentru beneficierea ajutorului de șomaj.

Agențiile de Ocupare dispun de o bază de date a locurilor vacante disponibile, care poate fi accesată și de pe portalul integrat al Ministerului Muncii și Afacerilor Sociale: <http://portal.mpsv.cz/sz>

În afară de Agențiile de Ocupare șomerii se pot apela și la serviciile prestate de alte agenții de plasare în câmpul muncii licențiate de Ministerul Muncii și Afacerilor Sociale. În cazul în care agenția a primit un "Permis pentru prestarea serviciilor de plasare în câmpul muncii cetățenilor străini pe teritoriul Republicii Cehă", aceasta poate presta și servicii de mediere străinilor cu permise de ședere temporară. Aceste agenții pot activa fie gratis fie în schimbul unei taxe, care, însă, nu poate fi **percepută de la persoana fizică pentru care s-a găsit locul de muncă**. Ofertele vacante disponibile pot fi căutate și prin **anunțurile clasificate** din ziare și cu ajutorul diverselor **motoare de căutare pe internet**.

Este de menționat faptul că **cetățenii străini au posibilitatea de a căuta un loc de muncă** și pe portalul web al Ministerului Muncii și Afacerilor Sociale fie pe adresa www.praceprocizince.cz sau pe adresa http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/prociz. Această pagină web le permite cetățenilor străini să caute oferte de muncă valabile în așa-numita "bază de date a locurilor vacante", care include informații furnizate de toate agențiile de ocupare din Republica Cehă. Motorul de căutare permite filtrarea posturilor propuse pentru a scoate pe ecran doar ofertele de muncă potrivite utilizatorului, adică ofertele pentru care angajatorul a primit deja acordul de angajare a unui cetățean străin. Limbile de căutare includ limba cehă, ucraineană și engleză.

8.5. Sindicatele

Angajații au dreptul de a se asocia pentru a-și proteja drepturile și a putea negocia cele mai favorabile condiții de muncă cu angajatorii. Codul Muncii și alte regulamente legale investesc sindicatele cu o gamă largă de competențe. De exemplu, sindicatele au dreptul de a supraveghea respectarea legislației muncii și de a negocia așa-numitele "acorduri colective de negociere" în numele angajaților, de a controla respectarea drepturilor angajaților într-o singură organizație sau în întregul sector economic.

Link-uri la surse similare de informații

- Mai multe detalii cu privire la angajarea cetățenilor străini în Republica Cehă se pot găsi pe portalul integrat al pieței muncii administrat de Ministerul Muncii și Afacerilor Sociale - <http://portal.mpsv.cz/sz> (► Plasarea în câmpul muncii a cetățenilor străini).
- Lista categoriilor de cetățeni străini care nu necesită permis de muncă poate fi găsită pe portalul integrat al pieței muncii administrat de Ministerul Muncii și Afacerilor Sociale - <http://portal.mpsv.cz/sz> (► Plasarea în câmpul muncii a cetățenilor străini ► Angajarea cetățenilor străini ► cazuri speciale).
- Lista categoriilor cetățenilor străini care vor primi un permis de muncă indiferent de situația pe piața muncii poate fi găsită pe portalul integrat al pieței muncii administrat de Ministerul Muncii și Afacerilor Sociale - <http://portal.mpsv.cz/sz> (► Pa în câmpul muncii a cetățenilor străini ► Angajarea cetățenilor străini ► Cazuri speciale).
- Lista Agențiilor de Ocupare a Forței de Muncă – <http://portal.mpsv.cz> (► Ocuparea forței de muncă ► Informații de la Agențiile de Ocupare)
- Un model de cerere de permis de muncă, precum și alte formulare necesare pot fi găsite și descărcate de pe portalul integrat al pieței muncii administrat de Ministerul Muncii și Afacerilor Sociale – <http://portal.mpsv.cz/sz> (► Plasarea în câmpul muncii a cetățenilor străini ► Descarcă formulare)
- Lista legislației actuale în domeniul muncii poate fi găsită pe pagina web a Ministerului Muncii și Afacerilor Sociale – <http://www.mpsv.cz> (► Munca și legea).
- Formularele cererii de înregistrare în lista șomerilor și a cererii de beneficiere de ajutor de șomaj sunt disponibile în orice Agenție de Ocupare; acestea pot fi descărcate și de pe pagina <http://portal.mpsv.cz> (► Ocuparea forței de muncă ► Pentru cetățeni ► Descarcă formulare).
- Lista agențiilor de ocupare poate fi găsită pe portalul integrat al pieței muncii administrat de Ministerul Muncii și Afacerilor Sociale <http://portal.mpsv.cz> (► Ocuparea forței de muncă ► Pentru cetățeni ► Agențiile de ocupare ► apăsați butonul "search" și va fi afișată lista tuturor agențiilor de ocupare).
- Mai multe detalii cu privire la uniunea sindicatelor și sindicatele profesionale se pot găsi, de ex., pe pagina web a Confederației Sindicatelor din Cehia și Moravia pe adresa <http://www.cmkos.cz>.
- <http://www.mpsv.cz> (► Venitul și nivelul de trai), această pagină include informații actualizate permanent despre salariul minim.

9. MEDIUL DE AFACERI ÎN REPUBLICA CEHĂ

Persoanele care își câștigă existența pe cont propriu, adică fie că au o afacere proprie sau sunt angajate într-o altă activitate economică, sunt calificate drept "**persoane care desfășoară activități independente**".

9. 1. Activitățile Comerciale din Certificatul de Comerț

În Republica Cehă activitățile comerciale desfășurate în baza unui Certificate de Comerț sunt reglementate prin Legea Nr. 455/1991 Sb., Coll., cu privire la acordarea de licențe de comerț, cu modificările și completările ulterioare. Persoanele fizice cu domiciliul (reședință) permanent(ă) în afara Republicii Cehe sau persoanele juridice cu sediul înregistrat în afara Republicii Cehe (în continuare "entități străine") pot desfășura o activitate de afaceri în Republica Cehă în aceleași condiții și în baza aceluiași limite ca și persoanele/entitățile respective din Cehia, cu excepția unor dispoziții contrare prevăzute în Legea cu privire la Acordarea Licențelor de Comerț sau într-un alt act special. Persoana fizică care deține un permis de ședere permanentă sau căreia i-a fost acordate dreptul de azil, și persoana juridică cu sediul înregistrat în Republica Cehă este tratată în mod egal ca și persoanele/entitățile cehe. **În consecință, cetățenii străini cu statut de rezidenți permanenți și titulari ai dreptului de azil au statut egal în sensul posibilităților de a rula o mică afacere în rând cu cetățenii cehi.** Cetățenii străini fără statut de rezidenți permanenți în Republica Cehă (cu excepția cetățenilor UE, cetățenilor altor state care participă la Tratatul Spațiului Economic European și cetățenii Confederației Elvețiene) trebuie să dețină un permis de ședere valabil pentru a putea desfășura o activitate de afaceri în Republica Cehă (o viză, un permis de ședere pe termen lung – vezi mai jos).

Stabilirea dreptului de a rula o afacere de către persoanele fizice străine este condiționată de respectarea cerințelor generale și specifice din lista de mai jos. Condițiile generale includ:

- vârsta minimă de 18 ani,
- capacitate de a intra în relații legale,
- impecabilitate.

Condițiile speciale de desfășurare a activităților comerciale în baza unui Certificat de Comerț includ abilitățile profesionale și de altă natură, în cazul în care acestea se cer prin Legea cu privire la Acordarea de Licențe de Comerț.

Legislația actuală prevede următoarele tipuri de activități de afaceri:

- **afacere înregistrată** (în majoritatea cazurilor dreptul de a rula o afacere este stabilit în momentul înregistrării afacerii la Oficiul de Acordare de Licențe de Comerț și a certificării sale prin eliberarea unui extras din Registrul Comerțului),
- **afacere licențiată** (dreptul de a tranzacționa afaceri este condiționat de acordul organului administrației de stat corespunzător, acesta este stabilit prin acordarea unei licențe și este certificat prin eliberarea unui extras din Registrul Comerțului).

Cererea de înregistrare sau **cererea de acordare a licenței de comerț** poate fi depusă (în persoană, în format electronic sau prin intermediul unui punct de contact al administrației publice) la **orice Oficiul Municipal de Acordare a Licențelor de Comerț apropiat** (Oficiul Municipal de Acordare a Licențelor de Comerț este un departament al oficiului municipal al municipiului cu competențe extinse) sau prin intermediul serviciilor centrelor Czech POINT (vezi Capitolul 3.5.). Actele care însoțesc cererea și care sunt întocmite într-o altă limbă decât limba cehă trebuie traduse de un traducător autorizat și autentificate în modul corespunzător (cu supralegalizare sau apostilă – pentru detalii vezi Capitolul 4. 4.). cu excepția certificatelor de studii eliberate într-un stat membru al UE, sau depuse de persoană dintr-un astfel de stat, toate certificatele de studii eliberate peste hotare trebuie să parcurgă procedura de recunoaștere (vezi Capitolele 6.5. și 6.7.). La înregistrarea afacerilor înregistrate, Oficiul de Acordare a Licențelor de Comerț va face înscriere corespunzătoare în Registrul Comerțului în următoarele 5 zile după data prezentării cererii și va elibera un extras antreprenorului (solicitantului), cu condiția ca acesta să corespundă tuturor criteriilor stabilite prin lege. În cazul unei afaceri licențiate decizia de eliberare a licenței de comerț este emisă, de regulă, în

decursul a 60 zile după data prezentării cererii la Oficiul Municipal de Acordare a Licențelor de Comerț, cu condiția îndeplinirii tuturor cerințelor, va face înscrierea corespunzătoare în Registrul Comerțului și va elibera un extras antreprenorului în decursul a 5 zile din momentul intrării în vigoare a deciziei.

Dacă cererea de înregistrare sau de licențiere a unei afaceri este depusă de un cetățean străin – o persoană fizică străină pentru care se cere deținerea unui permis de ședere în Republica Cehă și care a demonstrat că corespunde tuturor cerințelor aplicabile (cu excepția cerințelor legate de permisul de ședere) – Oficiul de Acordare a Licențelor de Comerț îi va elibera un certificat pentru obținerea permisului de ședere (conform Articolului 47, paragraful 7 din Legea cu privire la Acordarea Licențelor de Comerț) cu indicarea faptului că din data respectivă persoana în cauză întrunește toate condițiile generale și speciale de rulare a unei afaceri (cu toate că acest certificat nu stabilește dreptul de rulare a afacerii). Ulterior, solicitantul poate utiliza această declarație pentru a demonstra scopul șederii sale pe teritoriul Republicii Cehe la depunerea cererii de viză de peste 90 zile sau a permisului de ședere de lungă durată în scopul afacerilor la o reprezentanță străină a țării sau la Secția de Poliție pentru Cetățenii Străini. Dacă cetățeanul străin va prezenta viza / permisul de ședere de lungă durată obținut în acest mod Oficiului de Acordare a Licențelor de Comerț în decursul perioadei de 6 luni după eliberarea declarației menționate anterior de către Oficiul respectiv, acesta din urmă îi va elibera antreprenorului un extras din Registrul Comerțului conform Articolului 10, Paragraful 4 din Legea cu privire la Acordarea Licențelor de Comerț (în caz contrar Oficiul de Acordare a Licențelor de Comerț va iniția procedura de stabilire a faptului că dreptul nu a fost acordat prin înregistrare, sau că solicitantul nu a corespuns tuturor condițiilor de acordare a unei licențe de comerț). Cetățeanul străin poate solicita înscrierea sa în Registrul Companiilor în baza acestui extras.

Declarația pe venitul impozabil al persoanelor fizice trebuie îndeplinită de orice persoană veniturile anuale ale căreia depășesc suma de 15,000 coroane cehe. Declarația pe venit este depusă la Oficiul local al Inspectoratului Fiscal înainte de 31 martie a anului corespunzător sau până la 30 iunie dacă declarația a fost depusă de un consultant fiscal. Orice întrebări vizavi de obligațiile fiscale aferente conducerii unei afaceri pot fi adresate organului fiscal local din zona amplasării afacerii Dvs.

9. 2. Întreprinderile Comerciale

Întreprinderile comerciale se conduc de Legea Nr. 513/1991 Sb., Coll., și de Codul Comercial, cu modificările și completările ulterioare. Întreprinderile comerciale sunt considerate drept persoane juridice.

Dreptul unei entități străine de a desfășura afaceri pe teritoriul Republicii Cehe intra în vigoare din data înscrierii sale în Registrul Companiilor. Pentru a putea conduce afaceri sub forma unei companii, cetățeanul străin trebuie să dețină un **permis de ședere eliberat în scopul obținerii statutului de membru într-o entitate juridică** (la depunerea cererii de viză de lungă durată de peste 90 zile / permis de ședere de lungă durată, solicitantul va prezenta un extras din Registrul Companiilor ca dovadă a scopului șederii sale în țară).

Permisul de ședere menționat anterior poate fi acordat doar membrilor organelor statutare ale persoanelor juridice. Vizele de ședere de peste 90 zile sau permisele de ședere permanentă nu se acordă cetățenilor străini care sunt doar parteneri sau membri într-o entitate juridică nefiind membri ai organelor sale statutare. Acestor cetățeni străini li se acordă, însă, permise de ședere în scopul muncii, cu condiția eliberării în prealabil a unui permis de muncă de o agenție de ocupare. Cetățeanul străin care nu intră în componența organelor statutare ale unei companii sau într-o cooperativă își poate exersa drepturile și obligațiile vizavi de întreprinderea comercială sau cooperativă în decursul perioadelor de ședere de scurtă durată pe teritoriul Republicii Cehe luând parte la adunările generale ale întreprinderii sau la întrunirile cu membrii cooperativei.

Următoarele entități trebuie să fie înscrise în Registrul Companiilor: a) întreprinderile comerciale și cooperativele, b) persoanele străine conform articolului 21, paragraful 4, c) persoanele fizice care sunt antreprenori cu domiciliul stabilit în Republica Cehă și persoanele la care se aplică prevederile Articolului 21, paragraful 5, cu privire la tranzacționarea afacerilor pe teritoriul Republicii Cehe, cu condiția ca acestea să fi solicitat înscrierea în registru și d) alte persoane obligate să se înscrie în conformitate cu prevederile legale speciale. **Registrul Companiilor** este o listă accesibilă publicului larg administrată de instanța regională (așa-numita instanță de registru), aflată

în zona de amplasare a sediului întreprinderii comerciale respective. Oricine are dreptul de acces la acest registru și de a face copii și obține extrase din acesta. Registrul include date asupra antreprenorilor în conformitate cu legea.

Link-uri la surse similare de informații

Pentru mai multe detalii despre **condițiile aplicabile cetățenilor străini care derulează activități de afaceri pe baza unui Certificat de Comerț**, vezi:

- Portalul Administrației Publice - <http://portal.gov.cz> (► Situații din viață ► Antreprenorul ► Titularul Certificatului de Comerț);
 - Fiecare Oficiu de Acordare a Licențelor de Comerț, lista cărora poate fi găsită și pe Portalul Administrației Publice – <http://portal.gov.cz> (► Director);
 - Pe pagina web a Ministerului Industriei și Comerțului - <http://www.mpo.cz> (► Promovarea sectorului de afaceri ► Afacerile pe bază de Certificat de Comerț);
 - În "Materialul informativ pentru cetățenii străini angajați în afaceri în baza Legii cu privire la Acordarea Licențelor de Comerț pe teritoriul Republicii Cehe" disponibil în câteva limbi pe pagina web a Ministerului Industriei și Comerțului - <http://www.mpo.cz> (► Promovarea sectorului de afaceri ► Afacerile pe bază de Certificat de comerț ► Integrarea cetățenilor străini ► Proiect Nr. 1/2008).
- Directorul Oficiilor Fiscale poate fi găsit pe pagina web a Ministerului Finanțelor – <http://www.mfcr.cz> (► Impozite și taxe vamale ► Administrația fiscală) și pe Portalul Administrației de Stat - <http://portal.gov.cz> (► Director ► după tip ► Administrația fiscală).
- Cererile de returnare de impozit și alte formulare sunt disponibile în camera de înregistrare a Oficiilor Fiscale, însă pot fi găsite și pe pagina web a Ministerului Finanțelor - <http://www.mfcr.cz> (► Impozite și taxe vamale ► Taxe Descarcă formular).
- Vezi informații mai detaliate despre centrele Czech POINT și serviciile acestora (vezi Capitolul 3.5.) pe pagina web <http://www.czechpoint.cz>.
- Registrul Companiilor este publicat pe pagina web a Ministerului Justiției.
Pagina principală:
 - <http://www.justice.cz>sau căutare avansată:
 - <http://www.justice.cz/xqw/xervlet/insl/index?sysinf.@typ=or&sysinf.@strana=searchSubject>

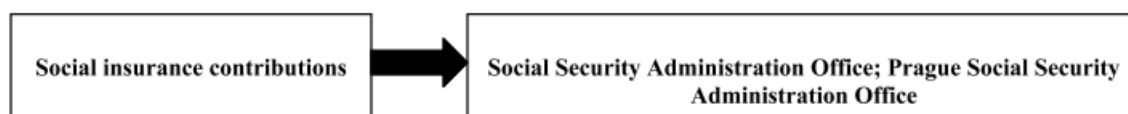
10. SISTEMUL DE SECURITATE SOCIALĂ

Fiecare persoană (fie cetățean ceh sau cetățean străin) este asigurată (protejată), dacă este cazul, prin intermediul următoarelor trei sisteme:

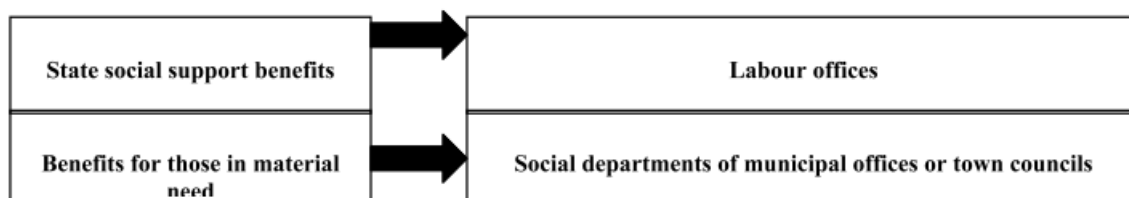
sistemul de securitate socială	sistemul de asistență socială de stat	sistemul de ajutor social
--------------------------------	---------------------------------------	---------------------------

Aceste trei sisteme alcătuiesc un sistem integru interconectat mutual și complementar.

10. 1. Organizarea și Gestionarea Sistemului de Securitate Socială

Organele responsabile pentru gestionarea și luarea deciziilor cu privire la contribuțiile oferite în cadrul sistemului de securitate socială includ Oficiul Regional al Administrației de Securitate Socială din Praga, care include Oficiul Central al Administrației de Securitate Socială din Praga și subdiviziunile sale teritoriale, și Oficiul Ceh al Administrației de Securitate Socială din Praga. Acest organ are sarcina de a gestiona și supraveghea activitățile Oficiilor Regionale ale Administrației de Securitate Socială și a Oficiului Central al Administrației de Securitate Socială din Praga. Autoritățile responsabile pentru distribuirea prestațiilor sociale și a indemnizațiilor pentru persoanele nevoiașe sunt oficiile locale de ocupare a forței de muncă și oficiile municipale locale autorizate (consiliile orașenești), respectiv.

10. 2. Sistemul de Asigurări Sociale

Sistemul de asigurări sociale include asigurările de invaliditate și asigurările obligatorii de pensii. În afară de prima de securitate socială în cadrul acestui sistem este colectată și o contribuție la politica de stat de ocupare a forței de muncă.

➤ Asigurările de invaliditate

Asigurările de Invaliditate (Legea Nr. 187/2006 Sb., Coll.) **constituie o parte comopnentă a sistemului de securitate socială. Asigurările de invaliditate sunt menite pentru persoanele angajate în activități lucrative, având ca scop asigurarea financiară a acestor persoane la momentul pierderii venitului din cauza unei situații sociale temporare**, cum ar fi pierderea temporară a capacității de muncă din cauza unei boli, traume sau carantine, sarcini și nașteri sau îngrijirii unui copil. Cetățenia persoanei asigurate nu joacă un rol decisiv în scopul acordării asigurării de invaliditate în conformitate cu Legea cu privire la Asigurările de Invaliditate.

❖ **Spectrul persoanelor eligibile:**

Toți **angajații** sau alte persoane cu același statut (persoanele cu statutul de angajați sunt definite în Legea cu privire la Asigurările de Invaliditate) și **persoanele care desfășoară activități independente** pot participa în cadrul sistemului de asigurări de invaliditate.

Sistemul de asigurări de invaliditate din Republica Cehă se bazează pe următoarele principii:

- doar persoanele asigurate și activitatea în muncă a cărora corespunde principiilor de eligibilitate pot participa în acest program de asigurări,
- la momentul apariției unei situații sociale, persoana care solicită indemnizația trebuie să participe în cadrul programului de asigurări de invaliditate sau trebuie să existe condiția acordării unei perioade de protecție după încetarea relației de muncă,
- solicitantul unei indemnizații trebuie să întrunească toate cerințele legale de eligibilitate pentru a beneficia de ajutorul respectiv,
- suma indemnizației se calculează în baza venitului anterior al solicitantului, care a servit drept bază pentru calcularea contribuțiilor de asigurări sociale,
- participanții la programul de asigurări de invaliditate sunt obligați să achite primele de asigurare.

În cadrul programului de asigurări de invaliditate **angajații** (care sunt **obligați** să **participe** la acest program) vor beneficia de patru tipuri de ajutoare:

- indemnizația de invaliditate,
- indemnizația de însoțitor,
- compensația în perioada de sarcină și naștere a unui copil,
- alocația de maternitate.

Indemnizația de invaliditate

Angajații care participă în cadrul programului de asigurări de invaliditate și care suferă temporar de o incapacitate de a-și executa sarcinile de lucru, stabilită de un doctor, sau care au primit instrucțiuni de a menține regimul de carantină pot beneficia de indemnizația de invaliditate. Indemnizația de invaliditate poate fi achitată timp de maxim 380 zile calendaristice începând cu prima zi a incapacității temporare de muncă (aici se va include perioada anterioară de incapacitate de muncă din anul anterior stabilirii incapacității temporare actuale de muncă).

Indemnizația de invaliditate se achită întotdeauna pe zile calendaristice începând cu a 15a zi a perioadei de incapacitate temporară de muncă. Indemnizația pentru primele 14 zile calendaristice va fi achitată de angajator sub forma unei compensații salariale angajatului, care își va menține relația de muncă prin care s-a stabilit participarea sa la sistemul de asigurări de invaliditate. Compensația salarială se achită pentru zilele de lucru – din a 4a zi de lucru în cazul unei incapacități temporare de muncă (din 1a zi de lucru în cazul situațiilor de carantină).

Indemnizația de invaliditate se plătește și în anumite cazuri specifice dacă incapacitate temporară de muncă survine după încetarea angajării asigurate pe parcursul așa-numitei **perioade de protecție**. În cazul solicitării indemnizației de invaliditate perioada de protecție este de **7 zile calendaristice** din momentul încetării relației de muncă prin care s-a stabilit participarea la sistemul de asigurări de invaliditate.

Indemnizația de însoțitor

Indemnizația de însoțitor se achită angajaților care:

- nu pot lucra din cauza faptului că trebuie să îngrijească un copil cu vârsta de sub 10 ani sau un alt membru de familie,
- conviețuiesc cu membrul de familie care are nevoie de îngrijire; această condiție nu se ia în considerație în cazul în care e vorba de un părinte care îngrijește de copilul său cu vârsta de sub 10 ani,

indemnizația de însoțitor se achită pentru cel mult primele 9 zile calendaristice (sau cel mult 16 zile calendaristice în cazul angajaților din familii cu un singur părinte) cu condiția ca necesitatea în serviciile de îngrijire să persiste pe întreaga perioadă.

Alocațiile de maternitate

Acest tip de contribuții financiare se achită angajatelor care:

- au participat în cadrul programului de asigurări de invaliditate timp de cel puțin 270 zile în timpul a celor 2 ani anteriori momentului de plată a alocației de maternitate (data începerii achitării alocației este stabilită de angajata asigurată în perioada din a 8-a săptămână de la concepere și până în a 6a săptămână anterioară zilei prevăzute a nașterii).
- au născut,
- nu lucrează la locul de muncă în baza căruia a fost stabilită contribuția.

Alocația de maternitate se oferă pentru o perioadă de 28 săptămâni (sau 37 săptămâni în cazul femeilor cu gemeni sau mai mulți copii născuți odată și care îngrijesc de cel puțin doi copii odată). Acest ajutor este prestat din a 6a și până în a 8a săptămână anterioară zilei prevăzute a nașterii.

Legea cu privire la Asigurările de Invaliditate îi permite mamei cu copil și soțului acestuia sau tatălui copilului să îngrijească copilul pe schimburi, cu condiția ca fiecare din cei doi să aibă dreptul de a beneficia de alocația de maternitate în perioada de îngrijire a copilului în condițiile și pe durata stabilită în Legea cu privire la Asigurările de Invaliditate. Îngrijirea pe schimburi este permisă din a 7a săptămână ulterioară nașterii copilului fără a limita frecvența schimburilor. În cazul în care părinții își îngrijesc copilul pe schimburi, achitarea alocației de maternitate în favoarea mamei este discontinuă, fiind achitată tatălui, în schimb, pe baza asigurării sale de invaliditate cu condiția întrunirii tuturor criteriilor de eligibilitate în acest scop, și vice versa.

În cazul femeilor pentru care relația de muncă asigurată s-a încheiat în timpul perioadei de sarcină, durata perioadei de protecție pentru stabilirea dreptului de a beneficia de alocația de maternitate (în zile calendaristice) este egală cu durata ultimei angajări, fără a depăși însă 180 zile calendaristice.

Compensațiile în perioada de sarcină și maternitate

Compensațiile din perioada de sarcină și maternitate se achită angajatelor care:

- s-au transferat la un alt loc de muncă din cauza sarcinii sau a maternității sau a alăptării,
- primește un salariu mai mic în urma transferului la un alt loc de muncă.

Compensația în perioada de sarcină și maternitate poate fi plătită până la momentul în care angajata iese în concediu de maternitate și după terminarea acestuia până în luna a 9a după naștere; în cazul transferului la un alt loc de muncă din cauza alăptării dreptul la compensație va rămâne în vigoare pe parcursul întregii perioade de timp.

Participarea **persoanelor care desfășoară activități independente** la programul de asigurări de invaliditate se face pe bază de **voluntariat**, iar pentru a se înscrie în program persoana trebuie să se înregistreze în categoria asigurărilor de invaliditate pentru persoanele care desfășoară activități independente, folosind un formular standardizat. Participarea la program va începe din data indicată în formularul de înregistrare, însă nu mai devreme decât din data completării acestuia la Oficiul Regional de Securitate Socială din zona de reședință a solicitantului. Excepția pot face cazurile în care persoana care desfășoară activități independente se poate înregistra în mod retroactiv. O astfel de înregistrare cere ca solicitantul să depună cererea de înregistrare pe parcursul a 8 zile după stabilirea (restabilirea) statutului de persoană care desfășoară activități independente. Asigurarea de invaliditate a unei persoane care desfășoară activități independente va înceta în prima zi a lunii calendaristice pentru care nu s-a achitat prima de asigurare în mod corespunzător.

Programul de asigurări de invaliditate prevede următoarele beneficii pentru persoanele care desfășoară activități independente:

- indemnizația de invaliditate,
- alocația de maternitate.

În ceea ce privește achitarea indemnizației de invaliditate, persoanele care desfășoară activități independente vor fi supuse aceluiași reguli ca și persoanele angajate, cu următoarele diferențe:

- persoana care desfășoară activități independente trebuie să fi participat la programul de asigurări de invaliditate pe durata a cel puțin 3 luni anterioare survenirii incapacității de muncă. Această cerință nu trebuie să fie satisfăcută în cazul în care participarea la programul de asigurare a început odată cu demararea/reluarea activităților lucrative independente,
- a fost plătită prima de asigurare de invaliditate,
- un criteriu de eligibilitate la achitarea alocației de maternitate îl constituie faptul că persoana care desfășoară activități independente trebuie să fi participat în programul de asigurare cel puțin 180 zile în anul anterior primei zile din perioada de achitare a indemnizației,
- persoana care desfășoară activități independente nu poate fi implicată personal într-o activitate lucrativă.

Solicitarea Ajutoarelor

Persoana asigurată poate solicita o indemnizație de invaliditate prin prezentarea unui certificat (formular) eliberat de medicul terapeut respectiv. Solicitățile se prezintă de angajați angajatorilor. Angajatorii la rândul lor trebuie să accepte solicitările de achitare a unei indemnizații din partea angajaților. Persoanele care desfășoară activități independente pot depune solicitarea de achitare a indemnizației la Oficiul Regional de Securitate Socială din zona lor de reședință sau din zona de desfășurare a activității lucrative independente (dacă persoana respectivă nu are statutul de rezident permanent în Republica Cehă).

Achitarea indemnizației de invaliditate

Indemnizațiile de invaliditate sunt plătite de Oficiul Regional al Administrației de Securitate Socială corespunzător. Oficiul în cauză va achita indemnizația în decursul următoarei luni după data depunerii cereri la Oficiu. Participantul are dreptul de a alege între mai multe metode de plată. Dacă acesta preferă achitarea indemnizației pe un **cont** domiciliat într-o bancă din Republica Cehă, numărul contului respectiv trebuie indicat în cererea de indemnizație. O altă opțiune de plată este plata **în numerar** (prin ordin poștal); **în așa caz costurile de livrare vor fi achitate din contul solicitantului.**

Suma indemnizației de invaliditate, a indemnizației de însoțitor, a alocației de maternitate depinde de nivelul salariului lunar/săptămânal. Pentru mai multe detalii vezi .(Asigurarea de invaliditate Metoda de calcul a indemnizației de invaliditate).

Pentru mai multe detalii despre administrația asigurărilor de invaliditate vezi pagina www.cssz.cz (Asigurarea de invaliditate),

➤ Asigurarea de pensii

❖ Spectrul persoanelor eligibile:

Participarea la schema asigurărilor de pensii în Republica Cehă este **obligatorie** pentru toți cetățenii implicați în activități lucrative.

Ajutoarele oferite în cadrul schemei asigurărilor de pensii includ următoarele tipuri de pensii: pensia pentru limita de vârstă, pensia de invaliditate totală, pensia de invaliditate parțială, pensia de urmaș a soțului supraviețuitor și indemnizațiile pentru orfani (Legea Nr. 155/1995 Sb., Coll.). Pensia cuprinde în sine două componente de bază – ajutorul propriu-zis (o sumă fixă care este egală pentru toate tipurile de pensii indiferent de perioada de timp în care persoana a fost asigurată și nivelul venitului acesteia) și ajutorul calculat ca cotă procentuală. Criteriile de eligibilitate pentru

primirea pensiei și nivelul și condițiile de plată ale acesteia sunt stabilite de Oficiul Ceh al Administrației de Securitate Socială din Praga (Legea Nr. 582/1991 Sb., Coll.).

Începând cu 1 ianuarie 2010 termenul de invaliditate va fi redefinit, astfel încât invaliditatea totală va fi înlocuită cu invaliditatea de gradul III, în timp ce invaliditatea parțială va fi înlocuită cu invaliditatea de gradul I sau II. În consecință pensia actuală de invaliditate totală va fi înlocuită cu pensia de invaliditate de gradul III, în timp ce pensia de invaliditate parțială va fi înlocuită cu pensia de invaliditate de gradul I sau II.

Persoana asigurată are dreptul la **pensia pentru limita de vârstă** dacă:

- a fost asigurată timp de cel puțin 25 ani și a atins vârsta corespunzătoare pentru a putea beneficia de o pensie de vârstă (în continuare "vârsta de pensionare"), sau
- a fost asigurată timp de cel puțin 15 ani și are cel puțin 65 ani.

Începând cu 1 ianuarie 2010 stagiul minim de cotizare se va prelungi anual cu câte un an pentru a atinge limita de 35 ani, inclusiv stagiile alternative de cotizare (perioade non-contributive), sau 30 ani, cu excluderea stagiilor alternative de cotizare. În mod similar, stagiul minim de cotizare (care înainte de 1 ianuarie 2010 constituia 15 ani) va fi prelungit până la 20 ani, cu condiția că vârsta la care se stabilește dreptul persoanei la pensia de vârstă să înregistreze și ea o creștere – de la 65 ani înainte de 1 ianuarie 2010 până la vârsta care depășește cu 5 ani vârsta de pensionare.

Vârsta standard de pensionare prezintă, însă, diferențe bazate pe criteriul de sex. Din 1996, însă, vârsta de pensionare a înregistrat o creștere treptată de 2 luni în an (bărbați) și 4 luni în an (femei) pentru a atinge vârstele de pensionare de 65 ani pentru bărbați, femeile fără copii și femeile cu un singur copil, și între 62 și 64 ani pentru alte femei, în funcție câți copii au crescut.

Persoana pensionată poate beneficia de pensia de vârstă în timp ce își continuă activitatea în câmpul muncii, cu condiția încheierii unui contract de muncă pentru o perioadă determinată (de maxim un an). Din 1 ianuarie 2010 condiția referitoare la durata maximă a contractului de muncă va fi anulată.

Asiguratul are dreptul de a solicita pensia pentru limita de vârstă cu cel mult trei ani înainte de vârstei standard de pensionare; în așa cazuri se achită **pensia anticipată pentru limita de vârstă**. La 1 ianuarie 2010 A va intra în vigoare o măsură care va face ca pensia anticipată să crească odată cu creșterea vârstei standard de pensionare. Posibilitatea de a opta pentru pensia de vârstă anticipată (cu cel mult trei ani în prealabil, adică la vârsta de pensionare de 63 ani sau mai puțin) va continua; în cazul în care vârsta de pensionare depășește vârsta de 63 ani, stagiul de cotizare va fi prelungit cu până la 5 ani, pentru a stabili astfel vârsta de pensionare de 65 ani.

Beneficiarul unei pensii de vârstă anticipate poate desfășura o activitate lucrativă care nu necesită implicarea persoanei respective în programul de asigurare.

Asiguratul are dreptul la **pensia de invaliditate totală** dacă:

- suferă de invaliditate totală (caracterizată prin pierderea capacității de muncă în mod continuu în măsură de cel puțin 66%, sau a capacității de muncă în mod continuu doar în situații extraordinare din cauza invalidității), și
- a fost asigurată pe parcursul întregului stagiul de cotizare, ori
- suferă de invaliditate totală în urma unei traume sau boli profesionale (în așa caz stagiul de cotizare al persoanei nu este important).

Legea cu privire la Asigurările de Pensii nu interzice asiguratului de a beneficia de pensia de invaliditate totală concomitent cu desfășurarea unei activități lucrative.

Asiguratul are dreptul la pensia de invaliditate parțială dacă:

- suferă de invaliditate parțială (caracterizată prin pierderea capacității de muncă în mod continuu în măsură de cel puțin 33%, sau în condițiile în care situația generală a asiguratului s-a agravat în urma dăunării pe termen lung a stării sale de sănătate), și
- a împlinit stagiul necesar de cotizare, ori
- suferă de invaliditate parțială în urma unei traume sau maladii profesionale.

Legea cu privire la Asigurările de Pensii nu interzice asiguratului să beneficieze de pensia de invaliditate parțială concomitent cu desfășurarea unei activități lucrative.

Începând cu 1 ianuarie 2010 termenul de invaliditate va fi redefinit, iar pensiile actuale de invaliditate totală și parțială vor fi înlocuite printr-un singur tip de ajutor – pensia de invaliditate (vezi mai sus). Asiguratul are dreptul la pensia de invaliditate dacă el/ea a devenit:

- invalid după împlinirea stagiului necesar de cotizare, sau
- invalid în urma unei traume profesionale.

Asiguratul se consideră a fi invalid în cazul în care capacitatea sa de muncă s-a redus cu cel puțin 35%.

În cazul în care capacitatea de muncă a asiguratului s-a redus cu

- a) cel puțin 35%, dar nu mai mult de 49%, i se va atribui gradul I de invaliditate,
- b) cel puțin 50%, dar nu mai mult de 69%, i se va atribui gradul II de invaliditate,
- c) cel puțin 70%, i se va atribui gradul III de invaliditate.

Asiguratul are dreptul la o **pensie de urmaș a soțului supraviețuitor** dacă:

- soțul decedat a fost beneficiar de pensie pentru limita de vârstă, sau de pensie de invaliditate parțială sau totală (pensie de invaliditate, din 1 ianuarie 2010), sau
- soțul decedat a fost asigurat un timp suficient pentru a putea opta la pensia de invaliditate totală (pensia de invaliditate, din 1 ianuarie 2010) sau întrunea cumulativ condițiile de eligibilitate pentru acordarea pensiei pentru limita de vârstă la momentul survenirii decesului,
- sau a decedat în rezultatul unei traume sau boli profesionale.

Pensia de urmaș a soțului supraviețuitor se achită întotdeauna pe durata unui an după decesul soțului/soției. După expirarea acestui termen soțul supraviețuitor are dreptul de a beneficia de pensia de urmaș în cazul întrunirii următoarelor condiții, și anume dacă:

- el/ea îngrijește de un copil aflat în întreținere,
- el/ea îngrijește un copil care depinde de serviciile de îngrijire din partea unei alte persoane (gradele II - IV),
- el/ea îngrijește de părinți sau de părinții soțului decedat cu care conviețuiește și care depind de serviciile de îngrijire din partea unei alte persoane (gradele II - IV),
- el/ea suferă de invaliditate totală (gradul III de invaliditate, din 1 ianuarie 2010),
- el/ea a împlinit vârsta de 55 ani sau, în cazul văduvilor, 58 ani (din 1 ianuarie 2010 limita de vârstă cu 4 ani mai mică decât vârsta standard de pensionare stabilită pentru bărbații născuți în același an se aplică atât văduvilor cât și văduvelor) sau a atins vârsta de pensionare în cazul în care aceasta e mai mică.

Dreptul de a beneficia de pensia de urmaș a soțului supraviețuitor poate fi solicitat în mod repetat în cazul în care oricare dintre condițiile de mai sus vor fi întrunite din nou peste cinci ani după expirarea dreptului anterior de primire a acestui ajutor.

Pentru a putea primi **pensia de orfan** beneficiarul trebuie să fie un copil aflat în întreținere, părintele natural sau adoptiv al căruia sau persoana care îngrijește de copil în locul părinților acestuia și de care copilul a depins financiar până în momentul decesului acesteia din motivul că părinții naturali ai acestuia nu i-au putut oferi o astfel de întreținere din motive legale, a decedat; cu toate acestea, este necesar ca părintele natural / părintele adoptiv / îngrijitorul copilului să întrunească criteriile de eligibilitate specificate mai sus pentru achitarea pensiei de urmaș al soțului supraviețuitor. Dacă copilul și-a pierdut ambii părinți acesta are dreptul de a primi pensie de orfan pentru fiecare părinte decedat.

O perioadă relativ lungă de timp necesară pentru stabilirea dreptului de a beneficia de pensie în sistemul ceh de asigurări (în special pensia pentru limita de vârstă) poate rezulta într-o situație în care persoana nu poate întruni condițiile de eligibilitate pe parcursul aflării sale pe teritoriul Republicii Cehe. O oarecare asistență este prestată în cadrul tratatelor internaționale bilaterale din domeniul securității sociale încheiate cu Republica Cehă. Aceste tratate nu sunt egale vizavi de

conținut; ele pot ține de domenii diferite, însă întotdeauna vor acoperi subiectul pensiilor. Conform acestor tratate statele contractante vor lua în considerație stagiul de cotizare împlinit în celălalt stat în scopul satisfacerii condiției de împlinire a stagiului necesar de cotizare. Dacă cerința stabilită vizavi de stagiul necesar de cotizare este satisfăcută în baza efectuării unui astfel de calcul, pensia va fi oferită în mărimea corespunzătoare stagiilor de cotizare respective. Asiguratul poate primi o pensie separată în Republica Cehă concomitent cu pensia primită în celălalt stat contractant în care el/ea a fost asigurat/ă.

În afară de cele 30 state pentru care condiția de mai sus este valabilă în baza unui regulament al UE, aceasta este prevăzută și în tratatele bilaterale încheiate de Republica Cehă cu Bosnia și Herzegovina, Chile, Croația, Izrael, Canada, Quebec, Republica Coreea de Sud, Macedonia, Serbia și Muntenegru, Turcia, Ucraina și SUA. Acestea tratate sunt deja intrate în vigoare, și o serie de alte tratate sunt în curs de pregătire (cu Australia, India, Federația Rusă, Moldova și Mongolia).

Solicitățile pentru oricare dintre tipurile de pensii expuse anterior se depun la Oficiul regional al Administrației de Securitate Socială.

Pentru mai multe detalii vazi paginile www.mpsv.cz sau www.cssz.cz (asigurările de pensii).

Asigurările Suplimentare de Pensii cu Subvenționare de Stat (Legea Nr. 42/1994 Sb., Coll.) constituie o actualizare a schemei standard de asigurări de pensii, permițându-le beneficiarilor să își asigure un venit suplimentar sub forma unor economii pe termen lung în plus la pensia primită în baza schemei de asigurări de pensii. Acest program este disponibil și persoanelor fizice în vârstă de cel puțin 18 ani care sunt rezidenți ai Republicii Cehe (sau oricărui alt stat european) și participă la schema de asigurări de pensii sau ajutoare de pensii în conformitate cu schema cehă de asigurări de pensii, sau participă la schema publică de asigurări de sănătate sau sunt beneficiari de pensii în cadrul schemei cehe de asigurări de pensii, sau participă la schema publică de asigurări de sănătate din Republica Cehă și care încheie un acord cu un fond de pensii.

Înscrierea în acest program se realizează în mod voluntar, bazându-se pe încheierea unui contract între abonat și unul dintre fondurile de pensii active pe piața cehă. Fondurile de pensii gestionează resursele financiare investite în sistem și achită plăți suplimentare de asigurări de pensii. Fondurile de pensii sunt gestionate în conformitate cu planurile corespunzătoare de pensii ale acestora. Înainte de a semna un contract cu un fond de pensii abonatul trebuie să se familiarizeze cu planul respectiv de pensii și cu statutul fondului în cauză.

Plățile efectuate în cadrul programului suplimentar de asigurări de pensii includ pensii pentru limita de vârstă (obligatoriu), pensii de invaliditate și pensii anticipate, pensii de urmaș, indemnizațiile unice și indemnizațiile globale.

➤ **Prima de asigurare de securitate socială și contribuțiile la politica de stat de ocupare a forței de muncă**

Contribuțiile la sistemul de securitate socială, care include asigurările de pensii și primele de asigurare de invaliditate, sunt – în rând cu contribuțiile la politica de stat de ocupare a forței de muncă – reglementate în baza Legii Nr. 589/1992 Sb., Coll.

Cotele de primă achitate în raport cu baza de evaluare constituie:

- a) pentru angajatori (în 2009) 25 % (din care: 2.3 % în fondul asigurărilor de invaliditate, 21.5 % în fondul asigurărilor de pensii și 1.2 % pentru politica de stat de ocupare a forței de muncă), (în 2010): 24.1 % (din care: 1.4 % în fondul asigurărilor de invaliditate, 21.5 % în fondul asigurărilor de pensii și 1.2 % pentru politicile de stat de ocupare a forței de muncă),
- b) pentru angajați – 6.5 % (din care: 6.5 % în fondul asigurărilor de pensii),
- c) pentru persoanele care desfășoară activități independente – 29.2 % în fondul asigurărilor de pensii și a politicilor de stat de ocupare a forței de muncă, din care: 28 % pentru asigurările de pensii, 1.2 % pentru politicile de stat de ocupare a forței de muncă și 1.4 % în fondul asigurărilor de invaliditate),
- d) pentru persoanele care participă voluntar la programul de asigurări de pensii – 28 % în fondul asigurărilor de pensii.

10. 3. Minimul de trai

Minimul de trai și minimumul de existență sunt definite în Legea Nr. 110/2006 S., Coll., cu privire la minimumul de existență și minimumul de trai sunt foarte importante pentru sistemele sociale. Se utilizează în special în domeniul asistenței **persoanelor nevoiașe** (în conformitate cu Legea Nr. 111/2006 Sb., Coll., cu privire la asistența persoanelor nevoiașe), pentru evaluarea nivelului sărăciei, precum și a cantităților social protective. Nivelele acestora se utilizează pentru derivarea cuantumului **mijloacelor de existență** în baza condițiilor stabilite.

Minimumul de trai se utilizează și în **domeniul prestațiilor sociale de stat** (în baza Legii Nr. 117/1995 Sb., Coll., cu privire la prestațiile sociale), în special în cazul **alocației pentru copil** și a **contribuțiilor sociale**. Compararea venitului familiar cu multiplul stabilit al minimumului de trai servește drept bază pentru stabilirea dreptului de a beneficia de aceste ajutoare, care asigură o asistență personalizată familiilor cu copii în situații sociale grele, și în ceea ce privește contribuțiile sociale, minimul de trai stă la baza calculării acestora.

Minimul de trai constituie nivelul minim acceptat de societate al venitului financiar necesar pentru satisfacerea necesităților alimentare și altor necesități personale esențiale.

Cuantumul minimumului de trai poate fi defalcat după cum urmează:

- pentru o persoană,
- pentru prima persoană din familie,
- pentru a doua și următoarea persoană adultă în familie (care nu este copil la întreținere),
- pentru copilul aflat la întreținere (trei grupuri de vârstă).

Minimul de trai este egal cu suma cuantumurilor minimelor de trai aplicabile în cazul membrilor familiei respective.

Minimul de existență reprezintă nivelul minim al venitului financiar considerat ca fiind necesar în scopul satisfacerii necesităților alimentare și a altor necesități personale esențiale la un nivel suficient pentru a supraviețui. Minimul de existență nu poate fi aplicat în cazul unui copil aflat în întreținere, a unui pensionar, invalid sau a unei persoane în vârstă de peste 65 ani.

Nici minimul de trai nici minimul de existență nu include cheltuielile necesare legate de plățile comunale. Protecția în domeniul locuințelor face parte din sistemul de ajutor social de stat sub forma alocațiilor pentru locuințe și din sistemul de asistență în necesitățile materiale sub forma unei alocații suplimentare pentru locuințe.

Cuantumurile lunare ale minimumului de trai și de existență definite în Legea Nr. 110/2006 Sb., Coll., cu privire la minimul de trai și minimumul de existență, sunt prezentate în lista de mai jos (în coroane cehe):

Începând cu 1 ianuarie 2007 minimul lunar de trai constituie:

• pentru o persoană	CZK 3,126
• pentru primul adult din familie	CZK 2,880
• pentru al doilea și următorul adult din familie, care nu este persoană aflată la întreținere	CZK 2,600
• pentru un copil aflat în întreținere cu vârsta de	
○ sub 6 ani	CZK 1,600
○ între 6 și 15 ani	CZK 1,960
○ între 15 și 26 ani	CZK 2,250

Minimul de trai este format din toate minimele de trai stabilite pentru membrii familiei respective.

Cuantumul lunar al minimumului de existență intrat în vigoare din 1 ianuarie 2007 constituie:

• minimul de existență	CZK 2,020

Cuantumurile minimelor de trai și de existență pot fi mărite printr-un ordin guvernamental în funcție de dinamica prețurilor la bunurile de consum și în baza evaluării condițiilor actuale (conform Legii Nr. 110/2006 Sb., Coll., cu privire la minimul de trai și minimumul de existență.)

10. 4. Sistemul de Ajutoare Sociale de Stat

❖ **Spectrul persoanelor eligibile:**

O persoană poate beneficia de ajutorul social de stat în cazul în care acesata (și persoanele revizuite în cursul examinării dosarului persoanei în cauză – în cazul ajutoarelor bazate pe venitul beneficiarului) are statutul de rezident permanent în Republica Cehă. În sensul Legii cu privire la Ajutoarele Sociale de Stat noțiunea de ‘rezident permanent’ se aplică și cetățenilor străini care sunt înregistrați în Republica Cehă pentru șederi mai lungi de 365 zile, persoanele în cazul cărora se aplică în mod direct regulamentul Comunității Europene, etc.

Prin intermediul ajutoarelor sociale statul oferă contribuții în special familiilor cu copii aflați la întreținere în cazul în care este recunoscut faptul că acestea nu au capacitatea de a face față situației sale sociale cu propriile forțe și capacități. sistemul de ajutoare sociale de stat este reglementat în baza Legii Nr 117/1995 Sb., Coll., cu privire la ajutoarele sociale, cu modificările și completările ulterioare. Următoarele alocații se oferă în baza acestei legi:

- alocația pentru copil
- indemnizația pentru creșterea copilului
- prestațiile sociale
- alocația pentru locuință
- alocația pentru asistență maternală
- indemnizația de naștere
- alocații pentru înmormântare

În momentul stabilirii dreptului la alocații activele familiei nu sunt luate în considerația. Se ia în vedere venitul familial și unele alocații. Cererile pentru ajutorul social se completează în cel mai apropiat Oficiu de Ocupare a Forței de Muncă în bază unor formulare prestabilite (disponibile la oficiile de ocupare sau pe adresa <http://forms.mpsv.cz/sspforms/>).

Alocația pentru copil constituie alocația principală pe termen lung acordată familiilor cu mulți copii. Familiile venitul cărora **nu depășește de 2.4 ori minimul de trai** pot beneficia de un astfel de ajutor. Alocația pentru copil se oferă în trei nivele în funcție de vârsta copilului.

Părintele care are în grija lui/ei cel mai mic copil de vârstă din familie în regim permanent, respectiv, pentru perioada de o lună întreagă, poate beneficia de **indemnizația pentru creșterea copilului**. Părintele trebuie să aleagă termenul limită de retragere a indemnizației: **doi, trei sau patru ani**. Alegând termenul de retragere părintele va alege și cuantumul corespunzător al indemnizației.

- **Retragere rapidă a indemnizației pentru creșterea copilului** – după achitarea alocației de maternitate de nivel înalt (11,400 coroane cehe) până în momentul în care copilul împlinește vârsta de 24 luni; această formă de retragere poate fi solicitată doar de părintele care poate beneficia de o alocație de maternitate de minim 380 coroane cehe pe zi.
- **Retragere standard a indemnizației pentru creșterea copilului** – după achitarea alocației de maternitate de nivel standard (7,600 coroane cehe) până în momentul în care copilul împlinește vârsta de 36 luni; această formă de retragere poate fi solicitată doar de părintele care poate beneficia de alocație de maternitate.
- **Retragerea înceată a indemnizației pentru creșterea copilului** - după achitarea alocației de maternitate sau din momentul nașterii copilului (dacă mama nu are dreptul la alocația de maternitate) la nivelul standard (7,600 coroane cehe) până în momentul în care copilul împlinește vârsta de 21 luni și la un nivel mai mic (3,800 coroane cehe) până în momentul în care copilul împlinește vârsta de 48 luni.

Părintele trebuie să solicite durata selectată și suma retragerii alocației pentru creșterea copilului la Oficiul de Acordare a Ajutoarelor Sociale de Stat (agenția de ocupare a forței de muncă),

folosind un formular prestabilit și respectând cu strictețe limitele de timp stabilite. Odată ce a fost luată o decizie opțiunea selectată de retragere nu mai poate fi modificată. În ceea ce privește părinții cu copii invalizi, aceștia au dreptul la o alocație pentru creșterea copilului la nivelul de bază (7,600 coroane cehe) până la momentul în care copilul împlinește vârsta de 7 ani din ziua stabilirii invalidității de lungă durată sau a invalidității severe de lungă durată, indiferent de opțiunea de retragere a alocației pentru creșterea copilului selectată anterior (adică înainte de evaluarea stării de sănătate a copilului). În cazul în care copilul din cazul de mai sus are dreptul la o alocație de îngrijire (conform Legii cu privire la Serviciile Sociale), părintele acestuia va putea beneficia de jumătate din alocația pentru creșterea copilului. Dacă părintele îngrijește un copil cu invaliditate severă de lungă durată, care nu beneficiază de o alocație de îngrijire, se va achita o alocație pentru creșterea copilului la un nivel mai scăzut (3,000 coroane cehe) de la vârsta de 7 și până la vârsta de 10 ani a copilului.

Achitarea alocației pentru creșterea copilului este condiționată de îngrijirea permanentă și adecvată a acestuia. Există și unele excepții de la această regulă – copilul poate frecventa o instituție preșcolară sau de reabilitare într-o măsură limitată. Veniturile părintelui nu sunt luate în considerație. Părintele are dreptul de a îmbunătăți situația socială a familiei angajându-se în activități lucrative în perioada în care beneficiază de o alocație pentru creșterea copilului; cu toate acestea, el/ea este obligat/ă să se asigure că copilul este îngrijit de o altă persoană adultă.

Scopul **prestațiilor sociale** este de a susține familiile cu venituri mici în acoperirea cheltuielilor legate de satisfacerea necesităților de bază. Acordarea dreptului la prestațiile sociale este condiționată de îngrijirea unui copil aflat în întreținere și la un nivel stabilit al veniturilor familiare, care trebuie să fie mai mici decât dublul minimului de trai al familiei înregistrat în trimestrul calendaristic anterior. Cuantumul prestațiilor sociale scade în cazul în care copilul este considerat a suferi de invaliditate severă pe termen lung, invaliditate de lungă durată sau o maladie prelungită; invaliditatea părinților sau situația familiilor cu un singur părinte este la fel luată în considerație. Prestațiile sociale mai înalte se oferă familiilor cu mai mulți copii născuți în același timp (până la vârsta de trei ani), sau familiilor cu copii care frecventează școala medie sau universitatea în regim de frecvență la zi.

Alocația pentru locuință constituie un ajutor social oferit de stat familiilor și persoanelor cu venituri mici. Proprietarul sau arendașul unei locuințe cu viză de reședință în aceasta are dreptul la o alocație pentru locuință în cazul în care 30 % (35 % în Praga) din veniturile familiare nu sunt suficiente pentru a acoperi costurile aferente locuinței în cauză și, în același timp, aceste 30 % (35 % în Praga) din veniturile familiare constituie o sumă mai mică decât costurile normative aplicabile prevăzute de lege.

Indemnizația de naștere este un ajutor unic oferit mamelor în scopul acoperirii costurilor legate de nașterea unui copil. În cazul în care femeia care a născut decedează înainte de a i se fi plătit indemnizația de naștere, dreptul de a o primi îi revine tatălui copilului. Cuantumul indemnizației de naștere este de 13,000 coroane cehe pentru fiecare nou-născut.

Persoana care a făcut pregătirile pentru înmormântarea unui copil aflat în întreținere sau a unei persoane care a fost părintele unui copil aflat în întreținere poate beneficia de o alocație pentru înmormântare, cu condiția ca persoana decedată să dețină statutul de rezident permanent pe teritoriul Republicii Cehe la momentul survenirii decesului. Cuantumul alocației pentru înmormântare constituie 5,000 coroane cehe.

Alocațiile de îngrijire adoptivă (un ajutor menit să acopere necesitățile copilului, o indemnizație de remunerare a părintelui adoptiv achitată la acceptarea copilului în grija sa și o alocație pentru procurarea unui vehicul) au scopul de a acoperi necesitățile legate de îngrijirea unui copil, părinții cărui nu au această posibilitate sau nu doresc să îl îngrijească, care este plasat în custodia părinților adoptivi. În afară de ajutorul social, părintele adoptiv la fel ca și copilul plasat în grija acestuia ar putea beneficia și de alte tipuri de ajutoare sociale de stat, cum ar fi alocația pentru creșterea copilului, alocația pentru copil etc.

Spectrul persoanelor eligibile: O persoană poate beneficia de alocațiile de ajutor social de stat în cazul în care el/ea, precum și persoana sau persoanele care au fost evaluate împreună cu el/ea, satisfac următoarele condiții:

- au viză de reședință permanentă pe teritoriul Republicii Cehe (atât cetățenii cehi cât și cetățenii străini),
- în cazul lor se aplică în mod direct prevederile regulamentelor aplicabile ale Comunității Europene,
- sunt cetățeni străini stabiliți cu traiul în Republica Cehă (cu excepția solicitanților de protecție internațională cazați în locuințe oferite de Ministerul Afacerilor Interne) începând cu a 365 zi din momentul înregistrării lor pe teritoriul țării,
- sunt cetățeni străini cu vârsta de până la 1 an născuți pe teritoriul Republicii Cehe cu viză de reședință pe teritoriul acesteia (cu excepția solicitanților de protecție internațională cazați în locuințe oferite de Ministerul Afacerilor Interne),
- sunt cetățeni străini minori aflați în grija unor părinți adoptivi sau a unei instituții de plasament pe teritoriul Republicii Cehe,
- sunt cetățeni străini care dețin permise de pedere permanentă cu statutul legal de rezident pe termen lung în Comunitatea Europeană pe teritoriul unui alt stat membru al UE și care au primit un permis de ședere de lungă durată pe teritoriul Republicii Cehe, cu condiția deținerii dreptului de ședere permanentă în Republica Cehă sau existenței unei relații de rudenie cu un astfel de cetățean străin cu drept de ședere permanentă în Republica Cehă,
- sunt cetățeni străini titulari de permise de ședere de lungă durată pe teritoriul Republicii Cehe în scopul cercetărilor științifice,
- sunt cetățeni străini cărora li s-a oferit protecție suplimentară.

Mai multe informații puteți găsi în cadrul Agențiilor de Ocupare a Forței de Muncă sau pe următoarele pagini: <http://portal.mpsv.cz/sz>, portal.mpsv.cz, www.uradprace.cz.

10. 5. – Asistența Socială

Asistența socială se referă, în primul rând, la acordarea de alocații persoanelor nevoiașе, servicii sociale, alocații de îngrijire și ajutoare sociale persoanelor cu dizabilitate fizică.

Sistemul de alocații pentru cei nevoiași

- Este reglementat de Legea Nr. 111/2006 Sb., Coll., cu privire la ajutoarele pentru persoanele nevoiașе, cu modificările și completările ulterioare.
- El reprezintă o formă modernă de asistență pentru persoanele cu venituri insuficiente, care i-ar motiva să fie mai activi după ce vor câștiga mijloace financiare suficiente pentru acoperirea necesităților. Se bazează pe principiul conform căruia fiecare persoană activă trebuie să câștige mai mult decât cineva care nu muncește sau care chiar evită lucrul.
- Se specifică că fiecare persoană are dreptul de acces la informațiile de bază care vor duce nu numai la soluționarea situației actuale a persoanei, dar vor preveni situațiile de sărăcie materială. Lucrul social cu clienții constituie o parte componentă a asistenței oferite persoanelor nevoiașе.

Ce este sărăcia materială? Sărăcia materială reprezintă, de fapt, situația în care o persoană sau o familie nu câștigă suficient, iar statutul social și condițiile de sănătate nu-i permite să-și satisfacă necesitățile de bază cel puțin la nivelul minim acceptat de societate. În același tip, persoana sau familia respectivă nu își poate mări venitul din motive obiective (prin munca proprie, depunerea de plângeri sau colectarea de creanțe, vânzarea sau utilizarea proprietății private) și soluționa situația dificilă cu propriile forțe.

Alocațiile oferite persoanelor nevoiașе includ următoarele: indemnizații pentru mijloacele de existență, achitarea suplimentară a cheltuielilor de trai și asistență imediată extraordinară. Organele municipale autorizate au putere de decizie asupra achitării ajutoarelor persoanelor nevoiașе.

Indemnizația pentru mijloacele de existență

- Aceasta este alocația de bază achitată celor nevoiași, menită pentru susținerea persoanelor sau a familiilor cu venituri insuficiente.
- O persoană sau familie poate beneficia de o indemnizație pentru mijloacele de existență în cazul în care veniturile acesteia (după scăderea cheltuielilor de trai) nu depășesc cuantumul mijloacelor de existență.
- Cuantumul mijloacelor de existență este stabilit în mod individual pentru fiecare persoană în dependență de rezultatul evaluării eforturilor și capacităților sale. Cuantumurile mijloacelor de existență respective se sumează pentru a calcula mijloacele de existență al întregii familii. Mijloacele de existență se calculează în baza minimului de trai și a minimului de existență.
- Cuantumul indemnizației pentru mijloacele de existență se calculează ca diferența dintre mijloacele de existență ale persoanei sau familiei și venitul acesteia, fără cheltuielile adecvate de trai. (Cheltuielile adecvate de trai sunt cheltuielile pentru locuință; cu toate acestea, ele pot atinge cota maximă de 30 % din venitul unei persoane sau familii; în Praga cota este de 35 %).

Achitarea suplimentară a cheltuielilor de trai

- Al doilea tip de alocații oferite persoanelor nevoiașe este destinat pentru a soluționa situațiile când venitul unei persoane sau familii (inclusiv alocația pentru locuință achitată din cadrul sistemului de ajutor social de stat) nu este suficient pentru a acoperi cheltuielile de trai.
- Alocația se oferă arendașului sau proprietarului locuinței, care are dreptul la indemnizația pentru mijloacele de existență și la alocația pentru locuință. Legea prevede că achitarea suplimentară a cheltuielilor de trai poate fi oferită în cazuri excepționale și în cazurile în care solicitantul nu are dreptul la indemnizația pentru mijloacele de existență sau la alocația pentru locuință din cauza faptului că acesta nu locuiește într-o locuință în chirie.
- Cuantumul achitării suplimentare a cheltuielilor de trai se calculează astfel, încât să se asigure faptul că persoana sau familia în cauză va rămâne cu mijloacele de existență după achitarea tuturor cheltuielilor justificate de trai (adică chiria, serviciile comunale și facturile de apă/energie/gazificare).

Asistență imediată extraordinară

Se oferă persoanelor aflate în situații care necesită soluții imediate. Legea specifică cinci situații de acest fel:

1. Nu se întrunesc condițiile de sărăcie materială; cu toate acestea, persoana în cauză este supusă riscului de dăunare severă a sănătății în lipsa acordării asistenței respective. Alocația poate fi oferită în suma necesară pentru a egala venitul persoanei cu minimul de existență (minimul de trai în cazul copiilor aflați în întreținere).
2. Circumstanțele extraordinare severe (calamități naturale, vânturi puternice, incident care distruge mediul înconjurător, incendiu etc.). Cuantumul alocației poate atinge o sumă de 15 ori mai mare decât minimul de trai aplicabil unei persoane, adică până la 46,890 coroane cehe.
3. Lipsa mijloacelor financiare pentru achitarea unei singure plăți, cum ar fi, de exemplu, achitarea taxei pentru eliberarea duplicatului buletinului de identitate sau în cazul pierderii mijloacelor financiare. Cuantumul alocației se poate ridica până la nivelul unei asemenea plăți unice.
4. Lipsa mijloacelor financiare pentru procurarea sau repararea bunurilor de consum sau achitarea cheltuielilor justificate pentru educația sau activitățile extrașcolare ale copiilor aflați în întreținere. Cuantumul alocației se poate ridica la nivelul unor asemenea

cheltuieli; suma maximă care poate fi acordată pe durata unui an calendaristic este de 10 ori mai mare decât minimul de trai al unei persoane, adică până la 31,260 coroane cehe.

5. Riscul de excluziune socială. Aici se includ, de exemplu, cazurile foștilor deținuți, a persoanelor ieșite din orfelinat sau centrele de plasament după împlinirea vârstei corespunzătoare sau după finisarea unui tratament suplimentar. Suma alocației nu poate depăși 1,000 coroane cehe. Aceasta poate fi acordată de două ori într-un singur an; cu toate acestea, cuantumul său cumulativ nu poate depăși mai mult de 4 ori minimul de trai al unei persoane, adică 12,504 coroane cehe.

Procedurile implicate de acordarea unei alocații încep cu depunerea unei cereri completate în baza unui formular prestabilit, care poate fi găsit la organele municipale autorizate sau pe pagina web <http://portal.mpsv.cz>. Cererile de alocații pentru persoanele nevoiașe se depun la departamentele sociale ale organelor municipale autorizate conform vizei de reședință a persoanei. În cursul procedurilor de examinare se cercetează faptul dacă persoana sau familia respectivă este într-adevăr într-o situație dificilă și dacă întrunește condițiile de eligibilitate pentru alocația respectivă. În faza finală se calculează suma alocației.

Spectrul persoanelor eligibile

Următoarele categorii de persoane pot avea dreptul la alocația pentru mijloacele de existență și la achitarea suplimentară a cheltuielilor de trai

- a) o persoană cu viza de reședință permanentă declarată pe teritoriul Republicii Cehe sau cu domiciliul pe teritoriul Republicii Cehe,
- b) o persoană căreia i-a fost oferit dreptul de azil sau protecție suplimentară,
- c) un cetățean străin fără drept de ședere permanentă pe teritoriul Republicii Cehe care poate beneficia de acest ajutor în baza unui tratat internațional,
- d) un cetățean al unui stat membru al UE, cu condiția ca el/ea să se afle pe teritoriul Republicii Cehe pentru o perioadă de timp de peste 3 luni, cu excepția cazurilor în care dreptul său de a beneficia de ajutor social este stabilit în baza unui regulament aplicabil direct al Comunității Europene, și membrii familiei acestuia/acesteia trăiesc în aceleași condiții,
- e) o persoană dreptul căreia de a solicita ajutor social se bazează pe un regulament aplicabil direct al Comunității Europene,
- f) un cetățean străin titular al unui permis de ședere permanentă cu statutul legal de rezident pe termen lung al Comunității Europene pe teritoriul altui stat membru al UE, și membrii familiei acestuia/acesteia cu condiția că aceștia dețin permise de ședere de lungă durată pe teritoriul Republicii Cehe cu drept de ședere permanentă în Republica Cehă.

În afară de grupele de persoane menționate anterior asistența imediată extraordinară poate fi oferită și altor persoane stabilite cu traiul pe teritoriul Republicii Cehe.

Servicii sociale

Sistemul serviciilor sociale este reglementat prin Legea Nr. 108/2006 Sb., Coll., cu privire la serviciile sociale, intrată în vigoare pe 1 ianuarie 2007. În legea în cauză se reglementează condițiile de acordare de asistență și susținere persoanelor în situații sociale dificile prin intermediul serviciilor sociale și a alocațiilor de îngrijire.

❖ **Spectrul persoanelor eligibile (Articolul 4 al Legii cu privire la Serviciile Sociale):**

Serviciile sociale și alocațiile pentru îngrijire se oferă cu condiția respectării prevederilor legislației:

- rezidenții permanenți ai Republicii Cehe,
- persoanele care au obținut dreptul la azil,
- cetățenii străini care nu sunt rezidenți permanenți ai Republicii Cehe, însă dreptul cărora la ajutor este stabilit în baza unui tratat internațional,
- cetățenii altor state membre ale UE aflați pe teritoriul Republicii Cehe pentru o perioadă de peste 3 luni (doar dacă persoanele în cauză nu beneficiază de dreptul la ajutor social în baza unui regulament aplicabil în mod direct al Comunității Europene),
- membrii familiilor cetățenilor altor state membre ale UE, cu condiția aflării acestora pe teritoriul Republicii Cehe pentru o perioadă de peste 3 luni (doar dacă persoanele în cauză nu beneficiază de dreptul la ajutor social în baza unui regulament aplicabil în mod direct al Comunității Europene),
- cetățenii străini deținători de permise de ședere permanentă cu statut de rezidenți pe termen lung ai Comunității Europene într-un alt stat membru al UE, cu condiția înregistrării pentru ședere pe teritoriul Republicii Cehe pentru o perioadă de peste 3 luni,

Anumite servicii sociale sunt disponibile și persoanelor stabilite legal în Republica Cehă, cu condiția respectării cerințelor specificate în Legea cu privire la Serviciile Sociale; aceste servicii sociale au fost redefinite după cum urmează: (case de azil, centre de contact, asistență în situațiile de criză, centre de intervenție, centre de zi, centre pentru copii și tineri, centre de adăpost, programe de ramuri). Pentru mai multe detalii cu privire la aceste servicii vezi Articolele 57, 59-63 și 69 din Legea cu privire la Serviciile Sociale.

Alocația de îngrijire este destinată persoanelor care suferă de o deteriorare de lungă durată a stării sănătății lor.

Acordarea alocației de îngrijire cetățenilor unor state terțe din afara UE este reglementată de Articolul 4 din Legea Nr. 108/2006, cu privire la serviciile sociale.

Acordarea alocației de îngrijire cetățenilor statelor membre ale UE, AELS (Norvegia, Islanda, Liechtenstein) și Elveția este reglementată în Regulamentul Consiliului (CEE) Nr. 1408/71 cu privire la aplicarea schemelor de securitate socială în cazul persoanelor angajate și a familiilor acestora în cadrul întregii Comunități, conform căruia se stabilește statul responsabil de acordarea alocației.

În conformitate cu Legea Comunitară alocația de îngrijire se consideră a fi un ajutor financiar acordat în cazul unei boli de instituția de stat responsabilă de protecția sănătății.

Cetățeanul unui stat membru are dreptul la alocația de îngrijire doar în cazul în care este un subiect al regulamentelor legale cehe, adică dacă el/ea participă în cadrul schemei cehe de asigurări de sănătate. Dacă solicitantul nu corespunde acestui criteriu, el/ea nu are dreptul de a beneficia de alocația respectivă.

Informațiile despre serviciile sociale și prestarea acestora se pot găsi, de exemplu, la organele orășenești, municipale sau regionale (departamentele de securitate socială), centrele civile sau alte centre specializate de consultații sau direct de la furnizorii de servicii sociale. Pentru mai multe informații despre alocația de îngrijire contactați organul municipal local din cadrul municipiului cu competențe extinse care are putere de decizie vizavi de acordarea acestui tip de alocații.

Link-uri la surse similare de informații

- Pentru mai multe detalii despre asigurările de sănătate vezi pagina web a Ministerului Muncii și Afacerilor Sociale <http://www.mpsv.cz> sau a Oficiului Regional al Administrației de Securitate Socială (vezi lista oficiilor teritoriale pe pagina <http://www.cssz.cz> (► Contacte).
- Pentru mai multe detalii despre asigurările de pensii și tipurile respective de pensii vizitează pagina web a Oficiului Ceh al Administrației de Securitate Socială <http://www.cssz.cz> (► Asigurările de pensii) și a Ministerului Muncii și Afacerilor Sociale <http://www.mpsv.cz> (► Asigurările de pensii)
- Pentru mai multe detalii despre alocațiile de ajutor social contactează Agenția locală de Ocupare a Forței de Muncă (vezi Capitolul 16. 2. pentru informațiile de contact) și pagina web a Ministerului Muncii și Afacerilor Sociale <http://www.mpsv.cz> (► Ajutorul social de stat).
- Informațiile despre ajutoarele garantate persoanelor nevoiașe și indemnizațiile sociale de îngrijire destinate persoanelor cu dizabilități fizice sunt disponibile:
 - în cadrul autorităților municipale locale competente și a autorităților municipale din municipiile cu competențe extinse, sau la autoritățile sectoarelor orășenești – în Praga.
 - pe pagina web a Ministerului Muncii și Afacerilor Sociale <http://www.mpsv.cz>
- Pentru mai multe detalii despre minimul de trai vizitează pagina web a Ministerului Muncii și Afacerilor Sociale - <http://www.mpsv.cz> (► Venitul și nivelul de trai)

11. APROVIZIONAREA CU LOCUINȚE

11. 1. Traiul în Propriul Apartament sau Casă

Una din opțiunile de trai este procurarea unui apartament sau case (noțiunea de "proprietate privată" se folosește des în practică). Condițiile care se aplică în cazul procurării imobilelor în Republica Cehă de către cetățenii străini sunt specificate în mod expres în Legea cu privire la Schimbul Valutar (Legea Nr. 219/1995 Sb., Coll., conform ultimelor modificări).

❖ Spectrul persoanelor eligibile:

În conformitate cu Legea cu privire la Schimbul Valutar, procurarea proprietății imobiliare de către cetățenii străini are anumite restricții. În general, dreptul de a procura case și apartamente îl au persoanele fizice cu drept de rezidență permanentă în Republica Cehă sau entitățile juridice cu sediul înregistrat pe teritoriul Republicii Cehe. Pentru mai multe informații vezi Articolul 17 al Legii cu privire la Schimbul Valutar.

În momentul procurării unei case sau a unui apartament, vânzătorul și cumpărătorul semnează un contract de vânzare-cumpărare reglementat în baza Codului Civil al RC (Legea Nr. 40/1964 Sb., Coll.). contractul trebuie încheiat în formă scrisă pentru a fi valabil. **Cumpărătorul devine proprietar al casei sau apartamentului** în cauză după înregistrarea dreptului de proprietate în registrul cadastral (nu și la semnarea contractului de vânzare-cumpărare). Întregul proces de procurare a unei proprietăți care începe cu semnarea contractului de vânzare-cumpărare și se termină cu înregistrarea titlului de proprietate în registrul cadastral constituie un proces complex care poate dura câteva luni. Din aceste considerente se recomandă contractarea serviciilor unui specialist în domeniul proprietăților imobiliare, cum ar fi un avocat, un broker de imobiliare, etc.

11. 2. Traiul într-un apartament/casă închiriat/ă

O altă modalitate de soluționare a problemei locuințelor este închirierea unei locuințe. Spre deosebire de proprietatea privată, această opțiune este accesibilă unui număr mai mare de persoane. Normele legale care reglementează luarea în chirie a locuințelor intră în componența aceluiași Cod Civil al RC. În conformitate cu prevederile Codului Civil o locuință închiriată (sau o parte a acesteia) poate fi subînchiriată (fie pentru o perioadă fixă de timp sau pentru o perioadă de timp indefinită).

La baza închirierii unei locuințe stă contractul de chirie încheiat între locator și chiriaș. **Contractul de închiriere trebuie întocmit în formă scrisă și va include următoarele date, fără de care poate fi considerat drept nul:**

- datele de identificare ale părților contractante (i.e. locatorul și chiriașul),
- datele de identificare a locuinței (adresa, numărul casei/apartamentului, numărul de camere etc.) și a oricăror facilități adiacente (holuri, spălătorii, pivniță, terase/balcoane etc.),
- scopul utilizării acesteia,
- metoda de calculare a chiriei sau cuantumul acesteia,
- metoda de plată a serviciilor aferente închirierii locuinței sau suma exactă a acestor plăți (încălzirea centrală, apa caldă, liftul, serviciul de salubritate etc.),

Drepturile și obligațiile legate de închirierea unei locuințe sunt prevăzute în Codul Civil sau contractul respectiv de închiriere.

Contractul de închiriere poate fi terminat în următoarele situații:

- cu acordul comun al locatorului și chiriașului, formulat în scris,
- la expirarea termenului de valabilitate al contractului de închiriere,
- la prezentarea în scris a unei notificări de reziliere a contractului – în notificare se va specifica termenul limită de încetare a relației de chirie, care va constitui cel puțin trei luni și va expira la finele lunii calendaristice. Contractul de închiriere poate fi reziliat fie de chiriaș (chiar și fără indicarea unui motiv) fie de locator. Locatorul poate rezilia contractul de închiriere doar din motivele specificate în mod expres în Codul Civil. Contractul de închiriere poate fi reziliat cu sau fără acordul unei instanțe de judecată.

În cazul în care locatorul hotărăște să rezilieze contractul de închiriere fără a apela la instanța de judecată, chiriașul are dreptul de a depune o acțiune în judecată pentru invalidarea rezilierii contractului pe parcursul a 60 zile. În așa caz chiriașul nu este obligat să părăsească locuința închiriată decât în baza unei decizii judecătorești legitime în acest sens.

11. 3. Traiul în Locuințe Cooperative

Închirierea unui apartament care constituie proprietate a unei cooperative prezintă anumite caracteristici specifice. Fiecare cooperativă deține, de obicei, în proprietate unul sau mai multe blocuri de apartamente destinate membrilor cooperativei în cauză. **Membrul** căruia i-a fost alocat un apartament are dreptul de a **încheia un contract de închiriere pentru apartamentul respectiv cu cooperativa**. La tratarea aspectelor legate de închirierea unui apartament cooperativ (adică încheierea unui contract de închiriere, drepturile și obligațiile cooperativei și a chiriei etc.) trebuie luat în considerație și **statutul cooperativei**, la care face referire Codul Civil.

11. 4. Înregistrarea Serviciilor Comunale și de altă Natură pe Numele său Propriu

Plata pentru serviciile comunale obișnuite (într-un apartament propriu sau închiriat) trebuie achitată în mod separat. În acest scop se necesită înregistrarea pentru așa servicii ca alimentarea cu gaz, electricitate, apă, canalizare, salubritate, linie telefonică, etc.

11. 5. Pierderea Locuinței

În cazul în care după pierderea locuinței persoana nu poate apela la ajutorul prietenilor sau rudelor, el/ea se poate adresa organizațiilor caritabile care oferă ajutor în aceste situații. Din rândul acestora fac parte, de exemplu, așa organizații ca The Salvation Army, Charita ČR și multe altele. Aceste organizații au filiale în întregul teritoriul al Republicii Ceha, ele gestionează centre caritabile de adăpost numite deseori 'case de azil'. În cazul în care o mamă cu copii are nevoie de adăpost ea se poate adresa pentru ajutor în centrele de adăpost pentru mame cu copii deschise în unele localități. Trebuie să nu uităm, însă, faptul că aceste facilități și centre de adăpost oferă cazare doar temporară și doar persoanelor nevoiașе. Se poate apela și la servicii comerciale de cazare, care, însă, pot implica cheltuieli substanțiale, în special în orașele mai mari. Adresele acestor centre pot fi găsite, spre ex., în cartea de telefoane sau pe internet.

Vezi Capitolul 10. 5. pentru informații mai detaliate cu privire la serviciile sociale.

11. 6. Alte Informații Utile

➤ **Creditul ipotecar**

Creditul ipotecar este un împrumut destinat procurării sau construcției unui apartament sau case de locuit sau pentru reconstrucția unei asemenea proprietăți. Ipotece poate fi aplicată atât de o persoană fizică cât și de o persoană juridică. Ipotecile sunt acordate de băncile care oferă diferite condiții și termeni. Rambursarea creditului ipotecar este garantată de obicei printr-un gaj sub forma unei proprietăți imobiliare (finisate sau în curs de construcție). Ipotece poate fi acordată pentru un termen de până la 30 ani. Pentru mai multe informații despre finanțarea ipotecară contactează băncile respective.

➤ **Economii pentru construcții**

Participarea într-un program de economii pentru construcții constituie o altă posibilitate de obținere a mijloacelor de procurare, construcție sau reconstrucție a unui apartament sau case. Dreptul de a deschide un cont de economii pentru construcții îl deține persoana cu rezidență permanentă în Republica Cehă care a primit un număr de cod personal. Beneficiile oferite de aceste programe (subvențiile guvernamentale) sunt, astfel, accesibile și cetățenilor străini cu rezidență permanentă în Republica Cehă. Mai multe informații despre aceste programe se pot obține în orice bancă de economii pentru construcții.

➤ **Asigurarea**

Nici un apartament sau casă nu poate fi protejată complet împotriva incendiilor, inundațiilor, tâlhăriilor, etc. Cu toate acestea, apartamentul sau casa trebuie asigurată pentru a atenua consecințele unor astfel de evenimente. Mai multe informații cu privire la asigurare pot fi obținute de la furnizorii de asigurări în cauză.

Link-uri la surse similare de informații

- Registrul Cadastral este disponibil pe următoarea pagină web: <http://www.cuzk.cz>.
- Informații mai detaliate despre aprovizionarea cu locuințe în Republica Cehă se pot găsi pe pagina web a Ministerului Dezvoltării Locale cu adresa <http://www.mmr.cz> (► Politica de locuințe).
- Vizitează <http://www.cizinci.cz> (► Materiale informative și broșuri) cu broșura informativă "Locuințe pentru Străini" (disponibilă în câteva limbi).

12. TRANSPORTUL PUBLIC

12. 1. Transportul Urban

Sistemul transportului urban include în principal rețelele de **autobuz, troleibuz și metro** (doar în Praga) cu câteva diferențe în funcție de mărimea localității respective și alte condiții locale. Serviciile de transport public se oferă contra plată, iar fiecare oraș sau orașel își stabilește propriul sistem de taxe. Se achită taxe și pentru transportarea câinilor și bagajelor, cu excepția cazurilor când acestea beneficiază de transportare gratuită. **Achitarea taxelor de transport este verificată de controlorii din mijloacele de transport public, iar neachitarea acestora implică penalități.**

Mai multe informații despre taxe și orare de lucru se pot obține în oficiile independente de transport personal, la telefon sau pe pagina web a acestora.

Câteva orașe cehe dispun de un sistem de transport public **integrat**, ceea ce înseamnă că tichetele de călătorie valabile în cadrul unui asemenea oraș pot folosi și pentru călătoriile între diferite orașe. În cadrul acestor sisteme integrate de transport diversele mijloace de transport (autobuz, tren, etc.) lucrează împreună creând un sistem de rute integrate cu tarife și condiții unice de lucru și cu intervale regulate de așteptare.

Sisteme Integrate de Transport în Anumite Orașe:

Praga – Sistemul Integrat de Transport din Praga (PID) <http://www.ropid.cz>

Brno – Sistemul Integrat de Transport din Moravia de Sud (IDS JMK)
<http://www.idsjmk.cz>

12. 2. Transportul Interurban

Sistemul de transport public interurban din Republica Cehă include o rețea de **autobuze** și una de **tren**. Transportul aerian intern este des utilizat doar pentru călătoriile dintre marile orașe (Praga, Brno și Ostrava).

Liniile interurbane de autobuz din Republica Cehă sunt gestionate de o serie de operatori. Fiecare dintre aceștia au propriul sistem de taxe care include atât **bilete unice cât și abonamente lunare**. Ca și în cazul sistemului municipal de transport public, majoritatea operatorilor interurbani cu autobuzul oferă **reduceri** anumitor categorii de pasageri (cum ar fi studenții, invalizii, persoanele în etate, copiii până la o anumită vârstă etc.). Informații suplimentare cu privire la tarife, tipurile de reduceri, alte condiții și termeni de transportare sau orare se pot găsi, de ex., pe pagina web <http://www.idos.cz>, în centrele de informare a operatorilor individuali sau în terminalele mai mari de autobuze (cum ar fi Terminalul Central de Autobuze Florenc din Praga, Terminalul Central de Autobuze Zvonarka din Brno sau Terminalul Central de Autobuze din Ostrava, etc.).

Transportul feroviar din Republica Cehă este gestionat de Administrația Feroviară Cehă (<http://www.cd.cz>). În afară de tarifele sale de bază acest operator oferă și reduceri de care poate beneficia o gamă largă de pasageri.

Liniile de tren, autobuz și de transport public municipal sunt prezentate pe următoarea pagină web: <http://www.idos.cz>. Pe această pagină puteți combina diferite mijloace de transport cu diferite itinerarii pentru a ajunge la destinația căutată.

12. 3. Permisul de Conducere

Pentru a putea conduce un autovehicol în Republica Cehă conducătorul acestuia trebuie să dețină un permis de conducere. Eliberarea acestuia este condiționată de parcurgerea unui curs teoretic și practic la școala auto și susținerea examenului de verificare a cunoștințelor și competenței conducătorului auto. Permisele de conducere se eliberează conducătorilor calificați de oficiile municipale locale sau consiliile orașenești din Republica Cehă. **Deținătorul unui permis de conducere trebuie să-l poarte cu sine în momentul când se află la volan și să-l prezinte agenților de poliție la solicitare.**

Permisul de conducere eliberat în RC îi permite titularului acestuia să conducă și în alte țări, cu condiția ca acestea să recunoască permisul în cauză. În caz contrar, titularul permisului trebuie să solicite un **permis de conducere internațional**. Doar titularul unui permis de conducere național poate solicita un permis de conducere internațional.

Conducătorii auto pot conduce pe teritoriul Republicii Ceha și în baza unui permis de conducere eliberat într-un alt stat al Comunității Europene sau în baza unui permis de conducere internațional eliberat de o altă țară în baza Convenției cu privire la Circulația Rutieră. În cazul în care nu sunteți sigur dacă permisul de conducere eliberat de un alt stat corespunde cu prevederile acestei Convenții vă puteți adresa la organul municipal sau consiliul orășenesc corespunzător pentru consultații.

Fiecare persoană care intenționează să se folosească de propriul **vehicol** pe teritoriul Republicii Ceha (cu excepția cazurilor în care persoana respectivă nu intenționează să se afle pe teritoriul țării mai multe de 185 zile în timpul unui an calendaristic) trebuie să-și **înregistreze** autoturismul la organul municipal local.

Autoturismele înregistrate în Republica Cehă trebuie să treacă inspecțiile tehnice sistematice, obiectivul principal al cărora constă în verificarea condițiilor tehnice și a nivelelor de emisiune de gaze ale mijloacelor de transport. Certificatul de inspecție tehnică și certificatul de emisii se pot obține în cadrul centrelor speciale de inspecție tehnică și a centrelor de control a emisiilor, respectiv.

În Republica Cehă există o rețea de drumuri cu taxă care include anumite străzi și autostrăzi. Achitarea taxei se certifică prin prezentarea unui tichet, care poate fi procurat la aproape orice stație de alimentare cu petrol, oficiu poștal, oficiu vamal sau companie auto.

Limitele Maxime de Viteză în Republica Cehă:

Zonele urbane: 50 km/h

Zone ne-urbane: 90 km/h

Autostrăzi: 130 km/h

În Republica Cehă se urmărește respectarea politicii de ne-ebrietate în timpul conducerii autoturismelor pe teritoriul acestei țări.

Link-uri la surse similare de informații

- Mai multe informații cu privire la permisele de conducere se pot găsi pe pagina web a Ministerului Transportului <http://www.mdcr.cz> (►Circulația rutieră ►Permisele de conducere, școlile auto ►Permisele de conducere).
- Mai multe informații cu privire la cerințele de înregistrare a autoturismelor se pot găsi pe pagina web a Ministerului Transportului <http://www.mdcr.cz> (►Circulația rutieră ►Importul, înregistrarea, certificarea autoturismelor ►Certificarea autoturismelor).
- Mai multe informații despre centrele de inspecție tehnică a autoturismelor și centrele de control a emisiilor pot fi găsite pe pagina web a Ministerului Transportului <http://www.mdcr.cz> (►Circulația rutieră ►Centrele de inspecție tehnică și centrele de control a emisiilor).

13. FAMILIA, CĂSĂTORIA ȘI ALTE EVENIMENTE CHEIE DIN VIAȚĂ

Trebuie să nu uităm faptul că legăturile familiare dintre cetățenii altor țări pot fi reglementate de un alt sistem juridic decât cel al Republicii Cehe. În Legea Nr. 97/1963 Coll. cu privire la dreptul internațional privat și procedural, sunt specificate sistemele juridice care reglementează legăturile de familie ale cetățenilor străini. Pe lângă o serie de alte domenii, legea în cauză se referă la următoarele:

- *Capacitatea persoanei de a intra într-o relație de căsătorie și condițiile de valabilitate a unei asemenea relații sunt reglementate de legile țării ale căreia cetățean este.*
- *Actul căsătoriei (modul în care se încheie căsătoria) este reglementat de legile țării în care se săvârșește căsătoria.*
- *Relațiile personale și de proprietate între cuplul căsătorit sunt reglementate de legile țării lor de cetățenie; în cazul în care soții sunt cetățeni ai unor state diferite aceste relații se reglementează în baza legislației cehe.*
- *Dizolvarea căsătoriei prin divorț se reglementează în baza legilor țării de cetățenie a soților la momentul inițierii procedurilor de separare. În cazul în care soții sunt cetățeni ai unor state diferite procedura de divorț va decurge în conformitate cu legislația cehă. Dacă se vor aplica prevederile contrare ale unui sistem străin de legi, care nu va permite realizarea procedurii de divorț sau o va permite în condiții de restricții maxime, și dacă cuplul căsătorit sau cel puțin unul dintre soți a locuit pe teritoriul Republicii Cehe o perioadă considerabilă de timp se vor aplica prevederile legislației cehe în domeniu.*
- *Relațiile dintre părinți și copii, inclusiv educarea și întreținerea acestora, sunt reglementate în baza legislației țării de cetățenie a copilului /copiilor; dacă copilul locuiește pe teritoriul Republicii Cehe, aceste relații pot fi reglementate în baza legislației cehe, în cazul în care aceasta corespunde intereselor copilului.*

Prevederile legii menționate anterior se vor aplica doar în cazul în care nu există prevederi contrare într-un tratat internațional la care Republica Cehă este parte.

Într-o familie, ca și în cazul altor drepturi și obligații, bărbatul și femeia se bucură de un statut de egalitate și pot lua decizii comune cu privire la chestiunile familiare. Ambii soți au dreptul la aceleași condiții de trai și fiecare dintre ei poate solicita dreptul de întreținere a copilului.

Ambii părinți trebuie să se implice în mod egal în procesul de educare și creștere a copiilor lor. Părinții sunt obligați **să-și întrețină** copiii. Această obligație este valabilă până când copiii sunt capabili de a-și câștiga existența pe cont propriu. Ambii părinți trebuie să contribuie la întreținerea copiilor lor – în dependență de capacitățile și situația financiară a acestora. În conformitate cu legislația cehă copiii cuplurilor căsătorite și necăsătorite beneficiază de aceleași drepturi și obligații.

13. 1. Oficiile Stării Civile și Competențele acestora

Oficiile Stării Civile sunt organe de stat responsabile de înregistrarea actelor de naștere, căsătorie, parteneriat înregistrat și deces ale persoanelor fizice pe teritoriul Republicii Cehe și a actelor de naștere, căsătorie și deces a cetățenilor cehi peste hotarele țării. Registrul Stării Civile include următoarele sub-registre, și anume: Registrul de Nașteri (care duce evidența actelor de naștere), Registrul de Căsătorii (care duce evidența actelor de căsătorie), Registrul de Parteneriate Înregistrate (care duce evidența actelor de parteneriate înregistrate) și Registrul de Decese (care duce evidența deceselor).

Registrele se folosesc și pentru păstrarea altor informații prin care se modifică sau se completează înscrisurile existente.

Înscrisurile incluse în baza de date a registrelor se folosesc pentru eliberarea **actelor de stare civilă** (certificate de naștere, certificate de căsătorie, certificate de deces și certificatele de parteneriat înregistrat).

Oficiile stării civile pot fi amplasate în cadrul oficiilor municipale și consiliilor orașenești, în sectoarele orașenești ale orașului Praga (în Orașul Capitală Praga), oficiile regionale ale altor orașe statutare sau oficiile de deservire a zonelor militare desemnate și divizate în regiuni administrative prin implementarea prevederilor specificate de Ministerul Afacerilor Interne.

13. 2. Căsătoria (condiții); Parteneriatul Înregistrat (condiții)

a) Căsătoria se poate încheia doar cu consimțământul deliberat și deplin al bărbatului și femeii care își dau acordul pentru încheierea căsătoriei în fața unui funcționar al stării civile, a unui alt funcționar din afara oficiului stării civile (în cazul în care unul dintre viitorii soți are viză de domiciliu stabil în zona de jurisdicție a unui asemenea oficiu) sau în fața unui organ religios autorizat să încheie actele de căsătorie în conformitate cu anumite prevederi speciale. Jurămintele de căsătorie se fac în public într-un mod solemn în prezența a doi martori.

Înainte de a săvârși actul de căsătorie propriu-zis cuplul trebuie să completeze un formular de cerere standardizat, care urmează a fi depus la oficiul stării civile unde se va încheia căsătoria. Formularul de cerere trebuie însoțit de o serie de acte. Căsătoria religioasă poate avea loc doar după ce cuplul va aduce preotului respectiv dovada satisfacerii tuturor cerințelor legale pentru săvârșirea căsătoriei, care nu poate fi mai veche de 3 luni și este eliberată de oficiul stării civile unde urmează să se săvârșească căsătoria.

Actul de căsătorie nu poate fi încheiat între un bărbat sau o femeie căsătorit(ă) sau între persoanele care descind de la un strămoș comun, rude sau frați; aceleași cerințe se aplică și în relațiile de familie creat pe bază de înfiere, în cazul în care aceasta este încă în vigoare. Minorii cu vârsta de peste 16 ani, persoanele cu capacitatea de luare a deciziilor legale limitată printr-o hotărâre de judecată sau persoanele cu dizabilitate intelectuală care condiționează limitarea capacității lor de a lua decizii legale pot anexa la cerere și un acord al instanței de judecată pentru încheierea căsătoriei.

În cazul în care actele anexate la formularul de cerere au fost emise de autoritățile unor state terțe acestea trebuie însoțite de o traducere autorizată în limba cehă cu certificările corespunzătoare (vezi Capitolul 4.5.). Oficiul Stării Civile poate anula condiția de prezentare a unor asemenea acte în cazul în care certificarea lor este îngreunată de obstacole substanțiale.

Înainte de încheierea actului de căsătorie, cetățeanul străin trebuie să prezinte Oficiului Stării Civile un certificat care face dovada legalității șederii sale pe teritoriul Republicii Ceha eliberat de Organele de Poliție din Republica Cehă; această cerință nu se aplică în cazul cetățenilor Uniunii Europene, ai unui alt stat semnatar al Tratatului Spațiului Economic European, sau a membrilor de familie a unor astfel de cetățeni. Certificatul respectiv poate avea o vechime de cel mult 7 zile lucrătoare în ziua încheierii căsătoriei.

b) La 1 iulie 2006 a intrat în vigoare Legea Nr. 115/2006 Sb., Coll., cu privire la parteneriatele înregistrate și modificările unei serii de legi afiliate. **Parteneriatul înregistrat (în continuare "parteneriatul") se încheie în baza manifestării de voință a două persoane de același sex prezentate sub forma unei declarații libere și depline a acestora prin care își dau acordul pentru stabilirea unui asemenea parteneriat. Declarația în cauză trebuie făcută de persoană în fața funcționarului stării civile autorizat pentru acceptarea unor asemenea declarații din zona de reședință cel puțin a uneia dintre persoanele care intră în relația de parteneriat. Oficiile Stării Civile competente (14) au fost desemnate în baza unui regulament emis de Ministerul Afacerilor Interne.**

Persoanele care intenționează să intre într-o relație de parteneriat trebuie să completeze un formular prestabilit, pe care urmează să-l depună la Oficiul Stării Civile corespunzător înainte de încheierea parteneriatului. Dacă actele care însoțesc formularul de cerere au fost emise într-o țară străină acestea trebuie traduse în limba cehă de un traducător autorizat și certificate în mod corespunzător (vezi Capitolul 4.5.).

Ca și în cazul încheierii căsătoriei, cetățeanul străin care intenționează să oficializeze o relație de parteneriat și care nu deține dreptul de ședere permanentă în Republica Cehă trebuie să prezinte la Oficiul Stării Civile corespunzător un certificat eliberat de Organele de Poliție din Republica Cehă care fac dovada legalității șederii sale pe teritoriul țării; această cerință nu se aplică în cazul cetățenilor Uniunii Europene, ai altor state semnatare ale Tratatului Spațiului Economic European sau în cazul membrilor de familie ai unor astfel de cetățeni. Certificatul în cauză poate avea o vechime de cel mult 7 zile lucrătoare în ziua oficializării parteneriatului.

Orice persoană are dreptul de a intra într-o relație de parteneriat, cu excepția cazului în care există prevederi legale contrare acestui fapt. Pentru a oficializa o relație de parteneriat cel puțin una dintre persoanele care vor intra într-o astfel de relație trebuie să dețină cetățenia cehă. Parteneriatul nu poate fi încheiat între persoanele care descind de la același strămoș, rude sau frați. În plus, parteneriatul nu poate fi încheiat între persoanele care nu au atins încă vârsta de 18 ani, persoanele care nu au capacitatea de a săvârși acțiuni legale sau care fac deja parte dintr-o relație similară de căsătorie sau parteneriat sau o relație similară cu o altă persoană de același sex de peste hotare, cu condiția ca această relație să fie încă valabilă.

Numele de familie ale femeilor se formează în conformitate cu regulile gramaticii cehe. La cerința femeii cu cetățenie străină care urmează să încheie căsătoria sau parteneriatul respectiv, aceasta poate prelua numele de familie al bărbatului cu care va încheia relația de căsătorie sau parteneriat care va fi introdus în Registrul Stării Civile la momentul înregistrării căsătoriei sau parteneriatului.

13. 3. Divorțul

Un cuplu căsătorit poate divorța în Republica Cehă. Căsătoria poate fi dispusă doar de către o instanță de judecată. Înainte de emiterea unei asemenea hotărâri trebuie făcute pregătirile de rigoare vizavi de obligația de întreținere a copiilor minori din căsătoria respectivă. În Republica Cehă se practică două tipuri de divorț – așa-numitul divorț nedisputat și divorțul disputat (mai complicat).

În cazul divorțului **nedisputat** întreaga procedură este cu mult mai rapidă și mai simplă.

Dacă

- a trecut cel puțin un an de la data încheierii căsătoriei,
- cei doi soți au ajuns la o înțelegere comună cu privire la realizarea divorțului,
- cei doi soți nu trăiesc împreună de cel puțin 6 luni, și
- au ajuns la un acord în toate aspectele legate de drepturile de proprietate și drepturile de custodie asupra copiilor,

instanța de judecată va dispune desfacerea căsătoriei fără a pune în discuție gradul în care a fost afectată căsătoria.

În cazul unui divorț **disputat** (atunci când unul dintre cei doi soți nu este de acord cu procedura de divorț sau cei doi nu pot ajunge la un acord în privința viitorului relației lor), instanța de judecată poate desface căsătoria prin divorț la cererea unuia dintre soți doar în cazul în care căsătoria a fost afectată în mod permanent și ireparabil. Instanța poate emite o astfel de decizie doar după audierea celor doi părinți și a tutorelui copilului/copiilor acestora, desemnat în mod specific pentru procedurile de divorț. În anumite situații excepționale instanța poate respinge cererea de desfacere a căsătoriei prin divorț.

Înainte de a emite hotărârea de a desface căsătoria dintre părinții unui copil minor instanța va stabili drepturile și obligațiile părinților vizavi de copil după divorț și va decide cui să-i ofere dreptul de custodie asupra copilului și cum anume vor contribui fiecare dintre soți la creșterea și educarea acestuia după divorț. În cazul în care ambii părinți au capacitatea de a îngriji de copil și sunt ambii cointeresați să o facă instanța poate dispune acordarea custodiei comune sau a custodiei alternante, cu condiția ca o astfel de hotărâre să corespundă intereselor copilului și să satisfacă necesitățile acestuia.

Părinții au obligația de a-și întreține copilul/copiii și după desfacerea căsătoriei. Dacă oricare dintre părinți este de părerea că obligația sa de întreținere a copilului nu este respectată în mod corespunzător de celălalt părinte, el/ea poate iniția un demers de modificare a condițiilor de întreținere a copilului în instanța de judecată. Condițiile de întreținere a copilului se pot stabili nu numai în cadrul procedurii de divorț, ci și în cazul în care unul dintre părinți nu își îndeplinește obligația de a oferi susținere și atenție copilului pe durata căsătoriei.

În cazul în care instanța de judecată plasează copilul în custodia unuia dintre părinți, aceasta poate specifica condițiile în care copilul poate fi vizitat de celălalt părinte, un bunel/bunică sau altă rudă, în cazul în care o astfel de înțelegere corespunde intereselor copilului și dacă situația din familie o cere. Se acordă, însă, preferință înțelegerilor mutuale între părți, care nu implică acordul unei instanțe de judecată, în schimbul impunerii unor aranjamente decise de instanța de judecată. Copiii au dreptul de a beneficia de același nivel de trai ca și părinții lor. Părinții necăsătoriți ai unui

copil minor pot de asemenea să se adreseze instanței de judecată pentru soluționarea litigiului cu privire la întreținerea copilului (adică prevederile de mai sus nu se aplică doar cuplurilor căsătorite).

Un soț divorțat (sau soție) care nu se poate întreține pe cont propriu poate solicita sprijin de la fostul/a soț/ie în funcție de capacitatea și situația financiară a acestuia/acesteia.

13. 4. Nașterea unui Copil de la un Cetățean Străin

Obligația de înregistrare a nașterii unui copil la Oficiul Stării Civile îi revine instituției medicale unde a avut loc nașterea sau, în cazul în care nașterea s-a produs în afara unei asemenea instituții, această obligație îi revine doctorului care a primit nașterea sau a acordat servicii postnatale. Oficiul stării civile din regiunea unde a avut loc nașterea copilului are dreptul de a trece nașterea acestuia în Registrul de Nașteri. Funcționarul responsabil de înregistrare va face o înscriere în Registrul de Nașteri și va elibera Certificatul de Naștere a Copilului. Oficiul Stării Civile va raporta nașterea copilului la Registrul Locuitorilor.

În ceea ce privește copilul unui cetățean ceh, a cărui mamă este cetățean străin, adresa organului respectiv din regiunea în care a avut loc nașterea copilului va fi înscrisă drept adresa de domiciliu permanent a acestuia, doar dacă părinții nu au convenit asupra contrariului.

Legislația existentă oferă protecție copilului născut de la un cetățean străin aflat pe teritoriul Republicii Cehe considerând șederea copilului după naștere drept ședere temporară. Cu toate acestea, protecția oferită în acest fel este temporară, astfel încât părinții copilului trebuie să solicite o viză sau un permis de ședere de lungă durată sau ședere permanentă în numele copilului în termenul de 60 zile din ziua nașterii acestuia. După depunerea unei astfel de solicitări în termenul stabilit șederea copilului se va considera drept permanentă din ziua nașterii sale. În cazul în care părinții părăsesc teritoriul Republicii Cehe împreună cu copilul statul de rezident al acestuia va fi considerat drept temporar.

Un copil părinții căruia se află pe teritoriul Republicii Cehe pe baza unei vize (mai ales în cazul vizelor prelungite pentru șederi de peste 90 zile) nu va beneficia de asistență conform programului public de asigurări de sănătate, chiar dacă părinții acestuia au dreptul la asemenea asistență (de ex., în calitatea lor de angajați). Dacă mama copilului participă la sistemul public de asigurări de sănătate, nașterea și îngrijirea inițială a copilului va fi asigurată până la suma maximă de 5,000 coroane cehe. Suma respectivă va acoperi cheltuielile unei nașteri fără complicații. În cazul survenirii oricăror complicații (cât de ușoare) în timpul nașterii, îngrijirea medicală oferită copilului – fie ea absolut necesară sau nu – nu va fi acoperită de sistemul public de asigurări de sănătate din Cehia, astfel încât părinții vor trebuie să achite tarifele prestabilite pentru serviciile prestate pe cont propriu. În asemenea situații compania de asigurări Pojišťovna VZP a.s. a creat un produs care implică achitarea unor prime ușor mărite de către femeile gravide pentru ca după nașterea copilului acestea să beneficieze de servicii medicale extinse acoperite de asigurare. Este de menționat faptul că persoanele care participă la sistemul public de asigurări de sănătate nu sunt asigurate de Pojišťovna VZP a.s., astfel încât vă recomandăm să luați legătura cu acest furnizor de servicii de asigurare sau oricare altul pentru informații detașate cu privire la produsul menționat anterior sau oricare alt produs relevant.

În cazul în care copilul se naște fără nici un fel de asigurare se vor aplica următoarele. Părinții trebuie să încheie un contract de asigurare de sănătate pe termen lung pe numele copilului (cu toate acestea, părinții pot opta și pentru achitarea cheltuielilor medicale în numerar). Într-o astfel de situație copilul va trebui supus unui examen medical inițial cu plată. În baza acestuia furnizorul serviciilor de asigurare va crea o poliță de asigurare pentru copil și va stabili primele de asigurare aferente acesteia. Apoi, asigurătorul va emite un certificat de poliță medicală pe numele copilului. Orice cheltuieli medicale suportate pe durata aflării copilului în maternitate vor fi achitate de părinți pe cont propriu, dat fiind faptul că polița de asigurare nu va intra în vigoare decât după examenul medical inițial al copilului.

13.5. Decesul unui Membru de Familie

Oficiul Stării Civile din zona administrativă unde a survenit decesul unei persoane fizice are dreptul de a înregistra actul de deces în Registrul de Decese. Decesul va fi raportat Oficiului Stării Civile de către examinatorul medical care a efectuat examinarea post-mortem a persoanei, după care funcționarul responsabil de înregistrare va face înscrierea corespunzătoare în Registrul de Decese și va elibera Certificatul de Deces membrilor de familie ai persoanei decedate (soției, părinților, copiilor, bunelor, nepoților, strănepoților) sau urmașilor sau reprezentanților autorizați ai persoanei decedate. Certificatul de Deces poate fi eliberat și unui cetățean străin în cazul în care acesta face dovada necesității unui asemenea certificat pentru stabilirea drepturilor sale în fața unei autorități publice de stat sau municipale.

Membrii de familie ai persoanei decedate vor face pregătirile necesare pentru înmormântarea sau repatrierea sa pe cont propriu.

Link-uri la surse similare de informații

- Puteți găsi informații detaliate despre Oficiile Stării Civile în cadrul organelor municipale locale sau a consiliilor orașenești sau vizitând următoarele pagini web:
 - Portalul Administrației Publice – <http://portal.gov.cz> (► Situații din viață ► Cetățeanul ► Cetățeanul și statul ► Date personale ► Oficiile Stării Civile) unde puteți găsi și instrucțiuni pentru obținerea actelor stării civile, accesarea registrelor de stare civilă, obținerea confirmării informațiilor înscrise în registrele stării civile etc.
 - Pagina web a Ministerului Afacerilor Interne – <http://www.mvcr.cz> (► Servicii pentru public ► Sfaturi și servicii ► Vizitarea unui oficiu ► Registrele – Oficiile Stării Civile)
- Puteți găsi informații detaliate despre încheierea actelor de căsătorie la Oficiul Stării Civile sau vizitând următoarele pagini web:
 - Pagina web a Ministerului Afacerilor Interne – <http://www.mvcr.cz> (► Sfaturi și servicii ► Vizitarea unui oficiu ► Căsătoria)
 - Portalul Administrației Publice – <http://portal.gov.cz> (► Situații din viață ► Cetățeanul străin ► Căsătorie sau ► Cetățeanul ► Familia ► Căsătoria) unde puteți găsi și instrucții detaliate pentru încheierea căsătoriei, oficializarea căsătoriilor civile, căsătoriile religioase, căsătoriile cu cetățeni străini, etc..

14. INFORMAȚII SELECTE DESPRE SOCIETATEA CEHĂ

Prezentul capitol este inclus în versiunile publicate în limbi străine ale acestei publicații; cu toate acestea, el este dedicat în mod special cetățenilor străini din medii culturale diferite, originari din țări care diferă semnificativ între ele prin tradițiile și valorile legate de viața socială a acestora. Este posibil ca străinii originari din țările mai apropiate de țara noastră prin cultura sau amplasarea lor geografică să nu găsească informații noi, odată ce putem presupune că stilul lor de viață este similar celui din societatea cehă. Necătând acest fapt informația prezentată mai jos a fost tradusă în toate limbile din considerentul uniformității structurii publicației, chiar dacă pentru unii cititori străini ea ar putea părea prea abundentă.

14. 1. Comunicarea Verbală și Non-Verbală

Atunci când comunică, o persoană se așteaptă să o facă într-un mod politicos, nonconflictual și respectuos. Se obișnuiește să se acorde tuturor participanților la o discuție șansa de a lua cuvânt și să se asculte toate părerile, chiar și cele contrarii propriilor păreri, la care nu se permite un răspuns impulsiv.

De regulă, cehii nu sunt persoane gălăgioase sau peste măsură de turbulenți în public. Se apreciază mult comportamentul mai rezervat, ușor temperat și auto-controlul. O conversație gălăgioasă cu gesticulație exagerată poate atrage atenție nedorită.

Următoarele modele de comportament se consideră a fi nepoliticoase în comunicarea cu alte persoane (cu excepția prietenilor apropiați):

- punerea unui subiect controversat în discuție,
- nerespectarea părerilor altor persoane și întreruperea celor care vorbesc,
- modul prea rapid de a vorbi,
- pronunțarea defectuoasă,
- gesticulația excesivă,
- comportament prea emotiv (teatral),
- blasfemia, derâderea, înjosirea,
- remarcile sarcastice pe contul altei persoane etc.

Comportamentul nerespectuos, cum ar fi menținerea mâinilor în buzunare, rugumarea unei gumei de mestecat sau fumatul în timpul unei conversații, etc. poate la fel fi considerat drept nepoliticos.

În timpul comunicării oficiale se recomandă utilizarea limbii cehi literare. Femeia este un interlocutor cu drepturi egale în timpul unei conversații. De regulă, vorbitorii nativi vor aprecia străinii care vorbesc (sau încearcă să vorbească) limba cehă.

O recomandare generală este de a evita subiectele conflictuale în timpul unei discuții pentru a nu provoca participanții la a exprima convingeri puternice (cum ar fi temele legate de politică sau religie). Enumărarea propriilor rezultate și progrese (lauda de sine) și descrierea bunăstării proprii nu este considerată a fi adecvată. Curiozitatea peste măsură de mare și întrebările personale vizavi de starea sănătății, situația familială sau la locul de muncă sunt considerate a fi la fel de nepoliticoase. Astfel de subiecte pot fi dezbătute doar în cazul în care sunt puse în discuție de celălalt interlocutor și numai în conversațiile cu prietenii apropiați.

Următoarele acțiuni sunt considerate a fi neadecvate:

- a întreba o femeie despre vârsta ei în timpul unei conversații,
- a întreba care este nivelul salariului sau venitului celeilalte persoane,
- a întreba despre valoarea bunurilor interlocutorului,
- menționarea unor date sensibile la riscul de abuz (cum ar fi codul personal al unei persoane),
- reamintirea unui eveniment dureros, traumatic sau tragic pentru interlocutor (cum ar fi decesul unui membru al familiei, un divorț, etc.)

Clătinarea capului în sus și în jos o singură dată sau în mod repetat înseamnă **acord** sau **aprobare**, iar o persoană care dă din cap de la stânga la dreapta manifestă un gest de **dezacord** sau **dezaprobare**. Este nepotrivit să se arate la cineva cu degetul, să se deschidă gura pentru a se arăta surprins sau să se tragă o persoană de mânecă în semn că se dorește o discuție cu el/ea etc. Nu se obișnuiește ca o persoană să se așeze în imediata vecinătate a altcuiva în transportul public (dacă nu este necesar acest fapt), să meargă prea aproape de altcineva sau să apuce sau să atingă o altă persoană în timpul unei conversații. Aceste norme se referă în special conversațiilor între femei și bărbați. Distanța adecvată în timpul conversațiilor este de un metru. În timpul discuției interlocutorii vor menține contactul vizual (fără a exagera). Evitarea privirii într-o conversație este un factor negativ și poate afecta semnificativ credibilitatea vorbitorului.

Când persoanele se salută sau fac cunoștință este binevenită strângerea de mână. Cu toate acestea, strângerea de mână nu constituie un gest care se poate folosi în orice situație, mai ales dacă persoanele care se salută nu sunt prieteni sau nu fac cunoștință. Strângerea de mână se folosește pe larg și în timpul întrunirilor formale sau de afaceri. Doar membrii de familie și prietenii apropiați (chiar și cei de sex opus) își pot da o îmbrățișare sau un sărut pe obraz atunci când se întâlnesc sau se despărț.

Se obișnuiește ca:

- *strângerea de mână să fie fermă și scurtă,*
- *strângerea de mână să se facă cu mâna dreaptă,*
- *să nu se strângă mâinile în cruce,*
- *mai întâi să întindă mâna femeia unui bărbat, șeful unui subaltern, și persoanele în etate persoanelor tinere,*
- *strângerea de mână să fie însoțită de o privire directă, scurtă.*

14. 2. Rutina Cotidiană

Nu se admit întârzierile la întâlnirile de afaceri; ora stabilită pentru o programare sau întrunire trebuie respectată, iar orice schimbări trebuie să fie anunțate în prealabil și însoțite de o scuză. Reținerile de peste 15 minute sunt considerate a fi nepoliticoase.

În Republica Cehă ziua de lucru începe mai devreme decât în multe alte țări europene. Companiile din micul business se deschid de obicei la 7:00, centrele de hypermarket – la 8:00; mulți muncitori își încep ziua de muncă între orele 6 și 7:00, școlile primare și secundare își deschid porțile la orele 8:00, iar oficiile funcționarilor publici și băncile se deschid, de regulă, între orele 8 și 9:00. De regulă, în zilele de luni și miercuri oficiile funcționarilor publici sunt deschise pentru public.

Orarul sus-menționat influențează rutina cotidiană a locuitorilor din Republica Cehă și orarul meselor acestora; desigur că există, însă, și multe excepții. De regulă, prânzul se ia între orele 11:30 și 13:30, cina se ia între orele 18:00 și 20:00, și majoritatea cehilor pleacă la culcare între orele 22:00 și miezul nopții.

Restaurantele și pub-urile sunt, de obicei, deschise de la orele 22:00 până la miezul nopții; multe baruri și cluburi, însă, rămân deschise până la ore mult mai târzii. Sălile de teatru și concert oferă reprezentații între orele 19:00 și 20:00.

14. 3. Bucătăria Cehă

Cehii preferă să urmeze o serie de ritualuri în timpul meselor. Le place să înceapă masa cu vorbele "dobrou chuť" (poftă bună!). Nu este politicos să începi mâncarea înainte ca ceilalți să se fi așezat la masă. În Cehia bărbații și femeile mănâncă la aceeași masă.

Un **prânz tradițional ceh** include o supă la antreu, felul principal compus de obicei dintr-un preparat din carne și o garnitură (se mănâncă toate felurile de carne, cea mai răspândită fiind carnea de porc și vită, și cea mai puțin răspândită fiind carnea de cârlan; carnea de pui câștigă tot mai mult în popularitate; mâncărurile tradiționale cehe includ *friptură de porc cu găluște și varză, o rață*

servită cu găluște și varză și gulaș de vită servit cu găluște), urmată de o salată sau fructe. Specialitățile locale includ, de exemplu, "bramborák" (clătite din cartofi proaspăt rași, prăjite în ulei), "utopenci" (cârnăciori afumați marinați în sos de oțet și ceapă) și "olomoucké tvarůžky" (brânză originală de Moravia).

Să luați aminte:

- oaspeții se servesc de obicei la un restaurant (cu excepția restaurantelor de lux),
- în Cehia tacâmurile includ de regulă o lingură pentru supă, o furculiță pentru cină și un cuțit,
- furculița se țină în mâna stângă și cuțitul – în dreapta,
- furculița și cuțitul amplasate paralel pe o farfurie vorbesc despre faptul că cina a sfârșit și că chelnerul poate strânge vesela; amplasarea lor în cruce vorbește despre faptul că persoana încă nu a terminat să mănânce,
- nu este obligatoriu, însă este destul de răspândit să se lase bacșiș, mărimea căruia va fi proporțională cu suma din factură,
- bacșișul nu se va lăsa pe masă și nu se va da chelnerului direct în mână,
- este foarte nepoliticos să râgâi sau să sorbi mâncarea.

14. 4. Obiceiuri și Tradiții

Cele mai importante obiceiuri și tradiții cehe sunt legate de sărbătorile de Crăciun și Paști, precum și de celebrarea nunților.

Crăciunul

Crăciunul se sărbătorește de pe 24 până pe 26 decembrie pentru a celebra Nașterea lui Iisus Hristos. Sărbătoarea Crăciunului este precedată de obicei de o curățenie generală și coacerea prăjiturilor tradiționale de Crăciun de o mare diversitate (înainte de Ajunul Crăciunului familiile cehe au tradiția de a coace și popularele brișe de Crăciun numite "vánočka"); în Ajunul Crăciunului se dau cadouri (24 decembrie). Unul din simbolurile Crăciunului este bradul. Cina tradițională de Crăciun include o supă de pește și carp prăjit servit cu salată din cartofi. Crăciunul în Cehia este însoțit de multe tradiții. Soțul și soția (cei care fac o pereche) trebuie să se sărute sub o ramură de vâsc; există și tradiția tăierii mărului pentru a ghici soarta pentru viitorul an, sau tradiția lumânării plutitoare făcute dintr-o coajă uscată de nucă, etc.

Paștele

La Paști, care este sărbătoarea crucificării și învierii lui Iisus Hristos, familiile cehe înfrumusețează ouăle de Paști ca simbol al trezirii naturii în primăvară. Ouăle de Paști se decorează prin vopsire și alte tehnici numite "kraslice". Ele pot fi procurate în timpul acestui sezon la târgurile artizanale și magazinele de specialitate. Ouăle de Paști fac parte din colindele cehe de Paști și decorațiile tradiționale. De Paști familiile cehe coc pâine, torte în formă de miel cu umplutură specială și își decorează casele cu ramuri înmugurite de salcie. Bărbații și băieții își fac (sau cumpără) vârgi din ramuri de salcie pe care le vor folosi în dimineața zilei de Paști pentru a speria femeile și fetele. În Republica Cehă celebrarea sărbătorii de Paști nu are un conținut foarte religios, iar Vinerea Mare nu este sărbătoare publică.

Ajunul Anului Nou și sărbătoarea Anului Nou

Sfârșitul anului calendaristic este celebrat festiv cu băuturi alcoolice, focuri de artificii, ghicitori tradiționale și rezoluții de Anul Nou.

Nunțile

Atunci când două persoane decid să se căsătorească se obișnuiește ca viitorul soț să viziteze părinții viitoarei soții cu un buchet de flori și să le ceara în mod oficial mâna acesteia **în căsătorie**. În Republica Cehă majoritatea nunților sunt organizate sub forma unor ceremonii civile (*nunta civilă*) care au loc într-o sală de nunți, de obicei în cadrul oficiilor municipale (se pot organiza și în castele sau chateau-uri). Cuplul poate oficializa și căsătoria religioasă într-o biserică (*nunta religioasă*).

Tinerii căsătoriți trimit felicitări prin care își anunță prietenii și colegii despre apropiata căsătorie; unii dintre aceștia pot fi invitați la celebrarea căsătoriei. Nunta include tortul de nuntă, buchetul miresei și buchetele mamelor; tuturor nuntașilor li se coase o floare la haină. Mireasa poartă de obicei o rochie albă de mireasă. Atunci când depun jurămintele mirele și mireasa fac schimb de inele, își dau primul sărut de tineri căsătoriți și semnează în registrul căsătoriilor, fiind urmați și de cei doi martori. Mireasa ia de obicei numele de familie a mirelui, însă își poate păstra numele de fată. La ieșirea din sala de oficiere a căsătoriilor mirii sunt aruncați cu confetti sau orez de către invitați. Sosirea mirilor la restaurantul unde urmează să aibă loc recepția este însoțită de o altă tradiție – spargerea unei farfurii sau a unui pahar în semn de noroc. Cuplul urmează să strângă cioburile împreună. În timpul recepției tinerii căsătoriți se vor servi unul pe altul cu supă dintr-un singur vas. Recepția se încheie cu cadonarea darurilor de nuntă și plecarea tinerilor căsătoriți în luna de miere.

14. 5. Religia

Constituția Republicii Cehă garantează libertatea afilierii religioase prin incorporarea **Cartei Drepturilor și Libertăților Fundamentale** (Articolele 3, 15 și 16) în ordinea constituțională cehă. Activitatea bisericilor este reglementată prin Legea Nr. 3/2002 Sb., Coll., cu privire la biserici și asociațiile bisericești, cu modificările și completările ulterioare. Această Legea este bazată pe respectarea libertății religiei și autonomiei interne a bisericilor și asociațiilor bisericești, precum și pe afirmarea continuă a principiului neutralității confesiunilor statului vizavi de biserici și asociațiile bisericești.

Chestiunile bisericești intră în competența Departamentului Bisericilor din cadrul Ministerului Culturii. Departamentul în cauză poartă răspunderea pentru pregătirea conceptelor pe termen lung de regulamente asupra relațiilor dintre stat și biserici/asociații bisericești și a conceptului de implementare a libertății religioase în Republica Cehă. Departamentul Bisericilor are și funcția de a înregistra bisericile, asociațiile bisericești, federațiile bisericești, modificările principalelor acte, precum și anularea unei asemenea înregistrări. În plus, acesta duce și evidența persoanelor juridice create de biserici și asociații bisericești înregistrate, având și dreptul de anulare a înregistrării acestora.

Cererea de înregistrare a unei biserici sau asociații bisericești poate fi depusă în baza Legii 3/2002 Sb., Coll., cu privire la biserici și asociații bisericești, cu modificările și completările ulterioare; o asemenea cerere poate fi formulată în scris, pe ambele fețe, în limba cehă. Cererea de înregistrare a unei biserici sau asociații bisericești trebuie depusă de cel puțin trei persoane fizice cu vârsta de cel puțin 18 ani, capabile după lege, cetățeni ai Republicii Cehă sau cetățeni străini cu drept de ședere permanentă în Republica Cehă. La cererea de înregistrare a unei biserici sau asociații bisericești se vor anexa foile cu semnăturile a cel puțin 300 cetățeni adulți din Republica Cehă sau cetățeni străini cu drept de ședere permanentă în Republica Cehă, care susțin decizia de creare a unei asemenea biserici sau asociații bisericești.

Libertatea de a-și desfășura activitatea în Republica Cehă o au și asociațiile bisericești care nu sunt înregistrate la Ministerul Culturii conform Legii Nr. 3/2002 Sb., Coll., cu privire la biserici și asociațiile bisericești, cu modificările și completările ulterioare.

Pentru mai multe detalii despre biserici și asociațiile bisericești vezi pagina web www.mkcr.cz (► Bisericile și asociațiile bisericești).

Vezi lista bisericilor, asociațiilor bisericești și altor entități juridice înregistrate pe pagina web http://www3.mkcr.cz/cns_internet/

14. 6. Scurtă Introducere în Cultura Cehiei

➤ **Monumente naționale protejate**

Republica Cehă este țara multor puncte de reper istorice care s-au transformat în destinații populare în rândul turiștilor din întreaga lume; douăsprezece dintre acestea au fost introduse în Patrimoniul Mondial al UNESCO.

Mai multe informații despre monumentele naționale protejate, muzee etc. se pot găsi pe pagina web a Ministerului Culturii - <http://www.mkcr.cz>.

Universitatea lui Carol, Teatrul Național și Muzeul Național se numără printre cele mai importante instituții culturale și educative din Republica Cehă.

➤ **Cunoscuți artiști și gânditori cehi**

Cehia este patria multor artiști bine cunoscuți. Unii dintre compozitorii originari din această țară (cum ar fi **Bedřich Smetana**, **Antonín Dvořák** și **Leoš Janáček**) sunt recunoscuți la nivel mondial.

➤ **Scriitori și gânditori din trecut**

- **John Hus** (circa 1369/1370 – 1415) a fost un gânditor religios, reformator și predicator ceh cunoscut al epocii medievale.
- **Jan Amos Komenský (Comenius)** (1592 – 1670) a fost un scriitor și învățător ceh lucrările și performanțele căruia au câpătat un renume mondial.

➤ **Scriitori cehi moderni**

- **Božena Němcová** (1820 – 1862) – un bine-cunoscut scriitor ceh.
- **Tomáš Garrigue Masaryk** (1850 – 1937) - filozof și istoric ceh, precum și primul președinte al Cehoslovaciei.
- **Jaroslav Hašek** (1883 – 1923) – scriitor, publicist și jurnalist.
- **Franz Kafka** (1883 – 1924) – scriitor de limbă germană de Praga de origine ebraică, unul dintre cei mai influenți și renumiți autori ai secolului XX.
- **Karel Čapek** (1890 – 1938) – scriitor, jurnalist, dramaturg, filosof și traducător.
- **Bohumil Hrabal** (1914 – 1997) – romancier și unul dintre cei mai influenți și unici scriitori de la finele secolului XX.
- **Arnošt Lustig** (*1926) – scriitor și publicist ceh, precum și autor al unei serii întregi de lucrări despre Holocaust.
- **Milan Kundera** (*1929) – scriitor ceh-francez, cel mai cunoscut la nivel mondial și cel mai tradus scriitor de origine cehă, romanele și eseele căruia au contribuit mult la dezvoltarea romanului ca gen literar.
- **Václav Havel** (*1936) – autor și dramaturg, unul dintre primii purtători de cuvânt din cadrul mișcării dizidenților Carta 77 și o figură importantă în cadrul schimbărilor politice după luna noiembrie 1989.
- **Michal Viewegh** (*1962) – scriitor și publicist, și actualmente cel mai bine vândut romancier ceh.

➤ **Poeți**

- **Karel Hynek Mácha** (1810-1836) – poet și figură importantă în cadrul Mișcării Romanticiste din Cehia.
- **Karel Jaromír Erben** (1811-1870) – scriitor, poet, traducător, istoric literar și folclorist-colecționar de cântece populare și povestiri cehe.
- **Jan Neruda** (1834-1891) – un bine-cunoscut poet și jurnalist ceh.
- **Vítězslav Nezval** (1900-1958) – poet, scriitor și traducător, o figură importantă în Surrealismul Ceh.

- **Jaroslav Seifert** (1901-1986) – poet, scriitor, jurnalist și traducător ceh. Câștigător al Premiului Nobel pentru Literatură.
- **Karel Kryl** (1944-1994) poet și compozitor ceh, una dintre figurile importante din cadrul mișcării politice a cântecelor de protest din Cehia în perioada anilor 1968–1989.

15. CENTRELE DE INTEGRARE

Centrele de Sprijin pentru Integrarea Cetățenilor Străini (în continuare "Centre de Integrare") sunt create în conformitate cu programul multianual al Fondului European pentru Integrarea Cetățenilor Statelor Terțe desfășurat sub egida Ministerului Afacerilor Interne. În anul 2009 au fost deschise Centre de Integrare în Regiunile Moravia-Silezia, Moravia de Sud, Pardubice, Plzeň, Ústí nad Labem și Zlín. În 2010 se planifică lansarea Centrelor de Integrare în Regiunile Boemia de Sud, Liberec, Olomouc și Karlovy Vary (informațiile de contact vor fi publicate pe pagina www.cizinci.cz). În anii următori se intenționează deschiderea unor Centre de Integrare în toate regiunile Republicii Cehe. Aceste Centre își vor desfășura activitatea în strânsă colaborare cu autoritățile și instituțiile regionale și locale, precum și cu alte entități locale, inclusiv organizații non-guvernamentale nonprofit. Rolul primordial al Centrelor de Integrare constă în informarea cetățenilor străini. Principalele obiective ale acestor centre sunt următoarele:

- servicii de consultanță,
- cursuri de instruire și alte activități de prevenire,
- monitorizarea permanentă a situației,
- promovarea societății civice.

1. Prestarea și medierea serviciilor de consultanță socială și juridică (atât în cadrul oficiilor cât și pe site) și medierea asistenței acordate cetățenilor străini în colaborare cu organizațiile sau autoritățile corespunzătoare, inclusiv ajutor, în caz de necesitate.

2. Cursuri de instruire și alte activități de prevenire:

- Cursuri de limbă cehă pentru străini – pentru începători, ca pregătire pentru examenul de limbă pentru obținerea permisului de ședere permanentă (nivelul A1), cursuri pentru părinți și copii (cu serviciu de îngrijire în timpul orelor),
- Cursuri de inițiere pentru ameliorarea situației sociale și culturale a cetățenilor străini în societatea cehă (inclusiv informații despre drepturile și obligațiile cetățenilor străini),
- Alte activități de prevenire vizează cultivarea relațiilor între cetățenii străini și populația majoritară (evenimente axate pe conștientizarea reciprocă și coexistența cu cetățenii străini); organizarea **platformei regionale de consiliere în domeniul integrării cetățenilor străini** (schimbul de informații despre cetățenii străini, identificarea problemelor și a soluțiilor practice a acestora sau a organelor corespunzătoare care pot contribui la soluționarea lor). Membrii platformei vor include părțile majore cointerestate în integrarea cetățenilor străini din regiunea sau municipiul dat, cum ar fi funcționarii regionali sau municipali, inspectorii organelor de asistență socială, instituțiile de învățământ, organizațiile non-guvernamentale nonprofit, poliția, antreprenorii, Agențiile de Ocupare, și cetățenii străini.

3. Monitorizarea permanentă a situației (monitorizarea schimbărilor în numărul, statutul, naționalitatea străinilor etc.)

4. Promovarea societății civice – activitățile Centrului în acest sens se vor desfășura cu colaborarea organizațiilor non-guvernamentale nonprofit, precum și a altor parteneri; în caz de necesitate, Centrele vor promova crearea organizațiilor non-guvernamentale nonprofit sau extinderea activității unor asemenea organizații existente.

15. 1. Informațiile de Contact ale Centrelor de Integrare

➤ Centrele de Integrare gestionate de Administrația Facilităților pentru Refugiați:

Centrul de Sprijin pentru Integrarea Cetățenilor Străini - Regiunea Pardubice

Boženy Němcové 2625

530 02 Pardubice

Mgr. Ivona Baklíková

Directorul Centrului

Mobil: +420 725 148 519

Tel.: +420 466 736 124

Tel./fax: +420 466 952 066

e-mail: icpardubice@suz.cz

www.integracnicentra.cz

Centrul de Sprijin pentru Integrarea Cetățenilor Străini - Regiunea Plzeň

Resslova 14

301 00 Plzeň

Mgr. Zuzana Sermešová

Directorul Centrului

Mobil: +420 725 874 975

Tel./fax:: +420 377 223 157

e-mail: icplzen@suz.cz

www.integracnicentra.cz

Centrul de Sprijin pentru Integrarea Cetățenilor Străini - Regiunea Zlín

Lorencova 3791

760 01 Zlín

Bc. Roman Baláž

Directorul Centrului

Mobil: +420 725 148 515

Tel./fax: +420 577 018 651

e-mail: iczlin@suz.cz

www.integracnicentra.cz

Centrul de Sprijin pentru Integrarea Cetățenilor Străini - Regiunea Moravia-Silesia

Českobratrská 2227/7

702 00 Ostrava

Bc. Kamil Vývoda

Directorul Centrului:

Mobil: +420 725 148 522

Tel./fax: +420 596 112 626

e-mail: icostrava@suz.cz

www.integracnicentra.cz

Programul de lucru (*valabil pentru toate Centrele*)

Luni 12:00 – 19:00
Marți – zi liberă
Miercuri 12:00 – 19:00
Joi 8:00 - 12:00
Vineri 8:00 - 12:00

➤ **Centrul de Integrare din Regiunea Moravia de Sud:**

Centrul de Sprijin pentru Integrarea Cetățenilor Străini din Moravia de Sud

Mezírka 1

602 00 Brno

Mgr. Kateřina Zouharová

Directorul Centrului:

Tel./fax: +420 533 433 540

e-mail: cizincijmk@centrum.cz

Programul de lucru

Marți 6:30 – 12:00 12:30 – 18:30
Miercuri 9:00 – 13:00 13:30 – 18:30

➤ **Centrul de Integrare gestionat de Biroul Consultativ pentru Integrare:**

Centrul de Sprijin pentru Integrarea Cetățenilor Străini din Regiunea Ústí nad Labem

Velká Hradební 33

400 21 Ústí nad Labem

(Clădirea Națională)

Tel.: 475 216 536

email: centrum@p-p-i.cz

www.p-p-i.cz

Programul de lucru

Luni 9:00 – 19:00
Marți 9:00 – 19:00
Miercuri 9:00 – 19:00
Joi 9:00 – 19:00
Vineri 9:00 – 16:00

16. LISTA ALFABETICĂ A ORGANIZAȚIILOR NON-GUVERNAMENTALE NONPROFIT CARE ACTIVEAZĂ ÎN DOMENIUL INTEGRĂRII CETĂȚENILOR STRĂINI

➤ Centrul de Integrare a Cetățenilor Străini

Informații de contact

Adresa: Kubelíkova 55, 130 00 Praga 3

Tel.: 222 713 332

e-mail: info@icpraha.org

Website: <http://www.icpraha.org>

➤ Charita Česká republika

Informații de contact

Adresa: Vladislavova 12, 110 00 Praga 1

Tel.: 296 243 330

e-mail: sekretariat@charita.cz

Website: [Contacthttp://www.charita.cz](http://www.charita.cz)

➤ Organizace pro pomoc uprchlíkům, o. s. (Organizația de Asistență a Refugiaților)

Informații de contact

Adresa: Kovářská 4, Praga 9

Tel.: 284 683 714, 284 683 545

e-mail: opu@opu.cz

Website: <http://www.opu.cz>

➤ Poradna pro integraci, občanské sdružení (Biroul Consultativ pentru Integrare, asociația cetățenilor)

Informații de contact

Adresa: Senovážná 2, 110 00 Praga 1

Tel.: 224 233 034, 224 216 758

e-mail: ppi@iol.cz

Website: <http://www.p-p-i.cz>

➤ Sdružení pro integraci a migraci (Asociația de Integrare și Migrație)

Informații de contact

Adresa: Senovážná 2, 110 00 Praga 1

Tel.: 224 224 379

e-mail: poradna@refug.cz

Website: <http://www.migrace.ecn.cz>

➤ SOZE

Informații de contact

Adresa: Mostecká 5, 614 00 Brno

Tel.: 545 213 643, 545 536 356

e-mail: soze@soze.cz

Website: <http://www.soze.cz>

Oficiul SOZE din Olomouc

Adresa: Ostružnická 28, 779 00 Olomouc

Tel.: 585 242 535

e-mail: okraj@soze.cz

➤ **Komunitní centrum InBáze / o.s. Berkat**

Informații de contact

Adresa: Legerova 50, 120 00 Praga 2

Tel.: 224 941 415, 739 037 353

e-mail: info@inbaze.cz

Website: <http://www.inbaze.cz>, <http://www.berkat.cz>

➤ **Český helsinský výbor (Comitetul Helsinki din Cehia)**

Informații de contact

Adresa: Štefánikova 216/21, 150 00 Praga 5

Tel.: 220 515 188

e-mail: sekr@helcom.cz

Website: <http://www.helcom.cz>

➤ **Slovo 21**

Informații de contact

Adresa: Francouzská 2, 120 00 Praga 2

Tel.: 222 520 037

e-mail: slovo21@centrum.cz

Website: <http://www.slovo21.cz>

➤ **Evropská kontaktní skupina v ČR (Grupul European de Contact din Republica Cehă)**

Informații de contact

Adresa: Žitná 45, 110 00 Praga 1

Tel.: 222 211 799, 774 454 560

e-mail: kavkova@ecgnet.cz

Website: <http://www.ekscr.cz>

➤ **Multikulturní centrum Prague (Centrul Multicultural din Praga)**

Informații de contact

Adresa: Vodičkova 36, 116 02 Praga 1

Tel.: 269 325 345

e-mail: infocentrum@mkc.cz

Website: <http://www.mkc.cz>

➤ **Most pro lidská práva (Podul Drepturilor Omului)**

Informații de contact

Adresa: 17. listopadu 216, 530 02 Pardubice

Tel.: 467 771 170

e-mail: info@mostlp.org

Website: <http://www.mostlp.org>

➤ **Meta o.s. – Sdružení pro příležitosti mladých migrantů (Asociația de Posibilități a Tânărilor Imigrant)**

Informații de contact

Adresa: Rumunská 29, 120 00 Praga 2

Tel.: 222 521 446

e-mail: info@meta-os.cz

Website: <http://www.meta-os.cz>

➤ **OBERIG o.s.**

Informații de contact

Informační a vzdělávací středisko pro cizince „Slovanský dům“ (Centrul de Informare și Formare pentru Cetățenii Străini – Casa Slavonă)

Adresa: Horova 8, 400 01 Ústí nad Labem

Tel.: 475 205 721, 774 909 018, 773 909 018

email: oberig@email.cz

Website: <http://www.oberig.cz>

17. LISTA DE CONTACTE – SECȚIILE DE POLIȚIE PENTRU CETĂȚENII STRĂINI, OFICIILE DE OCUPARE A FORȚEI DE MUNCĂ, AUTORITĂȚILE REGIONALE ȘI OFICIILE RAMURALE REGIONALE ALE DEPARTAMENTULUI DE POLITICI DE AZIL ȘI MIGRAȚIE DIN CADRUL MINISTERULUI AFACERILOR INTERNE

17. 1. Poliția pentru Cetățenii Străini

Poliția pentru Cetățenii Străini constituie un departament aparte în cadrul Forțelor de Poliție ale Republicii Cehă, iar competențele sale includ eliberarea permiselor de intrare și ședere a cetățenilor străini în Republica Cehă.

➤ Sediul Central al Serviciului de Poliție pentru Cetățenii Străini

Adresa: Olšanská 2, 130 00 Praga 3

Tel.: 974 841 219

Telefon pentru informații: 974 841 356, 974 841 357

Website: <http://www.policie.cz> (Secțiile de Poliție din Republica Cehă Secțiile din țară Serviciul de Poliție pentru Cetățenii Străini)

➤ Sediile Regionale ale Serviciului de Poliție pentru Cetățenii Străini din Praga

Următoarele secții locale intră în rândul acestor oficii regionale ale Poliției pentru Cetățenii Străini: Praga, Benešov, Beroun, Kladno, Kolín, Kutná Hora, Mělník, Mladá Boleslav, Nymburk, Prague-východ (Praga de Est), Prague-západ (Praga de Vest), Příbram, Rakovník..

Informații de contact

Adresa: Olšanská 2, 130 00 Praga 3

Tel.: 974 820 229

➤ Sediile Regionale ale Serviciului de Poliție pentru Cetățenii Străini din Hradec Králové

Următoarele secții locale intră în rândul acestora sedii regionale ale Poliției pentru Cetățenii Străini: Havlíčkův Brod, Hradec Králové, Chrudim, Jičín, Náchod, Pardubice, Kostelec nad Orlicí, Semily, Svitavy, Trutnov, Ústí nad Orlicí.

Informații de contact

Adresa: Bidlova 477, 501 01 Hradec Králové

Tel.: 974 520 225

➤ Sediile Regionale ale Serviciului de Poliție pentru Cetățenii Străini din Ústí nad Labem

Următoarele secții locale intră în rândul acestor sedii regionale ale Poliției pentru Cetățenii Străini: Česká Lípa, Děčín, Chomutov, Jablonec nad Nisou, Liberec, Litoměřice, Louny, Most, Teplice, Ústí nad Labem.

Informații de contact

Adresa: Masarykova 27, 400 02 Ústí nad Labem

Tel.: 974 420 340-5

➤ Sediile Regionale ale Serviciului de Poliție pentru Cetățenii Străini din České Budějovice

Următoarele secții locale intră în rândul acestor sedii regionale ale Poliției pentru Cetățenii Străini: České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Pelhřimov, Písek, Prachatice, Strakonice, Tábor.

Informații de contact

Adresa: Pražská 558, 370 74 České Budějovice

Tel.: 974 220 229, 387 428 506, 387 424 731

➤ **Sediile Regionale ale Serviciului de Poliție pentru Cetățenii Străini din Plzeň**

Următoarele secții locale intră în rândul acestor sedii regionale ale Poliției pentru Cetățenii Străini: Domažlice, Cheb, Karlovy Vary, Klatovy, Plzeň-jih (Plzeň de Sud), Plzeň-město (orașul Plzeň), Plzeň-sever (Plzeň de Nord), Rokycany, Sokolov, Tachov.

Informații de contact

Adresa: Slovanská alej 26, 307 51 Plzeň
Tel.: 974 320 229

➤ **Sediile Regionale ale Serviciului de Poliție pentru Cetățenii Străini din Brno**

Următoarele secții locale intră în rândul acestor sedii regionale ale Poliției pentru Cetățenii Străini: Brno-město (orașul Brno), Brno-venkov (suburbiile orașului Brno), Blansko, Břeclav, Hodonín, Jihlava, Kroměříž, Třebíč, Uherské Hradiště, Vyškov, Vsetín, Zlín, Znojmo, Žďár nad Sázavou.

Informații de contact

Adresa: Kopečná 3, 602 00 Brno
Tel.: 974 620 229

➤ **Sediile Regionale ale Serviciului de Poliție pentru Cetățenii Străini din Ostrava**

Următoarele secții locale intră în rândul acestor sedii regionale ale Poliției pentru Cetățenii Străini: Bruntál, Frýdek Místek, Jeseník, Karviná, Nový Jičín, Olomouc, Opava, Ostrava, Prostějov, Přerov, Vyšní Lhoty, Šumperk.

Informații de contact

Adresa: Milíčova 20, 728 51 Ostrava
Tel.: 974 720 229

Vă prezentăm mai jos pentru referință informațiile de contact ale Inspectoratelor de Poliție pentru Cetățenii Străini din Praga și Brno:

Sediile Regionale al Serviciului de Poliție pentru Cetățenii Străini sunt dispersate pe teritoriul întregii Republici Cehe sub forma așa-numitelor "*Inspectorate de Poliție pentru Cetățenii Străini*". Aceste secții au în sarcina lor îndeplinirea unei părți semnificative a rutinei de lucru legate de șederea cetățenilor străini în Republica Cehă. Puteți găsi o definiție mai exactă a chestiunilor care intră în competența acestor organe în Legea Nr. 326/1999 Sb., Coll., cu privire la șederea cetățenilor străini pe teritoriul Republicii Cehe, cu modificările și completările ulterioare. Competențele Sediilor Regionale și a Inspectoratelor de Poliție pentru Cetățenii Străini sunt specificate în Articolul 164, paragraful 1-2 și Articolul 164, paragraful 3, respectiv.

Inspectoratul de Poliție pentru Cetățenii Străini din Praga (competență regională: Orașul Capitală Praga - cu excepția raioanelor Praga 4 și Praga 10).

Adresa: Koněvova 188/32, 130 51 Praga 3
Tel.: 974 820 400-2, 974 820 409
Fax: 974 820 421
e-mail: ocppraha@mvcr.cz

Program de lucru:
Luni - Joi 7:30-18:00
Vineri – zi liberă

Oficiul local din Praga 4 (competență regională: doar în Praga 4 și Praga 10)

Adresa: Sdružení 1, 140 00 Praga 4-Pankrác
Tel.: 974 820 817
Fax: 974 820 827
E-mail: ocppraha@mvcr.cz

Program de lucru:
Luni și Miercuri 7:30-17:00
Marți și Joi 7:00-15:00
Vineri – zi liberă

Oficiul local din Praga 3 (activități de rutină: înregistrarea turiștilor, confirmarea șederii legale în scopul încheierii căsătoriei, verificarea invitațiilor de vizită în Republica Cehă)

Adresa: Olšanská 2, 130 52 Praga 3
Tel.: 974 820 409
Fax: 974 820 063
E-mail: ocppraha@mvcr.cz

Program de lucru:
Luni și Miercuri 7:30-17:00
Marți și Joi 7:00-15:00
Vineri – zi liberă

Inspectoratul de Poliție pentru Cetățenii Străini din Praha-venkov (suburbiile orașului Praga) – competență locală: Regiunea Praga de Vest
Adresa: Zborovská 1505, 150 00 Prague 5-Smíchov
Tel.: 974 882 690-1
Fax: 974 882 689
e-mail: ocppz@mvcr.cz
Program de lucru:
Luni și Miercuri 8:00-17:00

Oficiul local din Zdiby (competență regională: Regiunea Praga de Est)
Adresa: Pražská 180, 250 66 Zdiby
Tel.: 974 820 951-8
Fax: 284 890 925
e-mail: ocpzdiby@mvcr.cz
Program de lucru:
Luni și Miercuri 8:00-17:00

Inspectoratul de Poliție pentru Cetățenii Străini din Brno – competență locală: Raioanele Brno-město (orașul Brno) și Brno-venkov (suburbiile orașului Brno)

Oficiul local

- *Pentru cetățenii din țări terțe (din afara UE) și membrii de familie ai cetățenilor europeni*

Adresa: Kopečná 3, 602 00 Brno
Tel.: 974 620 271
Fax: 974 620 274
e-mail: oppbm@mvcr.cz
Program de lucru:
Luni și Miercuri 8:00-17:00
Vineri 8.00 – 12.00

- *Pentru cetățenii UE*

Adresa: Cejl 62b, 602 00 Brno
Tel.: 974 628 131
Fax: 974 628 140
e-mail: oppbm@mvcr.cz
Program de lucru:
Luni și Miercuri 8:00-17:00
Vineri 8:00 – 12:00

Puteți găsi informațiile de contact ale Inspectoratelor de Poliție pentru Cetățenii Străini corespunzătoare pe pagina web a Serviciului de Poliție al Republicii Ceha <http://www.policie.cz>
► Secțiile de Poliție din Republica Cehă ► Secțiile din țară ► Serviciul de Poliție pentru Cetățenii Străini ► Informații de contact).

17. 2. Agențiile de Ocupare a Forței de Muncă

Printre funcțiile îndeplinite de Agențiile de Ocupare a Forței de Muncă Labour Offices intră și eliberarea permiselor de muncă pe teritoriul Republicii Ceha cetățenilor străini.

Puteți găsi informațiile de contact ale Agențiilor de Ocupare a Forței de Muncă pe portalul integrat al pieței muncii al Ministerului Muncii și Afacerilor Sociale - <http://portal.mpsv.cz>
(► Angajarea ► Informații de la Agențiile de Ocupare).

17. 3 Autoritățile Regionale

Autoritatea Regională este unul dintre organele regionale responsabile pentru dezvoltarea generală a regiunii în cauză și pentru prestarea de susținere și asistență locuitorilor acesteia. În rândul responsabilităților autorității regionale intră și următoarele: crearea condițiilor necesare pentru dezvoltarea asistenței sociale, satisfacerea necesităților legate de protecția și promovarea condițiilor sănătoase de trai, transportarea și accesibilitatea, disponibilitatea informației, instruirea și educația, dezvoltarea culturală și protecția ordinii publice.

Vezi informațiile de contact ale Autorităților Regionale pe pagina <http://portal.gov.cz> (► Director ► Regiuni).

17. 4 Oficiile Regionale ale Departamentului de Politici de Azil și Migrație a Ministerului Afacerilor Interne

Departamentul Politicilor de Azil și Migrație al Ministerului Afacerilor Interne (în continuare DPAM MAI RC), care și-a început activitatea la data de 1 ianuarie 2009, constituie organul administrativ autorizat să proceseze cererile de reședință permanentă pe teritoriul Republicii Cehe de toate tipurile. În acest scop au fost create oficiile ramurale regionale ale DPAM MAI RC, ceea ce îi permite cetățeanului străin să depună cererea de reședință permanentă sau să își îndeplinească obligația de a raporta orice schimbări survenite după obținerea permisului de ședere permanentă în baza Legii cu privire la cetățenii străini. Puteți găsi informații mai detaliate despre oficiile ramurale regionale ale DPAM MAI RC, în special despre programul de lucru al acestora, vizitând pagina web a Ministerului Afacerilor Interne <http://www.mvcr.cz> (►Servicii pentru public ►Informații pentru cetățenii străini ► Reședința permanentă pe teritoriul Republicii Cehe ► Informații de contact).

► Centrul Regional pentru Praga și Boemia Centrală

Oficiul Praga-Bohdalec

Adresa: Nad Vršovskou Horou 88/4
101 00 Praga 10
Tel.: 974 847 715
974 847 701

Oficiul Praga-Letná – acceptă doar cereri pentru permise de ședere permanentă din motive speciale și umanitare, precum și cererile depuse conform Articolului 67 al Legii cu privire la cetățenii străini.

Adresa: Nad Štolou 3
170 34 Praga 7
Tel.: 974 833 142

► Centrul Regional pentru Regiunea Ústí nad Labem

Adresa: Ladova 38
400 11 Ústí nad Labem
Tel.: 974 420 780
475 621 511
475 621 699

► Centrul Regional pentru Regiunea Liberec

Adresa: Rýnovická 46
466 01 Jablonec nad Nisou
Tel.: 974 474 801
483 302 789

► Centrul Regional pentru Regiunea Karlovy Vary

Adresa: Krymská 47
360 01 Karlovy Vary
Tel.: 353 226 683

► Centrul Regional pentru Regiunea Plzeň

Adresa: Americká 3
301 00 Plzeň
Tel.: 731 670 553

► Centrul Regional pentru Regiunea Boemia de Sud

Adresa: Pražská 23
370 74 České Budějovice
Tel.: 974 220 390
974 220 391

Centrul Regional pentru Regiunile Hradec Králové și Pardubice

Adresa: Ulrichovo náměstí 810
500 02 Hradec Králové
Tel.: 974 520 781
974 520 782

➤ **Centrul Regional pentru Regiunea Vysočina**

Adresa: Vrchlického 46
586 04 Jihlava
Tel.: 974 266 830
974 266 831

➤ **Centrul Regional pentru Regiunea Moravia de Sud**

Adresa: Hněvkovského 30/65
617 00 Brno
Tel.: 543 213 313

➤ **Centrul Regional pentru Regiunea Zlín**

Adresa: náměstí T.G.Masaryka 3218
760 01 Zlín
Tel.: 974 662 821

➤ **Centrul Regional pentru Regiunea Olomouc**

Adresa: U Výstaviště 3183/18
750 02 Přerov
Tel.: 974 760 390
974 760 399

➤ **Centrul Regional pentru Regiunea Moravia-Silezia**

Adresa: Českobratrská 7
702 00 Ostrava
Tel.: 974 720 399
595 135 901

18. ALTE INFORMAȚII ȘI LINK-URI UTILE

Motoarele de căutare pe Internet

Atunci când se caută informații pe internet, în special în situațiile în care nu se cunoaște cu certitudine pagina web pe care are putea fi localizate informațiile respective, se demonstrează a fi de ajutor utilizarea motoarelor de căutare pe internet, care sunt niște pagini web în care se poate introduce cuvântul/cuvintele cheie căutat/e, după care motorul de căutare va căuta și va afișa o listă cu link-urile obținute în rezultatul căutării. Când ați deschis pagina de căutare introduceți cuvântul sau fraza cheie (cum ar fi "angajarea cetățenilor străini") în caseta de căutare rapidă și apăsați butonul SEARCH (în cehă: "HLEDEJ" sau "HLEDAT" ori "VYHLEDAT").

Iată câteva exemple de astfel de motoare de căutare în internet:

- www.google.cz
- www.seznam.cz
- www.centrum.cz

Zlaté stránky (Paginile Aurii)

Cartea de telefoane Paginile Aurii reprezintă un ajutor practic în identificarea tuturor tipurilor de servicii – instalatori, magazine de specialitate, medici, avocați, precum și adresele și informațiile de contact ale autorităților de stat și ale organelor administrative locale sau speciale. Paginile aurii se găsesc în aproape fiecare cabină telefonică, fiind distribuite cu titlu gratuit tuturor abonaților telefoniei fixe o dată în an. Versiunea online a paginilor aurii (precum și o copie în limba engleză a acesteia) poate fi găsită pe pagina <http://www.zlatestranky.cz>.

Serviciile poștale

Poșta cehă (Česká pošta) constituie furnizorul cel mai important de servicii poștale din Republica Cehă; oficiile sale ramurale acoperă întreg teritoriul țării. Serviciile sale includ expedierea internă și internațională a corespondenței, transportarea și expedierea scrisorilor, coletelor și banilor. Se mai oferă și servicii de curierat expres și distribuție rapidă, vânzare de mărci și tichete pentru achitarea taxelor de autostradă, și mediere a achitării pensiilor.

Puteți găsi informații mai detaliate despre serviciile poștale prestate de Poșta cehă în cadrul oficiului poștal local sau pe următoarea pagină web: <http://www.cpost.cz>.

Serviciile bancare

Serviciile oferite de unele bănci pot fi beneficiate și de cetățenii străini în mod egal. Aceștia își pot deschide conturi, pot obține carduri ATM, pot solicita împrumuturi sau credite, pot beneficia de serviciile electronice bancare și altele, dacă aceste drepturi sunt prevăzute în statutul băncii respective. Puteți găsi informații mai detaliate cu privire la serviciile bancare disponibile în fiecare bancă individual.

Lista completă a băncilor și filialelor băncilor străine care operează pe teritoriul Republicii Ceha se află la Banca Națională Cehă, însă poate fi accesată și pe pagina web www.cnb.cz (► Supravegherea pieței financiare ► Supravegherea bancară ► Sectorul bancar).

Publicație specifică non-periodică

Această publicație nu este destinată vânzării.

Ghid Informativ pentru Cetățenii Străini în Republica Cehă

Publicat în a. 2009; 104 pagini; 10 000 copii, I ediție

Publicat de Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Cehe

Nad Štolou 3, 170 34 Praga 7

Editat de Vydavatelství KUFR s.r.o. Naskové 3, 150 00 Praga 5

ISBN 978-80-254-5998-0